

Iohannes

Doleo vobis erratisbus: et volo vos reducere ad vias
veritatis. vñ dicit: Sed cognoui vos: qz dilectiones
dei nō habetis in vobis. **CHRY.** q.d. Iō hoc dicit:
vt cōuincā vos: qm̄ ppter amore dei me nō psequis-
mini. Etenī ipse testat mibi t p opera t p scripturas
Qpotebat igis ut sicut t me abiūciebatis estimates
esse deo cōtrarii: ita nūc ad me venietis: si deū am-
retis: sed nō amatis. Nō aut ab his solū: sed etiā a fu-
turiis b̄ oīdit dices: Ego veni i nomē patris mei: t
nō accipitis me. Si ali⁹ ve. i no. suo: illū accipietis.
Iō dicit se in nomē patris venisse: vt oēm absidat
occasione īdeuotiois. **ALCV.** Ac si dicat: iō veni
in mundū: vt p me glorificet nomē patris: qz patri
oia attribuo. Dilectionē ergo dei nō habebat: qz no
lebat eū recipere qz patris venerat facere voluntatē. An
tichrist⁹ aut veniet i nomē nō patris sed suo: vt nō
gloriā patris: sed suā querat. Quia enī iudei nolue-
rūt recipere christū: pena peccati hui⁹ cōgruerit: vt reci-
piāt antichristū: vt q nolūt credere veritati: credant
mēdacio. **AVG.** de verbis do. Sed audiam⁹ t iō
bannē. Audistis qz antichrist⁹ venit: et nūc antichri-
sti multi facti sūt. Quid aut expauescis i antichristo
nisi qz nomē suū honoratur? ē: t nomē dñi cōtem-
pturus? Quid aliud facit qz dicit: Ego iustifico: nisi
boni fuerim⁹: p̄stis. Argō vita mea ex te pēdebit: et
sal⁹ mea ex te religabit: ita ne oblit⁹ sim fundamen-
tū meū: nōne petra erat christ⁹. **CHRY.** Sic igis
irrefragabilē īdeuotiois eorū ponit demonstrationē
q.d. Si vt amātes deū me p̄se querimini: multoma-
gis i antichristo b̄ vos facere oportet. ille enī non
dicit se a patre misum: neqz fm̄ voluntate illi⁹ venis-
re: sed ecōtrario ea que sibi nō cōgruit rapiēs super
oia deū se ēē dicet. Manifestū ē igis qz luxoris p̄se-
cutio erat: qua christū p̄sequebant: t odij i deū. De
inde cām eorū īfidelitatis ponit dices: Qūo vos po-
testis cre. qz gloriā ab iniūcē acci. t glo. qz a solo deo
ē nō queritis. Hic enī rursus oīdit: qm̄ nō que dei
sūt intēdebāt: sed p̄priā volebāt passionē defendere
ALCV. Magnū igis vitii ē lactatia: t humane
lātūs ambitio: que de se vult estimari: qz de se nō
habet. Iō enī nō possūt credere qz supba mēs eoru
laudari desiderat: t se super alios efferre. **BEDA:**
Hoc aut vitii meli⁹ caueri nō pōt: qz vt ad colcien-
tias nostras redeam⁹: nosqz puluerē cōsiderem⁹: si
qd nobis boni esse dephēdimus: nō nobis sed deo
ascribam⁹. Instruimur etiā vt semp nos tales exhibe-
bam⁹: qles ab alijs videri desideram⁹. Deniqz pos-
sent ipi rādere. Ergo accusabis nos apud patrē. Et
iō eorū questionē p̄ueniēs subdit: Nolite putar qz
ego accusatur⁹ sū vos apud parre. **CHRY.** Quia
s.nō veni dānare sed saluare. Est q accu. vos Moys-
ses i quo speratis. Sicut enī de scripturis supra di-
xit: In qbus putatis vitā eternam habere: ita t de
moysi ait: i quo vos spatis: ex p̄p̄is eos vbiqz capi-
ens. Sed dicent: Qualiter nos ille accusabit: quid
tibi t moysi cōc: qz sabbati soluisti: t iō subdit: Si ei
crede. moysi: crederetis for. t mibi. De me ei ille scri-
psit hec ex supiorib⁹ cōstitutionē habē. cū enī in cō-
fessiōe deducti sit: qz a deo veni: ab opibus: a voce
iōh. iñis: a patris testimonio: manifestū ē qz moyses
eos accusabit. Etenī dixit: Siqz venierit signa faciēs
t ad deū dices: t futura p̄dices cū veritate: oportet

ei obedire. Christ⁹ aut hec oia fecit nec crediderūt.
ALCV. Forſitan aut more nostro posuit: nō qz
dubitatio fit i deo. Scripsit aut de christo moyses
dices: Prophetā vobis suscitabit de⁹ de fratrib⁹ re-
stris: taqz meipm audietis. **AVG.** cōtra Faustus:
Sed t oē qz scripsit moyses de christo eft. ad chri-
stū oīno p̄tinet: sive qz eu figuris rerū vel gestarū et
dictarū p̄nunciet: sive qz eius grām gloriāqz cōmen-
det. sequit: Si aut illi⁹ iiris non creditis: quo verbis
meis cre. q.d. Ipse etiā scripsit t apud vos libros re-
liqt vt si forte obliuiscēmini: de facili recordari pos-
sit. t cū scriptis nō credidistis: quo verbis meis nō
scriptis credetis. **ALCV.** Ex Bertia colligit: quia
qz legit p̄cepta qz rapina t alia mala p̄bibet: t imple-
re negligit dicta euagelij que p̄fectioia t subtilioia
sūt iplere nō valēt. **CHRY.** Et quidē si attēderent
bis qz dicebant: oportebat q̄rere t ab eo discere que
sūt illa qz moyses de eo scripsit: sed filēt. Tale enī est
neqzcia: vt qui cōquid dicat aliquis vel faciat: maneat
propriū venenū cōseruans. **CAPI. VI.**

Dicit hec abijt iesus trās ma-
re galilee: qz ē tyberiadis.
Et sequebas eū multitudo
magna: qz uidebāt signa qz faciebat
sup his qui īfirmabāt. Subijt ergo
i mōtē iesus: t ibi sedebat cū disci-
pulis suis. Erat at p̄ximū pascha dies
festus iudeorum. Cum subleuasset
ergo oculos iesus: t uidisset qz mul-
titudo maxia uenit ad eū: dic ad phi-
lippū: Unde emem⁹ panes ut man-
ducent hi? Hoc at dicebat tentans
eū. Ipse enī sciebat qd ēē factur⁹.
Respondit ei philipp⁹: Dūcētorūz
denariorū panes nō sufficiūt eis: ut
unusqz modicū qd accipiat: Dic
ei un⁹ ex discipulis ei⁹ adreas frater
simois petri: Est puer un⁹ hic qbz
quiqz panes ordeaceos et duos pil-
ces: Sz hec qd sunt: inter tantos?
Dic ergo iel⁹ facite hoies discubere
Erat at fenuz multū i loco. Discu-
buerunt ergo uiri numero qz quiqz
milia. Accepit ergo iel⁹ panes: t cū
grās egisset: distribuit discubētib⁹.
Sūl t ex piscib⁹ quātū volebat. At
autē ipleti sunt: dixit discipulis suis
Colligite que supauerūt fragmēta
ne pereat. Collegerunt ergo: t iple-

uerūt duodecim cophinos fragmē
torū ex quinqz panibus ordeaceis t
duob' piscib': que supfuerūt his q
mādicauerāt. Illi ergo homies cū
uidissēt quod iesus fecerat signū: di
cebāt: Quia hic est uere propheta q
uentur' est in mundum.

CHRY. Sicut iacula cū i durū aliqd inciderint:
cū multo ipetu iaciunt: cū aut nō habuerit aliquid
obuiā: dissoluit cito i missio t qescit: ita
dīcīb' homibus ipetuoīe ieselerimus seiuūt magis.
Sicut cesserim' facile mollim' eorū insaniā. Pro
pterea christ' furorē ex pmissis fmonib' natū sece
dō mitigauit: i galileā vadēs: nō tū loca vñ in hie
rusalē aſcederat nō enī i cbana galilee: sed vltra ma
re iuit. enī air: Post hec abiit trās mare galilee quod
ētyberiadis. **ALCV.** Hoc mare p diuerſitate lo
ci: mare galilee ppter puincia; tyberiadis aut a ci
uitate oīicī. Mare aut dīcī: nō q̄ sit amara aqua:
sed iūtā hebraicū modū oīm cōgregatiōes aquarū
maria vocans. Quod mare dñs enī frequēter tran
fit et populis ibi manētibus verbū p̄daciōis ipen
dat. **THEO.** Trāit enī de loco ad locū pbando
populi voluntatē. t audiōres homies vniuersiūsqz
euātis: t soliciōres reddēs. vñ seq̄: Et seque. eū
mulma. q̄ vide. sig. que fa. sup his q̄ ifirmabāt.

ALCV. Scilicet q̄ cecos illumiabat: t alia huīns
mōi. Et scīdū ē q̄ quoscūqz i corpore sanabat: eos
pariter reformabat i aia. **CHRY.** Lata aut̄ doctri
na potiētes a signis magnis mouebāt: q̄ grossioris
mētis erāt. Signa enī vt ait paul' nō sūt data fides
lib' sed ifidelib'. Sapiētiores aut̄ erāt illi de qbus i
mattheo dīcī: q̄ stupebat i doctria ei'. Sed quare
nō dīcīt que signa videbāt eū faciēt: qñ hic euāge
lista maioriē ptem libri i fmonib' dñi cōsumere stu
dīt. Seq̄: Subiit i mōtē iesus. t ibi sede. cui discri
sua. In mōtē quidē ascēdit. ppter signū qđ fieri de
bebat. Sed q̄ discipulos secū ascēdere fecit: accusa
tio multitudinis erat: nō sequētis eū. Ascēdit etiam i
mōtē. erudiēs nos a tumultib' t ab ea que i mūdo
ē turbatiōe qescere. aptū enī ad philosophiā solitu
do ē. Seq̄: Erat aut̄ primū pa. di. fe. iii. Vide qua
liter i anno istegro nūl plus euāgelista nos docuit
de signis chūti q̄ palyticū sanauit t filiū reguli
nō ei studiū vniuersa annūciare sed ex multis ma
gna t pauca. Qualiter igīt nō ascēdit ad dī festū:
paulatīz enī soluebat legē occasionē capiēs a iudai
ca neōcia. **THEO.** Quia enī iudei eū psequēban
tur: occasiōne recessus accipiēs legē exclusit: innūc
obseruātib' q̄ veritate adueniēt: oīs cessat figura.
t q̄ legib' nō subiicit: vt legalia festa pficeret: t vi
de hoc qđ nō erat festū chūti: s̄ iudeoū. **BEDA:**
Siōs aut̄ verba euāgelistarū diligēter cōſiderauerit
facile cognoscet: q̄ vñ anni spaciū fuit iter decol
lationē iobāniū t passionē dñi. **CHRY.** Enī matthe' dī
cat: q̄ dñs audita nece iobāniū secessit i desertū lo
ci t ibi turbas pauit: t iobāniū dīc q̄ primū erat
pafcha iudeoū q̄i turbas pauit: apte demōstratur

q̄ iminēte pascali festiuitate decollat' ē iohānes.
Euoluto aut̄ vñ anni spacio passus ē christ' i eadē
festiuitate. Sequit: **L**ū subleuasset ergo oculos ies
sus t vidis. q̄ multi mar. ye. ad eum dīxit: ad phi. vñ
eme. pa. vt mā. bi. **D**ixit cū subleuasset oculos iesus
q̄ discerem' q̄ oculos nō erigebat hic atq̄ illuc h
pudice sedebat attētus cū discipulis suis. **CHRY.**
Neq; etiā simpliciter sedebat cū discipulis suis: sed
diligēter loquēs aliqd eis: t eos ad scīpm cōuertēs:
deinde respiciēs vidi turbā ad se veniētē. **C**ui' igī
gra philippū interrogat: scīebat enī q̄ discipulorum
ei' cōgregatio ampliori idigebat doctria. **T**alis aut̄
erat philipp' q̄ postea dīxit: **O**nīde nobis patrem t
sufficit nobis. ppter ea īgit p̄is eū eruditēbat. **N**ā; si
simpliciter factū ēēt miraculū nō tantū appareret:
nūc aut̄ p̄i' cogit cōfiteri iopiā: vt certi' disceat mi
raculi magnitudinē. vñ seq̄: **H**oc aut̄ dice. ten. eūz.
Nō quidē ignorās id quod debebat ab ipo dīci: sed
hūane hoc dictū ē. **S**icut ei qđ dīcī: Qui scrutat
corda hominū: nō onīd ignoantie scrutinationē sed
certissime cognitiōis: ita cū hic dīcīt q̄ tētauīt eūz:
nūl aliud dīcit q̄i quoniā scīebat certissime. **S**ed a
liud ē dicere qm̄ p̄batiōrē eū faciebat: p̄ talē īterro
gationē īducēs ī certissimā signi cognitionē. ppter
h' t euāgelista ne īfirmitate locutiōis minorationē
aliquā suscipieris subiūgit: **I**pse enī scīebat qđ ēēt fa
ctū. **AKCV.** Interrogat īgit nō vt ignorata oī
scat: sed vt discipulo adhuc rūdi p̄pīā tarditatē onī
dat: quā ipē ī īspēdere nō valebat. **THEO.** Uel
etiā vt aliis īpm onīderet: nō tāq; co: ei' ignorās.

AVG. de cō. euā. Sed si dñs scīm narrationem io
bāniū p̄spectis turbis q̄sūt a philippo tētans eum
vñ illis esce dari possēt: p̄t mouere q̄o sit verū: qđ
alij narrauerūt p̄i' dīxisse dñi discipulos: vt dīmit
teret turbas. **Q**uib' ille rūdit fīi matthei: Nō hūt
necessē ire: date eis vos mādicare. intelligit īgit p̄
hec verba dñi īspēsse multitudinē t dīxisse phili
ppo: qđ iobānes cōmemorat: alij aut̄ p̄permiserūt.

CHRY. Uel alij: Alia qđe sūt illa: alia at̄ sūt hec
nō eisdē facta tēpōib'. **THEO.** Philippū īgitur
dñs tētans vtrū fidē haberet iuenit eū adhuc hūa
nis passionib' subiacētē: qđ patet ex h' qđ seq̄: Rū
dit ei philipp': **D**ucētoū denariorū panes nō suffi
ciunt eis: vt vñsqz modicū qđ acci. **ALCV.** In
quo tarditatē suā onīd: nā si pfecte de creatore itel
ligeret: de ei' potiē largitate nō diffideret. **AV**
GV. de cō. euā. Quod aut̄ philipp' hic apud iobāit
nē rūdet: hoc mare' a discipulis rūsum eē cōmem
rat. volēs ītelligi hoc ex ore ceterorū philippū rūdis
se: quāq; t plurale numerū p singulari vītatisimē
ponere potuerit. **THEO.** Sed t andrea dñs simi
lē philippo iuenit: quis alti' de illo contēplātē. **S**e
quis enī: Dīcīt ei vñ' ex disci. ei' **A**ndreas fra. simo.
petri. Est puer vñ' hic q̄ habet qnqz panes bordea.
t duos pisces. **CHRY.** Estimo quidē nō sine cā id
eū dicere: sed q̄i audiuerait signū qđ belise' de panis
bus hordeaceis fecerat: pauit ei de. xx. panib' centū
homies. Ascēdit īgit mētē i aliquod excelsum: h' ad
summū nō potuit puenire. qđ patet p̄ h' quod sub
dit: Sed hec qđ sūt inter tātos: **E**stimabat enī q̄ de
pauciorib' pauciora: t de plurib' plura factur' ēēt
q̄ miracula faciebat: sed h' nō erat verū. **Similiter** ei

Johānes

ei facile erat et de plurib^z et de paucioribus pascere turbas. nō enī materia subiecta idigebat: sed ne visiderent creature alienae eē ab ei^z sapia ipsis creaturis eti ad materiā miraculorū **THEO.** L^ofundans tur manichei q̄ dicit q̄ paries et oia huiusmōi crea ta sūt a malo deo: q̄ boni dei fili^z iesus christus panes multiplicauit. nā si creature male fuissent: neq̄ q̄ bon^z mala multiplicasset. **AVG.** de cō. enan. Quod aut̄ andreas apud iohānē de qnq̄ panibus et duob^z piscib^z suggestit: hoc ceteri pluralē numerū p singulari ponētes ex discipuloru psona retule rūt. **CHRY.** Dicam^z aut̄ hic q̄ voluptati attendimus: q̄ coedebit mirabiles viri illi et magni: et q̄ tita nē eorū q̄ iferebant et utilitate mēse eorū. Nōdū au tem apparētib^z panib^z iussit eos discubere: vt discas qm̄ nō entia et entia ei subfūt: sicut paul^z ait: Qui vocat ea q̄ nō sunt: tāq̄ ea q̄ iūt. Sequit̄ enī: Dicit eis iesus: facite ho. d scūbere. **ALCV.** Ad līram homines discubere dicim^z iacedo comedere moe antiquo. vñ seq̄: Erat aut̄ fēnū multū i loco **THE.** i. berba viridis. Erat enī pascha qd̄ i pīmo mēse veris psciebat. Sequit̄: Discu. ergo viri. nu. quasi qnq̄ misilia. Soli viri numerant ab enāgelistā q̄ legalē con suetudinē sequebas. Etenī moyses a. xx. amis et supra populu cōnumerauit. nulla mētione de mulieribus facta: inuēs q̄ oē quod virile ē et innenile: dignū et honorabile ē apud deū. Sequit̄: Accepit ergo iesus pāne: et cū grās easset distri. discū. similiter et piscibus q̄tū volebat. **CHRY.** Sed quare palyticū debens sanare nō orat neq̄ suscitās mortuos: neq̄ mare q̄ etans: hic aut̄ orat grās agēs: vt. s. ondat eos q̄ cōfessionē icipiūt grās agere oportere deo. Sed et aliter i minorib^z marie orat: vt discas q̄ nō ppter idigen tiā orat. Si enī idigeret o are multomagis i maiori bus hoc fecisset. Quia vero illa ex auctoritate facit: manifestū q̄ hic cōdescēdēo nobis orat. et adhuc qm̄ turba multa erat pīs: oportebat eis suaderi q̄ fm̄ volūtati dei aduenerat: et iō cū occulē aliquod miraculū faciebat nō orabat sed coram multis ora bat. ne crederēt q̄ eēt deo cōtrarius. **HYL.** A. iii. d tri. Quinq̄ igit̄ panes offerat turbe et frāgūtē: sub repūt i frangētū manus quedā fragmētū pcreatiōes. nō iminiūt vñ p̄fringit: et tñ p̄fringētis manū fragmēta occupat: nō sēsus: nō vīsus: pfectū tā con spicabilis opatōnis asequit̄: et qd̄ nō erat videtur quod nō itelligit: solū supest vt de^z oia posse credatur. **AVG.** Inde enim multiplicat de paucis gra nis segetes: ide i manib^z multiplicauit qnq̄ panes potestas enī erat i manib^z christi: panes autem illi qnq̄ quasi semia erāt: nō quidē terre mādata: s̄ ab eo q̄ terrā fecit multiplicata. **CHRY.** Vide aut̄ q̄ta ē fui: et dñi differētia. nā ppberē quasi ex mensura habētes grām ita miracula faciebāt: christus aut̄ absoluta virtute faciēs cū multa supabundātia oia opabatur. Sequit̄: Ut aut̄ iple. sūt: dixit discipu lis suis: Colli. que supa. frag. ne pereāt. Collegerunt ergo tē. Nō quidē hec ostētatio supflua fuit: sed ne phantasiā estimarēt qd̄ factū ē. ppter quod etiā ex subiecta materia miraculū fecit. Sed quare nō tur bis dedit fragmēta portāda: sed discipulis: q̄tū bos mar ie erudire volebat: q̄ orbis terrarū debebat esse magistri. Ego aut̄ nō solū admiror: multitudinē pa

num q̄ facta ē: sed et certitudinē supfluoū: q̄ neq̄ plus neq̄ min^z fecit supflū eē: sed tantū q̄tū vole bat. s. xii. cophinos scōm numerū. xii. apostolū. **THEO.** Addiscum^z aut̄ et miraculo ppetrato non fieri puillanimes i coartatiōib^z paupertatis **BE.** Turbe aut̄ cū vidissent signū qd̄ fecit dñs mirabantur: q̄ nōdū eū deū eē cognoverat: iōq̄ euāgeliā subdit: Illi ergo homies. q̄ carnales erat et carnalē itelligebāt: cū vidissent qd̄ fecerat signū diceb̄: t̄ q̄ bic ē vere ppbera q̄ vētrurus ē i mundū. **ALCV.** Non dū pleni fide dñm vocāt ppberā q̄ nodū deū dicere nouerat: sed iā multū pfecterāt ex virtute mi raculi q̄ eū secernētes ab alijs ppbera vocabant: sicut sciebat in populo illo ppberas aliqui miracula fecisse. nec fallunf si dicit̄ ppberā: cū ipē dñs nouerit se ppberā dices: Nō capit ppberā pīre extra hie rusale. **AVG.** Sic aut̄ ppbera ē chāst^z et dñs pro ppberatū: sicut angel^z et dñs angelouū. ex eo q̄ p̄fēns annūciavit angel^z erat: ex eo q̄ futura p̄cītū p̄pheta erat: ex eo q̄ verbū caro factū ē: et angelouū et ppberatū dñs erat. null^z enī ppbera sine verbo dei **CHRY.** Et hoc aut̄ q̄ dicit̄: Qui vētū^z est i mū dū: manifestū ē q̄ ppberā quendā pīcipalem expe etab̄. Et iō qd̄ dicit̄: Dic est vere ppbera: i gēco cū adiectō articuli ponis ad osidēdū. s. eum cē di scētū ab alijs ppberis. **AVG.** L^o siderācū autē q̄ dicit̄: q̄ de^z nō ē talis substantia q̄ oculis videri possit: et miracula eius q̄bus totū mūdū regit: vñ uersamq̄ creaturā admīstrat: assiduitate vulnerū: fūauit sibi quedā que faceret oportūnū tēpore: p̄ter vītū curium originēq̄ nature: nō et maiora sed i solita vīdēdo stupēt q̄bus quotidiana vīlērunt. Dñai^z enī miraculū ē gubernatio rotū mūdi q̄ saturatio qnq̄ miliū hominū de qnq̄ panib^z: et tamē hoc nemo mirat. Illud mirans homies: nō q̄ maius: sed q̄ rarū ē. Nec tamē suffici hoc fructū i mūculis christi: q̄ enī dñs ē i mōte: verbū dei ē i alto. pīnde nō quasi humiliter iacet: nec trāscunter p̄tereundū. **ALCV.** Myſtice enī noīe maris tur bidū seculū designat. Mor aut̄ et chāst^z mare mor talitatis nostre adiūt̄ nascēdo: calcānt morēdo: trā sit resurgēdo: secute sūt eū credendo et imitādo tur be credētū et vtrq̄ populo collectorū. **BEDA:** Tūc aut̄ dñs subiū i montē q̄tū celū ascēdit: qd̄ cōgnat̄ p montē. **AVG.** Quid enī turbis inferiōib^z relictis ad altiorā cu discipulis ascēdit: osidit q̄ i mīplūb^z minora p̄cepta sūt cōmittēda: perfectos ab altiorā. q̄ immīnente pascha illos refici: significat q̄ qnq̄ pane diuini verbi et corpore et sanguine omīni dehiderat refici: deber spiritualē pascha facere. Ide vītū ad virtutes trāsire. Oculi vero dñi sūt co na spiritualia: q̄ cū dñs electi suis misericordē dīcedit: tūc i eos oculos suos dirigēt. i respectū pīcītūs ipendit. **AVG.** lib. lxxiii. quest. Quiq̄ aut̄ pa nes hordeacei significat vētērē legē: sūt q̄: nōdū spiritualib^z: s̄ adhuc carnalib^z data ē lex. i. qnq̄: corpōs sensib^z et editis. Nā et ipē turbe qnq̄ milia hominū fuerūt: sūt q̄ p moyseri lex ipa data ē. Moy ses enī qnq̄ libros scripti. Et q̄ hordeacei erant pa nes. bñ significauit vel ipam legē q̄ita data erat: et in ea vitale aie alimentū corporalib^z sacramētū ob tegeter. Ordē enī medulla tenacissima palea tegit:

vel ipm populi nondū expoliatū carnali desiderio
tīg palea cordi ei⁹ iberebat. **BEDA:** Vordeū eti-
am pabulū ī unmetorū z cib⁹ seruorū: z lex vet⁹ da-
ta ī suis z tumētis. i. carnalib⁹. **AVG.lib.lxxiiii.** q
sū. Duo aut̄ pisces q̄ savorē suauē pani dabāt: duas
illas psonas vident̄ significare: qbus popul⁹ ille re-
gebat: regi. i. z facerdotalē: q̄ tñ due psone dñm no-
strū pfigurabāt: ambas enī ille sustinuit. **ALCV.**
Uel quo pisces dicta vel scripta ppheterarum z psal-
mistarū significat: z cū q̄narius ad q̄nq̄ sensus co-
ponit referat: mille ad pfectiōne referet. Qui vō q̄n-
q̄ sensus corporis pfecte regere studēt: viri dicuntur
a virib⁹ quos semina mollices nō corāpit: sed so-
bie z caste viuūt: z celestis sapientie dulcedie meren-
tur recreari. **AVG.sup io.** Puer aut̄ qui ista habe-
bat forte popul⁹ israel erat q̄ sensu puerili ea porta-
bat nec māducabat. Illa enī q̄ portabat clausa one-
rabāt: ap̄a pascebāt. **BEDA:** Pulchre aut̄ dicit:
Neq̄ qd̄ sur iter tātos: q̄ lex vet⁹ p̄p̄ficiabat: quo
m̄sp̄cā suis manib⁹ suscepit. i. ope ip̄leuit. z eādem
spiritualiter itelligēdā eē docuit: q̄ lex nemine ou-
cebat ad pfectu. **AVG.sup iobā.** Frāgedo aut̄ pa-
nes multiplicati sūt. Quinq̄ enī libri moyſi: m̄ltos
libros cū exponūt tāq̄ frāgedo. i. disserendo fece-
rit. **AVG.lib.lxxiiii. questi.** Dñs etiā tāq̄ frāgen-
do z aperiēdo quod durū erat z clausū i lege disci-
pulos ip̄leuit: cū eis post resurrectionem aguit scri-
pturas. **AVG.sup io.** Quia aut̄ ignorātia populi
erat i lege: ppterē tētatio dñi ignorātia discipuli
demonstrabat. Sup fenuū aut̄ discubebāt: q̄ carnalis
ter sapiebat: z i carnalib⁹ q̄secebāt: ois enī caro fes-
ti. Illi aut̄ de panib⁹ dñi ip̄leuit: q̄ quod aurib⁹ au-
diūt oībus implet. **AVG.** Que sūt aut̄ fragmēta
nī q̄popul⁹ nō poterat māducare: Quid ḡ restat
nī et secrētiora itelligētē q̄ nō p̄t cape multitudi-
tū illa credit: q̄ idonei sunt: z alios docere valēt: sicut
erat apostoli. vii z. xii. cophini ip̄leti sunt. **ALCV.**
Lophini ei fuilia ip̄lenit officia. Lophini igī sūt
apostoli z eōū imitatores: q̄ h̄ i p̄senti sunt despica-
bile: spiritualiū sacramētū dñitūs sūt interi⁹ refer-
ti. Dicunt aut̄ apostoli finisse cophini: q̄ p̄ aposto-
los fides sancte trinitatis erat p̄dicāda i quatuor p̄
tibus mādi. Quod aut̄ nonnos panes noluit facere:
sed allatos cumulauit: significat: q̄ veterē scriptu-
rā nō reprobauit: sed aperiēdo patefecit.

Jesus ergo cū cognouisset: quia
ueturi essent ut raperēt eū z facerēt
eū regē: fugit iterū i mōtē ip̄le sol⁹.
Ut autē sero factū ē: descēderūt di-
scipuli ei⁹ ad mare. Et cū ascēdissēt
nanim uenerūt trās mare in caphar-
naum. Et tenebre iā facte erāt. Et
nō uenerat ad eos iesus. Mare au-
tē uēto magno flāte exurgebat. Cū
remigassent ergo quasi stadia uigin-
tīq̄ aut̄ triginta: uidēt iesum am-
bulantē sup mare: z p̄ximū nauī fie-

ri z timuerūt. Ille autem dicit eis:
Ego sū: nolite timere. Voluerunt
ergo accipere eū in nauim: z statim
nauis fuit ad terrā ad quā ibāt.

TBEDA. Turbe viso tāto miraculo: itellererūt pi-
um atq̄ potētē: z iccirco voluerūt ipm facere regē.
homies nāq̄ volūt habere regē pīu ad regēdū: z po-
tentē ad tuēdū. Dñs igī h̄ cognoscēs fugit i mōtē;
i. a scēdit celeriter. vii dicit: Jesus ergo cū cognō. qā
vē. eff. zt ra. eū z fa. eū regē: fugit iterū i mōtē ip̄le so-
lus. Hāc ergo itelligi ḡ dñs cū sederet i mōtē cū di-
scipulis suis: z videret turbas ad se venientes descen-
derat de mōtē: z circa iferiora loca turbas pauerat.
Nā quō fieri pōt vt rursus ille fugeret: nī ante de-
mōtē descēderet. **AVG.de cōcor. euā.** Nō aut̄ re-
pugnat quod matthe⁹ dixit: Ascēdit i mōtē sol⁹ ora-
re. Neq̄ enī cause orādi cōtraria ē cā fugiēdi: quan-
doquidē z h̄lē dñs doceat hāc eē nobis magnā cāz
orādi q̄n ē cā fugiēdi. **AVG.** Erat aut̄ rex q̄ times-
bat fieri rex: nec talis rex q̄ ab homib⁹ fieret: sed tas-
lis q̄ homib⁹ regnū daret: semp qdē ille cū patre re-
gnat scđ: q̄ ē fili⁹ dei. Predixerūt āt pphete regnū
e⁹: z scđm id q̄ h̄ factus christ⁹: z fecit fideles suos
christianos: q̄ sūt regnū e⁹ qdō mō colligīt mō emis-
sanguine christi. Erit āt aliq̄n māfestū regnū eius: q̄n
erit apta claritas sanctoru e⁹ p⁹ iudiciū ab eo factū
discipuli āt z turbe credētes i eū putauerūt illū sic
venisse vt tā regnaret. **H**oc ē velle rape z facē eū re-
gē. **CHRY.** Ulide āt q̄zta ē gule virt⁹: nō vltra eis
sabbati trāgressiōis cura: nō vltra zelant p̄ deo: sed
oīa remota sūt vētre replete: z ppheta iā erat apud
eos: z regē eū i thronizare volebat. Christus āt fugit
erudiēs nos mādanās ḥtēnere dignitates. Sic igī
jesus dimitit discipulos z ascēdit i mōtē. Di vero a
magistro relicti: vt sero factū ē descēderūt ad mare.
Et h̄ ē qdē subdit: Ut āt sero fa. ē dese. disci. e⁹ ad ma-
re. Et qdē vīq̄ ad vespērā expectauerūt eū vētūnū eē
putātes ad se: facta vō vespā nō vltra sustinet eū nō i
qrere: tāt⁹ eos detinebat amo: s; ab amore igniti as-
cēderūt i nauē. vii seq̄. Et cū ascē. na. ve. trās ma. z
caphar. Ulenibāt qdē ad capharnaū estimātes se il-
lic eū iuēturos. **AVG.** Sic ḡ dixit finē z reddit ut
exponat quō uenerūt: q̄ p̄ stagnū nauigātes trāfie-
rūt: z dū nauigarēt recapitulādo exponit qd̄ accide-
rit dices: Et te. iā fa. erāt z si ve. ad eos ie. **CHRY.**
Nō sūne cā euāgelista tēp⁹ designat: s; vt p̄ h̄ calidū
eoī amoē oīdat. Nō eī dixerūt: Uespera nūc ē z
nor aduēt: s; ab amore igniti ascēderūt i nauē. mul-
ta āt erāt et q̄b⁹ ip̄iedebans a tēpore. vii dñ. Et tene-
iā fa. erāt a tēpestate. vii seq̄. Mare an. vē. ma. flā.
exurge. a lo. Nō eī erāt ppe terrā. vii dñ. Cum remi-
gassēt ergo q̄si stadia. rrv. vel. rrt. **BEDA:** Eō ges-
nere locutiōis: quo cū dubitādo loqmur solem⁹ di-
cē ferme. xxv. aut̄ ppe. xxv. **CHRY.** Et vltio ab ino-
pinabili. vii seq̄. Uidēt iesu am. iup̄a ma. z pri. fie-
ri. Apparet qdē eis postq̄ illos oīmisera: illo qdē
docēs eos qd̄ ē derelictio: z amoē excitās maiore: hic
vero suā vētūnū oīdēs: pp̄ h̄ igī illi turbabāt. vii
seq̄. Et timuerūt. qbus turbatio dñs cōfortationēz
adhibet. vii seq̄. Ille āt dicit eis: Ego sū. nolite time-

Johānes

re. **THEO**: Nō āt dixit: Ego sū iesus: s; tñ: Ego sū qz familiares ei^z erāt: iōqz audita voce facile potuerūt cognoscere magistrū: sive qd̄ veri^z ē: vt oñderet se illū eē q moyſi dicit: Ego sū q sū. **CHRY**: Jō autē eis appāruit: vt oñdat qn̄ ipē ē q tēpestatē soluet. Doc eī oñdit euāgelistā subdēs: Uoluerūt ergo acceperūt i nauī: t statī fuit nauis ad terrā: ad quā ibat Trāquillā enī pbuit eis nāigationē. Non aut naūm ascēdit: volēs mai^z miraculū opari: t deitatē ei^z rēuelare apti. **THEO**: Vide nāqz tria miracula p̄mū ē q ambulabat supra mare. secūdū est q fluēt^z mitigat. tertū ē q statī fecit nauim ad terrā ire: ad quā ibat. nā multū distabat a terra: cū eis dñs apparuit. **CHRY**: Turbe āt non oñdit se iesus supra mare abulat: qz h signū ibecillitatē eoz excedebat. sed neqz discipulis diu visus ē h faciēs: sed statī oñ sparuit ab eis. **AVG**: de cō.euā. Nō ēt aduersorū q matthe^z p̄z: eu dixisse discipulos ascēdere i nauicula t pcedere eū trāfretū: donec dimitiēt turbas: ac deide dimissis turbis ascēdisse i mōte sol^z orare: Johānes vero p̄z: eū fugisse cōmemorat solū i mōte: ac deide iquit. Ut au. se. fa. ē: descederūt disci. ei^z ad mare. t cū ascē. nau. Quis eī h videat recapitus lādo iohānē postea dixisse factū a discipulis qd̄ iaz iesus iussērat anqz fugisset i mōte. **CHRY**: Uel aliter: Nibi videt hoc signū aliud ab eo qd̄ apō mattheū positiū ē. tūc enī nō statī eū suscepērūt: nūc aut p̄suāsi sūt statim suscipē. t tunī qdē adhuc tēpestas p̄manebat cōcutiēs nauī: nūc āt cū voce trāqllitas aduenit. multocēs ei eadē faciēs signa vt facile susceptibilia fūt. **AVG**: Dystice āt pauit dñs turbas t ascēdit i mōte. sic ei de illo p̄dictū ē. Lōgregatio populorū circūdabit te: t pp hāc i altū egredere ī. t circūderet te gregario populorū regredere in altū. Quare āt dictum ē. Fugit: neqz enī h nollet tene rēt. Aliqd ergo significauit fugiēdo: qz. s. nō potuit intelligi altitudo ei^z. qz qd̄ ei non stellereris: fugit me dicis. ergo fugit i mōte ipē sol^z: qz ascēdit sup omēs celos. Illo aut̄ sursum posito: discipuli i nauicula tēpestatē parieban̄: nauicula illa ecclēsia p̄signabat. Tenebre iā facte erāt: t merito: qz lux nō erat: nō ei venerat ad illos iesus. Quātū accedit finis mudi: cēscit errores: crescit iniqtas. Lur deniqz charitas est h illud: Qui odit fratrē suū i tenebris ē. Ipsi fluct^z nauē turbatēs: t tēpestates t vēti: clamores sūt maledictoriū. idē charitas refrigerat: idē fluct^z augēt: t turbas nauis. nec tñ vēti illi t tēpestas t fluct^z t tenebre id agebat: vt vel nauis nō p̄moueret: vel solūlūtū mergeret. Qui enī p̄seuerauerit vsc̄ i finē: hic salūt^z erit. Qui nāt numer^z ad legē p̄tinet: ipsi sūt qn̄qz libri moyſi. ergo legē signat numer^z vicesimus qnt^z: qm̄ qn̄quies qm̄ sūt vigitiqz. Sz huic legi qn̄qz euāgeliū retinēt decret pfectio: qz senario numero cōprehēdēt. Ipsi ergo qn̄qz p̄ sex multipli cēt: vt let p̄ euāgeliū ip̄leat: vt fiat lēties qm̄. xx. Ad eos ergo q legē ip̄leat venit iesus calcas fluct^z: i. oēs tumores mudi sub pedib^z habēs: oēs altitudes seculi p̄mēs: t tñ tātē sūt tribulatiōes: vt ēt ipi q̄ cre dūt i iusū expāuescat ne deficit. **THEO**: Cum aut̄ hoīes vel demōes nos p̄ timore nitunt̄ mouere: audiam^z chāstū dicentē: Ego sū. nolite timere. i. ego semp̄assisto. t sicut de^z p̄maneo: t nūqz p̄trans-

seo: nō p̄datiſ i me fidē p̄ falsis terrorib^z. Vide etiā quo nō i principio piculi dñs astitit: s; i fine. **PREMIT** tit nāqz nos eē i medio piculorū: vt certātēs i tribu latiōib^z pbabiliorēs sūam^z: t vt ad ipsiū solū recurram^z: q̄ potēs ē ex ipsatis nos liberare. **LU** enī intellect^z buanū sibi puidere nō poterit: tūc sal^z dñia aduenit. Si voluerim^z etiā chāstū i nauicula no strā luscipe. i. i cordib^z nostris habitarē: statim inueniemur i terra ad quā ire volum^z. i. i celū. **BEDA**: Quia vero bec nauicula nō torpēs rebit: sed soniter remigatēs: significat q̄ i ecclēsia non seditionē t molles: sed fortes t i bonis opibus p̄seueratēs pue- niūt ad portū salutis eterne.

ALTERA die turba q̄ stabat trans mare uidit: qz nauicula alia nō erat ibi nisi una: t qz nō itroisset cū discipulis suis ieuīs i nauim: s; soli discipuli ei^z abissent. Alie uero supuērūt naues a tyberiade iuxta locū ubi māduauerant panē grās agentes deo. **LU** ergo uidisset turba: quia ieuīs nō esset ibi neqz discipuli eius a scēderūt i nauiculas: t uenerunt capernaū querētes ieuīs. Et cū iue nūsset cū trās mare: dixerūt ei: Rabbi qñ huc uenisti? R̄ndit ei ieuīs: t dixit: Amē amen vico uobis: queritis me nō qz uidistis signa: sed quia māduastis ex panibus: t saturati estis. **OPMAMINI** nō cibū q̄ perit: s; q̄ p̄manet in uitā eternā quē fili^z boīs dabit uob. **HUC. n. pr** signauit de^z **CHRY**: Dñs tñ turbis nō manifeſte oñderit quo supra mare ambulauerit: dedit tñ eis latēter suspicari qd̄ factū erat. t h euāgelistā oñdit vicens: Altera die turba q̄ sta. trās mare vi. qz nau. alia nō erat ibi nisi una. Et qz nō itroisset cū discipulis suis ieuīs i nauem: sed soli discipuli ei^z abissent. Quid ei h erat aliud qz suspicari q̄ mare pedes trāiens recesserat? Neqz ei ē dicē qz i alia nauicula p̄trāsūt: quia una erat ibi tñ i quā ascēderūt discipuli ei^z: cū qbus ipē nō itrauerat. **AVG**: Inſinuatū aut̄ est illis tā magnum miraculū. uenerūt ergo t alie naues iuxta locū illū rbi māduauerat̄ panē: i qbus turbe eū secrete sūt. t h est qd̄ subdiē: Alie ve. na. supue. a tybe. iuxta lo. rbi mā. pa. gra. agē. deo. **LU** ḡ videt. turba q̄ ieuīs n̄ ēt ibi neqz discipuli ei^z ascē. i. na. t. ve. capbar. q̄ rentes eū. **CHRY**: Sed tñ p̄ miraculū tā magnus ueniētes: nō itrogauerūt eū qualiter p̄trāsūt: neqz curauerūt tantū miraculū addiscē. Seqz enī: Et cu iuēnissent cū trās mare: dixerūt ei: Rabbi qñ huc uenisti. Nisi q̄s dicat hic qñ p̄ qualiter oīctū esse ab eis: dignū aut̄ ē t hīc cōspicere facilē eōū mentē. Qui enī dicebat: Hic ē p̄pheta: q̄ studebat rape t facere

ei regē: suenētes eū nibil tale ɔfiliant. **Avg.** Ecce enī ille q̄ī mōtē fuderat turbat: cū ipis turbis losquit: mō teneāt: mō regē faciat. Sed ille q̄p̄ mira culi sacramētū & simonē ifert: & quoꝝ satiauit panis vētrē: satias smonib̄ mētē. **ALCV.** Qui enī dedit exēplū fugiēde laudis & terreni iperi: dat exēplū doctorib̄ qualiter debeat iñstere p̄dicationi.

CHRY. Māsietudo aut̄ & lenitas nō vbiq̄ ē utilis cū enī deles fuerit discipulus & grossus: stimulo vti adeū oportet: hoc & hic fili⁹ dei facit. Cenētib⁹. n. turbis & blādiētib⁹ ei dicēdo: Rabbi q̄n̄ huic venisti et ondat q̄ enī q̄ ab homib⁹ ē: honorē nō concipi scit: sed solū iñspicit eoz salutē: redarduēdo eis respō detinō solū corrigere volēs: sed & mētē eorū reuelas. vñ seq̄: R̄udit eis iesus & dixit: Amē amē di. vo. queritis me nō q̄ vidūtis signa: sed q̄ mādu. ex passib⁹ & saturati estis. **AVG.** q. d. Propter carnem me q̄ntis nō ppter spiritū. **CHRY.** Post rep̄b̄fētē aut̄ doctrinā ei⁹ adiugit dices: Opamini. nō ci. q̄p̄ sed q̄ gma. i. vi. eter. q. d. Vos escā exq̄ritis tēporalēgo aut̄ corpora vestra nutriui: vt p̄ h̄ exq̄reretis illā elē: que nō tēporaneā sed eternā tribuit vitā.

ALCV. Loxpote⁹ cibus carnē tñ resic̄t exterioris domis: & semel accep̄t nō sufficit: nisi quotidie ac cipiat. spiritualis aut̄ cib⁹ p̄manet in eternū & satiera tēp̄mā imortalitatēq̄ largit. **AVG.** Seipm̄ at illuat istū cibū: vt in sequētib⁹ illuceſcit: ac si dicat Queritis me pp̄ aliud: querite me pp̄ me. **CHRY.** Sed q̄ quidā eo q̄ volūt pigre nutriti: abuetur h̄ verbo: necessariū ē iducere id qđ ē pauli: Qui furebat iā nō fure: magis aut̄ laboret opando manib⁹ suis: vt habeat vñ tribuat necessitatē patiēti. h̄ & ipē coim̄bū reniēs: morabas apud aquilā & p̄scillaz & egobatur. **Dicēdo aut̄:** Ne opemū cibū q̄ perit: nō illuat q̄ oporeat pigritari: sed q̄ oporeat operari & carebit enī ē cib⁹ q̄ nō perit. opari aut̄ cibū q̄ perire affici secularib⁹ reb⁹. **Hoc** igit̄ dixit: q̄ illi nullā fidei curā babuerūt: sed solū volebat vētrē iplere nibil laborates: & h̄ decēter cibū q̄ perit vocavit.

AVG. Sicut aut̄ samaritane dixerat: Si scires qui peti a te bibere: postulasses ab eo & daret tibi aquā viua: ita & hic subdit: **Amē** fili⁹ bo. vo. da. **ALCV.** Quādo aut̄ p̄ manū sacerdotis corp⁹ christi accipis nō sacerdotē quē vides: sed illū quē nō vides attenē. **Sacerdos** ē dispēlator: būi⁹ cibi nō actor: fili⁹ bo. mis seipm̄ dat nobis: vt nos ī ipso & ipē ī nobis maneat. **Istū** fili⁹ homis nolite sic accipe quasi alios filios dominū. **Sequestrat⁹** ē enī quadā grā & excessus numero oīm. iste enī fili⁹ homis & dei fili⁹ est h̄ ē qđ subdit: **Huc** enī pater signauit de⁹. Signare ē signū ponere. q. d. Nolite me contēnere q̄ fili⁹ homis sū. sic enim sum fili⁹ homis: vt de⁹ pater me signaret. i. p̄p̄tū aliqd m̄bi daret: quo nō ɔfunderer cū genere humāno: sed p̄ me liberaret gen⁹ humānu.

HYL. A. viii. de tri. Signaculoru aut̄ natura est vt oīm imp̄se ī se speciei explicēt formā: & nibil min⁹ er eo ī se babeat vñ signēt: & vñ totū accipiuīt qđ im̄p̄is: totū er se p̄ferit q̄cqd ipsiū ē. Clerbi⁹ igit̄ hoc ad ouīe nativitatis nō pficit exēplū: q̄ ī signaculis & materies sit & diversitas & ipsiū: p̄ quā molliorib⁹ naturis: validiorū generū species ip̄muītur. Unigenit⁹ vo de⁹ & p̄ sacramētū salutis nostre bos-

mis fili⁹: volēs p̄petatis nobis paterne ī se signare specie: signatū se a deo ait: vt ḡ h̄ ptās ī eo dādi ad eternitatē eē itelligi possit: q̄ oīm ī se paterne for me plenitudinē signatīs se dei cōtineret. **CHRY.** Uel signauit. i. ī h̄ misit hāc nobis afferētē esca. Uel signauit. i. reuelauit p̄ suū testimoniū. **ALCV.** Myſtice at altera die. i. post ascētionē christi turba stās ī bonis opib⁹: nō iacēs ī terrenis voluptatib⁹ exp̄ctat vt veniat ad eos iesus. vna at nauis ē vna ecclēsia. sed & alie naues q̄ sup̄ueniūt sūt cōnēticula hereticorū: q̄ q̄ sua sūt querūt nō q̄ ielu christi. vñ que niēter eis dr. Queritis me q̄ māducastis ex panib⁹.

AVG. Quāmulti ēt nō q̄rūt ielu: nisi vt illis būfa ciat fm̄ tēpus. ali⁹ negociū h̄: q̄rit iñtercessionē cleri coū. ali⁹ p̄mis a potētioꝝ: fugit ad ecclesiā. vix q̄rūt iesus pp̄ iefum. **GRE.** xxii. mor. Per eoz etiāz p̄sonā dñs illos iñtra sanctā ecclesiā detestat: q̄ p̄ sa crois ordies ad dñm pp̄inquātes: nō ī eiſdē ordinib⁹ vñtū merita sed lūbida p̄sentis vite exquiruit. Satiatos q̄ppe de panib⁹ dñs seq̄: ē de sancta ecclēsia tēporalia alimēta lūp̄fisse & nō p̄ signis dñm sed p̄ panib⁹ q̄rere ē ad religiōis officiū: nō p̄ augēdīs virtutib⁹: sed p̄ req̄redīs subsidijs ibiare. **BEDA.** Illi etiā q̄ ī oratiōe querūt nō eterna h̄ tēporalia: q̄ rūt iesus nō pp̄ iesus sed pp̄ aliqd aliud. Significat at mystice q̄m̄ hereticorū cōnēticula carent ho sp̄itio christi ac discipulorū ei⁹: & dicūt alie sup̄uenisse naues q̄ hereses rep̄tine fuerūt. Per turbam aut̄ q̄ cognouit q̄ iesus nō erat ibi neq̄ discipuli e⁹ illi designant q̄ cognoscētes errores hereticorū: relinquit eos & ad verā fidē veniūt.

Dixerūt ergo ad eū: Quid faciemus ut opemūr opera dei? **Respōdit iesus:** Hoc est opus dei ut credatis in eū quez misit ille. **Dixerūt ergo ei:** Quod ergo tu facis signū ut uideam⁹ & credam⁹ tibi. **Quid operaris?** Patres nostri māduauerunt māna iñ deserto: sicut scriptū ē: Panē de celo dedit eis māducare. **Dixit ergo eis iesus:** Amē amē dico uobis: non moyses dedit uobis panē de celo: sed pater meus dat uobis panē de celo uerū. **Panis** enī uer⁹ est q̄ de celo descēdit: & dat uitā mūndo. **Dixerūt ergo ad eum:** Dñe semp̄ da uobis panē hunc.

ALCV. Intellecerāt escā istā q̄ p̄manet ī vitā eū nā eē op̄ dei: & iō interrogat qđ facerēt: vt istū cibūz i. op̄ dei opari possint. & hoc ē quod dicit. **Dixerūt ergo:** Quid faciem⁹ vt ogemūr opa dei? **BEDA.** i. que precepta sermādo poterim⁹ iplere opa dei. **CHRY.** Doc aut̄ dicebat: nō vt dis̄cat & faciat: h̄ ad cibi exhibitionē eū iducere volētes. **THEO.** Christus vero q̄uis cognoscet q̄ eis nibil p̄derat: tū

Johannes

ppter cōmūnē vtilitātē respōdit: t̄ ostendit eis immo
st̄bus homib⁹ qđ sit opus dei. vii seq̄: **R**espōdit
iesu: t̄ dixit eis: Hoc ē opus dei; vt credatis in eum
quē misit ille. **AVG.** Nō āt dicit: Ut credatis ei:
sed Ut credatis in eū. Nō enī continuo q̄ credit ei:
credit i eū. nā t̄ demones credebāt ei: t̄ n̄ credebāt
in eū. t̄ nos credim⁹ paulo: sed nō i paulū. Credere
ergo i eū ē credēdo amare: credēdo diligere: creden
do in eū ire: t̄ ei⁹ mēbris incorporari. Ipsa est fides
quā de nobis exigit de⁹: que per dilectionē operat.
Discernit tñ ab operibus fides: sicut dicit apostol⁹
iustificari hominē p fidē sine operib⁹ legis. Et sunt
opera que vident̄ bona sine fide christi: t̄ nō sūt bo
na: quia nō referunt ad eū finē ex quo sunt bona:
finis enī legis christus ad iusticiā om̄i credēti. t̄ iō
noluit discernere ab opere fidē: sed ipam fidē dixit
esse op⁹ dei: ipsa est eūm fides que per dilectionē
opatur. **N**ec dixit: Hoc est opus vestrū: sed Hoc est
opus dei. vt credatis in eū: vt qui glorias in dño glo
rietur. Credere ergo in eum est manducare cibum
qui permanet in vitam eternā: vt quid paras dentē
t̄ ventrem: credē: t̄ manducasti. Quia ergo inuita
bat eos ad fidem: illi adhuc querebant signa quib⁹
crederent. Iudei enim signa querūt: t̄ hoc est quod
sequitur: Dixerūt ergo ei. Quid ergo tu facis signū
vt videamus t̄ credamus tibi: t̄ quid operaris?
CHRY. Nihil irrationalius q̄ signo p̄ manib⁹
existente: quasi nullo iam signo facto hoc dicāt. ne
q̄ electionem signi fiendi domino premittunt: sed
in necessitatē eum estimāt ducere: vt nullū aliud
faciat signū q̄ tale quale factū est in eorū parētib⁹.
vnde subdunt: **D**atres nostri manducauerunt mā
na in deserto. **ALCV.** Et ne videatur manna ali
quo modo contēnendum: auctoritate psalmi illud
extollunt dicentes sicut scriptum est: Panē de ce
lo dedit eis manducare. **CHRY.** Multis quidez
factis signis: t̄ in egyptō t̄ in mari rubro t̄ in deserto
hui⁹ maxime meminerūt: quod valde cōcupisebāt
ppter vētris tyrannidē. Neq; aut̄ dicit q̄ de⁹ B̄ fe
cit: ne videatur eū exequare deo. neq; moysi indu
cūt: vt nō videant chrlū dep̄m̄ere: sed medium po
nat dicētes: **P**atres nostri māqua. māna. Vel alis
ter. **AVG.** Dñs ielus talē se dicebat: vt se moysi p̄
poneret. nō ei ausus ē moyses de se dicere q̄ daret
cibū q̄ nō perit. Attēdebat itaq; quā fecisset moy
ses: adhuc aliqua maiora volebat fieri. q̄ dicāt: **I**u
pmittis cibū q̄ nō perit: t̄ nō talia operaris quālia
moyses. **P**anē hordeaceos ille nō dedit: sed māna
de celo. **CHRY.** Licebat aut̄ domino dicere: quo
niā moysē maiora miracula feci: sed nō erat temp⁹
horum verborum nūc: sed vnum erat ad quod stu
debat. s. ducere eos ad escā spiritualē. vii sequit: **D**ic
it ergo eis ielus: Amen amē dico vobis: Nō moy
ses dedit vo. pa. de celo: sed pater me⁹ dat vobis pa
nem de celo vētū. An nō ex celo erat māna: qualē
igīt ex celo dicit: sicut t̄ volucres celi dicūt: t̄ sicut
dī. Itonuit de celo dñs. Panē at̄ n̄ vēt vocat illū
nō q̄ falsū erat miraculū de māna: s. q̄ figura erat
nō vītas. Nō dixit: Nō moyses dedit h̄ ego: sed pro
moysē qđē dēt: p̄ māna vō seipm̄ posuit. **AVG.** q̄
diceret. Illud manna hoc significabat. l. cibum de
q̄ paulo aū locut⁹ sū: t̄ om̄ia signa mea erant. Si

gna mea dilexistis: quod significatur cōtēnit⁹. **D**e
us enim dat panem quem significavit māna ipm̄
s. dominum ielum christum. vnde sequitur: Panis
enī verus est qui de celo descen. t̄ dat vitam mun
do. **BEDA.** Non quidem elementis: sed homini
bus habitatoribus mundi. **THEO.** Seipsum di
cit panem verum: quia principale significatum per
māna est vīgenitus dei filius homo factus. **Mā**
na nāq; interpretatur: quid est hoc: nam iudei vidē
tes stupefacti: vnu ad alium dicebant: quid ē hoc:
Filius autem dei factus homo ipse ē potissimum
admiratiū māna: ita vt cuiilibet contingat quere
re: quid est hoc: quomodo filius dei fili⁹ homis ē:
quomodo ex duabus naturis vna sit persona? **AL**
CVI. Qui per assumptam humanitatem descendit
de celo: t̄ per assumentem diuinitatem dat vitam
mundo. **THEO.** Dic autem panis vita fm natu
ram existens: tanq; vīti patris filius propriū op̄
facit: quia vivificat cuncta. **S**icut enī panis ex ter
ra infirmam naturā carnis conseruat: sic t̄ christus
per spiritus operationes vivificat animam: t̄ etiam
corpus incorruptibile facit. nam per eius resurrecti
onem corporalis infertur corruptio: t̄ ideo dicit q̄
dat vitā mundo. **CHRY.** Non iudei solum: h̄ oī
bi terrarum. Illi vero inferius adhuc inspiciebant.
vnde sequitur: Dixerūt ergo ad eum: Domine sem
per da nobis hunc panem. **D**icente autem eo quo
niā pater meus dat vobis panē: non dicerūt Ro
ga vt det: sed Da nobis. **AVG.** Sicut enī samari
tana cui dicitū est: qui biberit de hac aqua: non sit
et. vñq; fm opus accipiens t̄ carere indigentia vo
lens: Da mībi inquit domine de hac aqua: sic et
isti dicunt: Da mībi panem qui reficiat t̄ non te
ficiat.

Dixit aut̄ eis ielus: Ego sum pa
nis uite. Qui uenit ad me: non cu
riet: t̄ q̄ credit in me nō sitiet in eter
nū. **G**z dixi uobis: qz t̄ uidistis me
t̄ nō credidistis. Omē qđ dat mihi
pater ad me ueniet: t̄ eū q̄ uenit ad
me nō eiūcā foras: qz descendit de ce
lo nō ut faciā nolūtātē meā: sed no
lūtātē eius q̄ misit me. Ille est enī
nolūtās ei⁹ q̄ misit me patris: ut oē
qđ dedit mihi nō perdā ex eo: sed re
fūscitē illud in nouissimo die. **H**ec
ē autem uolūtās patris mei q̄ misit
me: ut ois q̄ uidet filiū t̄ credit ieu⁹
habeat uitā eternā: t̄ ego resuscita
bo eū in nouissimo die.

CHRY. De reliquo dominus in mysteriorum tra
ditione eos iductū ē: t̄ p̄mo te deitate sualodē.
vnde dicit: Dicit aut̄ eis ielus: Ego sum panis vite.
Nō. n. hoc de corpe ei⁹ dicitū est: de illo. n. in fine oī
cit: Panis quē ego dabo: caro mea ē. Sed interū

dei unitate loquitur: **E**t enim caro propter deum verbum panis est: quod spiritus ipsum suscipiet panis celestis fit.
THEO. Non autem dixit: Ego sum panis nutrimenti sed uite. Quia non cuncta mortifera erant: viuificauit nos Christus per seipsum: est autem panis non consuete vite: sed illi qui morte non refecatur. unde subditur: Qui venit ad me non esuriet: et qui credit in me: non sitiet in eterno.
AVG. Qui venit ad me: hoc est qui credit in me. et dicit: Non esurieret: hoc intelligendum est: Et non sitiet in eterno: utroque non significatur eterna illa satietas: ubi nulla est egitas.
THEO. Uel non sitiet neque esuriet: i. ad verbum dei audiendum: neque tedious efficiet: neque sitiet nisi intellectuali: quasi non habeat aquam baptismi et sanctificatiōē per spiritum facta.
AVG. Panem igitur de celo desideratis: ante vos habebitis: sed non manducatis. unde sequitur: Sed dixi vobis: quod et vidistis me: et non credidistis.
ALC VI. q. o. Non ideo hoc dixi: quod vos sciam hoc pane satiādos: sed potius ad impropositum vestre incredulitatis dico: quia videtis: et non creditis.
CHRY. Uel per hoc quod oicitur: Dixi vobis: insinuat testimonium scripturarum: de quo supra dixerat: Ille sunt que testimonium perhibetur de me. Et iterum dixerat: Quoniam veni in nomine patris mei: et non suscepistis me: hoc autem quod oicitur: Quia vidistis me signa occulte insinuat.
AVG. Sed non ideo ego populum dei perdidi: quia vos vidistis et non credidistis. unde sequitur: Omne quod dat mihi pater: ad me veniet: et cum qui venit ad me non ejiciam foras.
BED. Absolute dicit: Omne: ut ostenderet plenitudinem fidelium. Vi autem sunt quos pater dat filio: quando per occultam inspirationem facit eos credere in filium.
AVC VI. Quocumque ergo pater traxerit ad hoc et credat in me: veniet per fidem ad me: ut mihi iungatur: et cum qui passim fidei et bone operationis venierit ad me: Non ejiciam foras: i. in secreto pure conscientie mecum morabilis: et tandem recipiat eum in eterna beatitudine.
AVG. Illud enim interinde non entur foras: est magnus penetrare et dulce secretum sine tediō: sine amaritudine malorum cogitationum: sine interpellatione tentationum et dolorum: de quo dicitur: Intra in gaudium domini tui.
CHRY. Per hunc autem quod dicitur: Quod dat mihi pater: ostendit quoniam non contigens res est credere in Christum: neque cogitationibus humanis perficit: sed ea que desuper reuelatione indiget et anima deuota suscipiente reuelationem. unde non sunt ab accusacione eruti: quibus non dat pater: indigent enim et ea que ex nobis est voluntate ad credendum: per hoc autem tagit incredulitatem eorum ostendens: quoniam qui non credit ei: voluntate transgreditur patris.
Paulus autem ait quod ipse eos tradiderit patri: cum tradiderit inquit regnum deo et patri. Sicut igitur pater datus non potest seipsum: sic nec filius tradens: dicit autem filius tradere: quoniam per eum ad premum adducimur. Et de patre dictum est: Per quem vocati estis in societatem filii eius. Sic igitur qui venit ad me saluabile: quia pro his venit et carnem assumptam. unde sequitur: Quia dominus de celo non ut faciem voluntati: mea: sed voluntati eius qui misit me. Quid dicas: alia sunt tua: et que illius. Ne igitur hoc aliquis suspicetur subiungit: Hec est autem voluntatis qui misit me: ut omnis qui videt filium et credit in eum habeat vitam eternam. Per hoc autem et filius vult: quia filius quos vult viuificat. Quid est igitur quod dicitur:

Non aliud acturus veni quod quod pater vult: quia non habens diuisam voluntatem a patre. omnia enim que patris sunt: mea sunt. sed hoc non dixit: sed in fine reseruat: excelsa enim interim occultat. **AVG.** Uel alter: quare non ejiciat foras subiungit dicens: Quia de scilicet de celo non ut faciat voluntati: mea: sed voluntati eius qui misit me. Propterea enim anima a deo existit: quia superba erat. Superbia: non ejeci sum: humilitate regredimur. Medicus enim quando eruditus discutit: si curet quod per aliquam causam factum est: et ipsam causam non curet: ad tempus videlicet mederi: sed causa manente morbo repetitur. Ut ergo causa omnium morborum curaretur: i. superbia: descendit et humilis factus est filius dei. Quid superbis homo: filius dei propter te humilis factus est. Unde deret te fortasse imitari humilem hominem: saltem imitare humilem deum. hec est enim commendatio humilitatis: Non veni facere voluntatem meam: sed voluntatem eius qui misit me. Superbia quippe facit voluntatem suam: humilitas voluntatem dei. **HYLA.** iii. de trinitate. Non igitur hoc dicit quia faciat quod non velit: sed obedientiam suam sub effectu paternae voluntatis ostendit: volens ipse voluntatem patris explere.
AVG. Ideo ergo qui ad me venerit: non ejiciat foras: quia non veni facere voluntatem meam: humilis veni humilitatem docere. qui ad me venit incorporatur in me: et humilius fit: quia non faciet voluntatem suam: sed dei: et ideo non ejiciat foras: quia cum superbus esset: pietatis est foras: ad me enim venire non potest nisi humilius: non mittit foras nisi superbia: qui seruat humilitatem non labitur a veritate. Quare autem ideo non ejiciat foras qui venit ad illum: quia non venit facere voluntates suam ostendit cui subditur: Hec est enim voluntas eius qui misit me patrem: ut omne quod dedit mihi pater non perdam ex eo. Ipse illi datus est: qui seruat humilitatem non est voluntas in conspectu patris: ut pereat unus de pusillis: de tumulis: potest perire de pusillis nihil perit: quia nisi fuerit sicut pusillus iste: non intrabit in regnum celorum.
AVG. de correctione et gratia: Qui ergo iudei peruidet in una dispositio pescit: perestiti: vocati: iustificati: glorificati sunt etiam nondum renati: sed et nondum nati: iam filii dei sunt: et oportet non perire. bi. n. vere veniunt ad Christum. Ab illo ergo datur perseveratio in bono visus in fine. neque non daemini eis qui non peribunt: quoniam qui non perseverant peribuntur. **CHRY.** Per hunc autem quod dicitur: Non perdam ex eo: non ostendit se idigere eorum cura: sed hoc dicit propter eorum salutem. Postquam autem dixerat: Non perdam ex eo: et non ejiciam foras: subiungit: Sed resuscitabo eum in nouissimo die. quia in resurrectione coram malis ejiciuntur fratres illud: Tollite eum et ejicite eum in tenebras exteriores. Ipsi etiam perderent fratres illud: Qui potest animam et corporis perdere in gehennam. Ideo autem multoties resurrectorem inducit: ut non ex solis rebus perit: indicet dei peruidetiam: sed aliam expectet vitam. **AVG.** Videte autem quaeadmodum et hic gemina illa resurrectio designat: qui vadit ad me: modo resurgit: humilis factus in membris meis. Sequitur autem: Sed resuscitabo illum in nouissimo die. Ad exponendum autem quod dixerat: Omne quod dedit mihi perfruatur. Et itez quod dixerat: Non perdam ex eo: subiungit: Hec est. n. voluntas patrum mei qui misit me: ut omnis qui videt filium et credit in eum habeat vitam eternam. Superius dixit: Qui audit verbum meum: et credit ei qui misit me. Modo autem: Qui

Johānes

videt filiū et credit in eū. nō dixit: Et credit in p̄m.
Hoc est. n. credere in filiū: quod et in patrē: qz sicut
p̄bz vitā in semetip̄o: sic dedit et filio h̄re vitā in se-
metip̄o: vt sic oīs q̄ videt filiū et credit i eū: bēat vitā
eternā: credēdo et transēudo ad vitā: tanq̄ p̄ma illa
resurrectōe: et qz ip̄a nō est sola subiungit de secūda:
Et ego resuscitabo eū in nouissimo die.

Durmurabant ergo iudei die il-
lo: quia dixisset: Ego sum panis ui-
nus qui de celo descēdi. Et dicebat
Nonne hic est filius ioseph: cuius
nos uouim⁹ patrem et matrē? Quo
modo ergo dicit hic: quia de celo de-
scendi? Respōdit ergo iesus et dixit
eis: Nolite murmurare in inuicē.
Nemo potest uenire ad me: nisi pa-
ter qui misit me traxerit eum: et ego
resuscitabo eū in nouissimo die. Et
scriptū in prophetis: Erūt omnes
docibiles dei. Omnis qui audiuit a
patre et didicit uenit ad me: Non
quia patrē uidit quisq;: nisi is qui ē
a deo: hic uidit patrē.

TCHRY. Iudei existimātes se comestōne carnali
potiri nō turbabāt: vñ quo postea diffisi sunt. vñ
dicit: Murmurabāt ergo iudei de illo: qz dixisset:
Ego sum pa. vi. q̄ de ce. descēdi. Videbāt quidē tur-
bari in hoc q̄ dixerat eū de celo descēdisse: sed non
hoc erat: qđ turbatiōem faciebat: sed hoc quod nō
expectabāt potiri mēla corporali. Td̄huc tamē eū re-
nerabāt quia recēs erat signū: et pp̄terea nō manife-
ste ei cōtradicebat: sed murmuratio iūa turbatiōem
oltēdebat. quid aut̄ murmurādo dixerit subdit: Et
dicebat: Nōne hic est iesus fili⁹ ioseph: cui⁹ nos no-
num⁹ p̄m et mi⁹m: quomodo ergo dicit hic qz de-
scēdi de celo? AVG. Lōge aut̄ isti erāt a pane de
celo: nec eū esurire nouerāt: panis. n. iste interioris
bonis querit esuriē. CHRY. Manifestū est enim
qm̄ mirabilē ei⁹ nōdūm lāuerāt generatōem: pp̄te
rea eū ahd̄ uc filiū ioseph dicūt: led nō increpatur.
Nō. n. respōdit eis: Nō sum fili⁹ ioseph. quia nō po-
terāt illū mirabilē partū audire. Si vero eū qui s̄m
carnē nō poterāt manifeste audire: multomaḡ nec
supiorē ineffabilē. AVG. Ab hominib⁹. n. carne
assump̄it: sed nō more hominū. nam patrē habens
in celo matrē elegit in terra: et illic nat⁹ fine matrē:
et hic fine patrē. quid ergo talib⁹ murmurātib⁹ r̄ndit
subdit: Respōdit ergo iesus et dixit eis: nolite mu-
murrare inuicē. q. o. Scio q̄re nō esuritis sic: vt istuz
panē intelligatis neq̄ q̄ratia: Nemo p̄t venire ad
me: nisi p̄ qui misit me traxerit illū. Magna gratie
cōmēdatio: nemo venit nisi tractus: quē trahat: et
quē nō trahat: quare illū trahat: et illum nō trahat
noli velle iudicare: si nō vis errare. semel accipe et in-
tellige: si nō traheris: ora vt traharis. CHRY. Vic-

aūt infiliūt manichei dicētes: qm̄ nibil in nobis est
positū: h̄z hoc nō quod in nobis est destruit: sed oīs
dit nos diuino auxilio indigētes. oīdīt. n. hoc non
eū qui int̄it⁹ venit: sed eū qui multā pati⁹ oppugna-
tione. AVG. Sed si int̄uti trahim⁹ ad christū: in
uiti credim⁹: ergo violētia adhibef⁹: nō voluntas exi-
tatur: sed intrare quisq; ecclēsiā p̄t nolēs: credere
nō p̄t nisi volēs. corde. n. credit ad iusticiā. si ergo
int̄it⁹ venit qui trahif⁹: nō credit: si nō credit nō ve-
nit. nō. n. ad christū ambulādo currin⁹: h̄z credēdo
nec motu corpis: sed voluntate cordis accedimus: et
go voluntate traheris. Quid est autē trahi voluntate:
delectare in dñō: et dabit tibi petitōnes cordis tui.
est quedā voluptas cordis: cui dulcis ē panis ille ce-
lestis. porro si poete dicere licuit: Trahit sua quēs
voluptas: q̄to forti⁹ nos dicere debem⁹ trahi domi-
nē ad christū: qui delectat veritate: beatitudine: iu-
sticia: sempiterna vita: qđ totū christ⁹ ē. An non bñt
corpis sensis voluptates suas et anim⁹ deserit a vo-
luptatib⁹ suis. Da amātē: desideratē: feruentē: fonti
eterne patrē suspiratē: et scit qđ dicā: sed q̄re voluit
dicere: quē traxerit p̄. si trahēdi sum⁹: ab illo trah-
mar: cui dicit qđā que diligit: Trahit me post te. h̄z
quid intelligi volunt aduertam⁹. Trahit p̄ ad filiū
eos qui pp̄terea credit in filiū: qz eū cogitat patrē
bēt deū. p̄. n. p̄ equalē sibi genuit filiū: et qui co-
gitat atqz in fide sua sentit ac ruminat eq̄lē esse p̄i
eū in quez credit: ip̄m trahit p̄ ad filiū. Arī⁹ credit
creatūrā: non eū traxit p̄. Gotin⁹ dicit: Nō solus ē
xps. q̄ sic credit: nō eū p̄ trahit. trahit petrū q̄ dixit:
Tu es xps fili⁹ dei viui. vñ ei dictū ē. Nō tibi reuelas
uit caro et sanguis: h̄z p̄ me⁹ q̄ in celis ē. Ita reuelā-
tio ip̄a attractio est. h̄z. n. q̄ int̄ delicias trenas reue-
lat amātib⁹ trahit: nō trahet reuelat⁹ xps a patre.
Quid. n. forti⁹ desiderat aia q̄ vitatē: h̄z h̄ boies elu-
rit: ibi saturabūt. iō subiec̄t. Et ego resu. eū i no. die.
q. d. saturabīt: eo q̄ t̄ sit in resurrectōe mortuorū
qm̄ ego resuscitabo eū. AVG. de q. no. et re. te. Ut
attribuit p̄ ad filiū p̄ opa q̄ faciebat p̄ illū. CHRY.
Non parua dignitas fili⁹ si p̄ adducit: et ip̄le luic̄
tat: nō diuidēs ad p̄m opa: sed oīdēs pilitātē vnu-
tis. deinde oīdēt modū fm̄ quē p̄ trahit dicēs: Scri-
ptū ē in pp̄he. Et erūt om̄es doci. dei. Vides fidei di-
gnitate: qm̄ nō ab hōib⁹ neq̄ boies: sed ab ip̄o deo
eā p̄ debeat addiscere. Magister. n. fidei oīb⁹ pat̄
ernis sua tribuere: ad oēs sua doctrinā effundēs. Si
aut̄ erūt om̄es dociles dei: qualr̄ quidā nō credit:
qz hoc de plurib⁹ dictū ē: sive qm̄ om̄es qui voluit.
AVG. de p̄destinatōe sanctoꝝ: Ulet aliter: Sicut
integre loqm̄ur cū de aliquo litteraz magistro qui
in ciuitate sol⁹ ē dicim⁹: oēs iste h̄c litteras docet,
nō qz oēs discit: sed qz nō nō ab illo discit qui
cūq̄ ibi litteras discit. Ita recte dicim⁹: Om̄es deus
docet venire ad xpm̄: nō quia om̄es renūit: sed qz
nō nō aliter venit. AVG. sup̄ iohā. Q̄s regnū illū
boies docibiles erūt dei: nō ab hōib⁹ audiēt. En̄ hoc
ab hōib⁹ audiūt: tñ qđ intelligent in̄ oaf. strepitū
verbōw̄ ingero aurib⁹ vestris: nō reuelat ille q̄ in̄
est: quō ergo o iudei me potestis agīsc̄t quos p̄ non
docuit. BED. Dicit aut̄ pluraliter: In pp̄betis.
quia om̄es prophete: vno codēq; spiritu repleti: li-
c̄ diuersa prophetarent: tamē ad idem tendebant.

quapropter cū quouis eorū omnes alijs cōcordant: sicut cum ioele ppheta qui dicit. Erūt omnes doci biles dei. **GLO.** Doc in ioele non inuenit: sed ali quid simile. dicit. n. ibi: **Fili** syon exultate & letam̄ in oño deo v̄ro: q̄ dedit vobis doctore. **Eccl̄i** tñ ē in iāia ubi dī. **Dona** vniuersos filios tuos doctos a oño. **CHRY.** Quod quidē p̄cipiū ei: q̄ ante p̄ bonies discebat qui dei sunt: nūc aut p̄ vnicū filiu dei & sp̄flancū. **AVG.** de p̄dēlūnatiōe sanctoꝝ: Om̄es aut̄ docibiles dei veniunt ad filiu: q̄n audie runt & didicerūt a patre per filiu: vnde subdit. **Qis** qui audiuit a patre & didic̄t: venit ad me. **Si** aut̄ om̄is qui audiuit a patre & didic̄t venit: pfecto oīs qui nō venit nō audiuit a patre nec didic̄t. **Valde** remota ē a sensib̄ carnis hec schola i qua p̄ audie et docet: ut veniat ad filiu: nec agit hoc cuꝝ carnis au re sed coadiꝝ: ibi est & ip̄e fili. quia ip̄e ē verbū eius per q̄o pater sic docet: simul ē & sp̄flanc̄t. **Insepa bula** n. didicim̄ ēē opa trinitatis: sed patri h̄ potissi m̄ ē arbitratū: quia de ip̄o pcedit & fili & sp̄flanc̄t. Itaq̄ gratia que occul̄t & humanis cordibus diuina largitate tribuit: a nullo corde duro respuse ideo quippe tribuit: ut cordis duricia p̄mit̄t aufera tur. **Kur** ergo nō om̄es docet: ut veniat ad christuz: nisi q̄ oēs quos docet: misericordia docet. quos at nō docet: iudicio nō docet. si aut̄ dixerim̄ quid vo lat oīscere quos nō docet: n̄idebit̄ nobis. **Et** vbi est q̄o ei dī: **De** tu cōuertēs viuificabis nos: aut si non faciat volētes ex nolētib̄ deus: ut quid orat ecclia sm̄ p̄ceptū oīs p̄ piecutorib̄ suis: nō. n. quisq̄ di cere p̄t credit: ut sic vocaret p̄uenit quippe eu mi sericordia dei: q̄ sic ē vocat ut crederet. **AVG.** su p̄ iobā. Ecce ergo quō trahit p̄ docēdo de veritate nō necessitatē imponēdo: trahere. n. dei ē. **Ois** q̄ au dimit̄ patre & didic̄t: venit ad me. quid igīt ch̄rist̄ n̄ibil docuit: quid q̄ p̄m̄ m̄gr̄m̄ hoies nō viderūt filii viderūt: fili ergo dicebat: h̄z pater docebat. **Si** in ego homo cuꝝ h̄m illū doceo. qui audiuit v̄bū me umallū oīcet & pater qui audiuit v̄bū ei. **Exponit** aut̄ hoc ip̄e & oīdit nobis quid dixerat om̄ino sub iūgēs: **Nō** q̄ pa. vi. quisq̄: nūi q̄ a deo ē: hic vi. p̄ez. q̄o. **Ne** forte cuꝝ dico vobis: oīs qui audiuit a p̄e & didic̄t: oīcat̄ apud vos: **Nunq̄** vidim̄ p̄m̄: quō ab eo oīscere potuerim̄: a meipo audite. **Ego** noui p̄m̄: ab illo sum: quō v̄bū ē ab illo cui ē v̄bū: non q̄o sonat & trāfit: sed q̄o manet cum dīcēte: & trahit audiēt̄. **CHRY.** Oēs qdē a deo sum̄. Id v̄o q̄o ē p̄pui fili & p̄pui eius hic nō posuit ppter audīt̄ imbecillitatez.

Clēmen amen dico uobis: qui cre dit in me habz uitā eternā. **Ego** sū panis uite. **Patres** uestri manduca uerūt māna i deserto: & mortui sūt. **Hic** est panis de celo descēdēs: ut si quis ex ip̄o māducauerit nō mori atur. **Ego** sum panis uiū qui de ce lo descendi. **S**i quis māducauerit ex hoc pane: uiuit in eternuz.

TAVG. Reuelare se voluit oīs quid esset. vñ dicit: **A**me amē dico vobis: qui credit in me habet vitam eternā. q. o. **Q**ui credit in me habet me: quid est aut̄ habere me: habere uitā eternā. vita. n. eterna ē v̄bus quod in p̄ncipio erat apud deū: & vita erat lux hoīs assump̄t̄ vita mortem: vt v̄i a occideret mortem. **CHRY.** Quia v̄o turbe instabāt: cibū corpale; pe tentes: & el̄ cibi qui patrib̄ eoz dat̄ erat remunīc̄tes: vt oīdat q̄ om̄ia illa figura erāt h̄i veritatis pūtis: meritōm̄ de cibo sp̄iali facīt̄ dīcēs: **Ego** sum panis vite. **P**anē quidē vite scīpm̄ vocat: q̄n vitam nostrā cōtinet & futura. **AVG.** Sed quia il li de māna sup̄biebat subiungit: **P**atres vestri mādu cauerūt māna in deserto & mortui sunt. Ideo p̄s vestri qui a similes estis illorū murmuratores patres murmuratoꝝ filioꝝ. **N**am de nulla re magis deum offendisse ille popul̄ dīc̄t̄ est: q̄s cōtra deū murmu rando. Ideo aut̄ mortui sunt: quia q̄o videbāt crede bant: quod nō videbāt nō intelligebant. **CHRY.** **N**ō aut̄ sine causa addit: **I**n deserto. sed occul̄t in finiās q̄n nō longū temp̄ fuit: quo. l. māna datū ē neq̄ simul cum venit in terrā p̄missiōis: sed quia v̄i debāt patē datū a christo min̄ esse illo quod patr̄ bus datū erat: in eo q̄ illud desiḡp̄ descēdebat. **M**īraculū v̄o panū inferī generabāt ppter ea subiungit: **H**ic est panis de celo descendēs. **AVG.** Dunc pa nem significauit māna: h̄c panē significabat alta re dei. **S**acramenta hec sunt: & illa fuerūt in signis diuersa sunt: in re que significat paria sunt. **Aposto lū** audi: Om̄es eandē el̄ cā spiritualē manducauerūt. **CHRY.** Deinde oīdit q̄ maxime eos poterat per suadere: quoniam ī p̄i patrib̄ suis multo digniores es facti sunt: qui māna māducātes sunt mortui: & ideo subdit: Ut si quis ex ip̄o māducauerit: nō moriatur. **A** fine v̄t usq̄ cibi oīdit differentiā. panē autē bic dogmata salutaria dīc̄t̄: & fides que in ip̄m̄ est aut̄ corp̄ suum: hec. n. conseruāt animā. **AVG.** Sed nūquid nos nō morim̄: qui manduc̄. uim̄ panēs descendētē de celo: sic illi sunt mortui: quēadmo dūm̄ & nos sum̄ morituri: quātū attinet ad morteꝝ hui corporis visiblē atq̄ carnalē. quātū autē perti ner ad mortem spiritualē qua patres istouī mortui sunt. **M**anducauit māna moyses & multi qui do mino plauerūt & mortui non sunt: quia visiblē cibū sp̄ialiter intellexerūt: sp̄ialiter gustauerūt & spiritualiter satiārēt̄. **N**am & nos hodie accipi mus visiblē cibū: sed aliud est sacramentū: aliud virt̄ sacramenti: quoniam multi de altari accipiūt: & accipieđo moriūt̄. vnde apostol̄: **J**udiciū sibi man ducait & bibit. panem ergo celestē sp̄ialē māducare est innocentia ad altare appor̄tare. peccata & si sint quotidianā: nō fint mortisera anteꝝ ad altare ac cedar. attēdite qd̄ dicat̄: **D**imitte nobis debita n̄ra siē & nos dimittim̄ debitoꝝ: n̄fis. si dimitt̄: dimit̄ & tē tibi. secur̄ accede: panis ē nō venenū. siq̄s ḡ ex h̄ pane māducauerit: nō moriet̄. **S**z q̄o manet ad étu tē sacmēti: n̄ q̄o prīnet ad visiblē sacmēti: q̄ māducat̄. s. int̄ nō fous. **ALCVI.** **J**o inq̄ nō morit̄ q̄ come dit h̄c panē: q̄ ego si: panis uiū q̄ de celo descēdi. **THEO.** Per hoc. l. qd̄ incarnat̄ ē: & ergo p̄us so lu fuit homo: & postmodū assump̄t̄ diuinitatē: vt nestouī fabulat. **AVG.** De celo descēdit & māna

Johānes

vmbra erat: iste vītas ē **ALCVI.** Est autē mea vīta
vīsificās. vī sequit̄. **D**ijs madū. et hoc pane: viuet.
nō tñ in pñti p fidei et iusticiā: sed in eternū.

Let panis quē ego dabo caro mea
est: pro mundi vīta.

AVG. Determinat cōsequēter domin⁹ quomodo
do ic panē dicat: non tñ fm diuinitatē que pascit
omia: sed etiā fm humānā naturā que ē assūmpta
verbo dei cuz subdit. **E**t pa. quē ego dabo ca. mea ē:
pro mūdi vīta **BED.** Hūc panē tūc domin⁹ dedit
quādo mysteriū corp̄is et sanguinis sui discipul⁹ tra
dedit: et quando semetiūm deo patri obtulit in ara
crucis. qđ vō dicit: Pro mūdi vīta: nō debem⁹ intel
ligere p elemētis: s̄ p hōib⁹ qui mūdi noſe designat̄
THEO. In hoc qđ dicit: Quē ego dabo: p tāte suā
demonstrat: qđ nō sicut seru⁹ minor: patre crucifix⁹ ē:
sed voluntarie. nā tñ a patre dari dicat: tñ seipm tra
dedit ip̄e. Attēde aut̄ qđ panis qui in mysteriū a no
bis assūm̄t: nō solū figurā gerit carnis christi: s̄ ip̄e
ē vera caro xp̄i. nō. n. dixit: Panis quē ego dabo si
gurā carnis mie gerit: sed caro mea ē. Trāſmutat̄
aut̄ inenarrabilib⁹ verbis iste panis p mysticā bene
dictōem et habitatiōem spūſsancti in carnē xp̄i. S̄;
qđ nō videm⁹ carnē: qđ si caro videre horoſ nos i
ei⁹ assūptōe irūaderet: vñ vt nře infirmitat̄ ɔdescē
dat: talis nobis videt̄ mystic⁹ cib⁹ fm qđ nře cōſuetu
dini cōp̄ebat. p mūdi aut̄ vita carnē suā tradidit:
qđ moriēdo mortē soluit. Ego etiā intelligo p mūdi
vīta resurrectiōem: nā oīi mōr vñiuersalē resurre
ctōem toti generi huāno ministravit. Forte aut̄ et vi
tā qđ in scificat̄ et brificat̄ cōfīſit et spū: mūdi vi
tā dicit. qđ uis. n. nō oēs suī ceperit vīta qđ ī scificati
one et spū: tñ oīis seipm p mūdi tradidit: et qđtū ī eo
ē tot⁹ mūd scificat̄. **AVG.** Qñ aut̄ capet caro qđ
dixit panē carnē: nō. et aut̄ fideles corp⁹ xp̄i: si cor
pus xp̄i esse nō negligat̄: siāt corp⁹ xp̄i: si rōlūt vītē
de spū xp̄i. de spū. n. xp̄i nō viuit: nō corp⁹ xp̄i. nūqđ
.n. corp⁹ meū viuit de spū iūo. Hūc panem exponit
apl̄s dices. Unū corp⁹ multi sum⁹. O sacramēti pi
etatis: o signū vītatis: o vinculū charitatis. qđ vult
viuire accedat: credat: incorp̄et et viuifec̄.

Litigabant ergo iudei ad inuicē
dicētes: Quomodo potest hic nob̄
carnē suā dare ad māducandū? **D**i
xit ergo eis iesus: Almē amen dico
uobis: nō māducaueritis carnē filij
hominis et biberitis eius sanguinē:
non habebitis uitam in uobis. Qui
manducat meam carnē et biberit meu
sanguinē: habet uitaz eternā: et ego
resuscitabo eū in nouissimo die.

AVG. Quia iudei panē cōcordie non intellige
bant: ag inuicē litigabant. vnde dicit: Litiga. er. iu.
ad inui. dices. quō po. hic no. da. car. suā ad māducā
dū: Qui aut̄ manducat talē panē: nō litigat̄ ad iū
cen: quoniam per hūc deus habitare facit enanimes
in domo. **BED.** Putabat ergo iudei qđ dominus

pticulati carnē suam diuideret: et eis ad māducā
dū dare. et ideo litigabat: quia non intelligebat.

CHRY. Quia igitur oīcebat hoc esse impossibile
ut. l. canē suam ad māducādū dare ostēdit: quo
niā nō solū nō est impossibile: sed valde necessariū.
vnde lequit̄: **D**icit ergo eis iesus: Almē amē dico vo
bis: nō māducaueritis carnē filij homis: et biberis
eius sanguinē: nō habe. vīta in vobis. **AVG. q. o.**
Quomodo quidē detur: et quisnā sit mod⁹ mādu
candi istum panem ignoratis: verūtam nō māda
caue. t̄c **BED.** Et ne credere illis solis hec dicisse
mor generale sentētiā intulit: Qui mā. mea car.
et biberit meu sanguinē. **AVG.** Et ne istam vītaz in
telligentes de hac re litigaret̄: secut̄ adiūcit: Dabit̄
vitam eternā. Hanc ergo nō habet: qui istam carnē
nō manducat: nec istum sanguinē biberit. Nam tpa
lem vitam sine illo babere homines possunt: eternaz
vero omnino nō possunt. Non ita est in hac esca:
quam sustentāde būius tempalis vite causa sumi
mus. nam qui eam nō sumperit nō viuet: nec tamē
qui eam sumperit viuet. Fieri enī potest ut mozo
uel senio vel aliquo casu plurimi qui eam sumpe
rint moriātur. In hoc vero cibo et potu. i. corp̄is
et sanguinis domini nō ita est. nam et qui eam non
sumit: nō habet vitam: et qui eam sumit habet vitā:
et hanc vītaz eternā. **THEO.** Non enim puri ho
minis caro est: sed dei: et hominē diuinū facere va
len. et tanqđ diminitate inebriās. **AVG. xi. de ciu.**
dei: Sunt autem quidā liberatōnem ab eterno sup
plicio hominib⁹ promittētes christi baptis̄tate ab
latis: qui participes sunt corporis eius: quomodoli
bet vixerit: propter illud quod dices. **Sed cōtra**
dicit eis apostol⁹ dices: Māfesta sunt oīga carnis
que sunt: fornicatio: immūdicia t̄c. que pdico sicut
pdixi. qđn qui talia agūt: regnū dei nō possidebunt.
Quāobrē quomodo sit accipiēdū: quod hic dī: me
rito querēt̄: Qui enī in eius est corp̄s vītate. i. in
christianoꝝ cōpagine mēbroꝝ: cui⁹ corp̄is sacramē
tū fideles cōmunicātes de altari lumere cōlueūt̄
ip̄e vero dicend⁹ est manducare corp⁹ et bibe sangu
ne christi: ac p hoc heretici et scismatici ab vītate
corp̄is separati: possunt idē pecc̄e sacramēti: sed non
sibi vīle: immo etiā noīi quo iudicent grauissqđ
vel tardius liberētur: nec illi etiā in perditis et vāna
bilib⁹ moribus debēt eſe ſecuri: qui p vīte iniquita
te: p vīte iusticiā que est christ⁹ defērūt: ſue for
nicādo: ſue aliquid hūuſmodi facēdo. Nō enī illi
dicendi sunt manducare corp⁹ christi: qđn nec in mē
bris computādi sunt christi. Ut enī alia taceā: non
possunt simul esse mēbra christi: et mēbra meretrici
AVG. super iohā. Hunc itaqđ cibum et potū ſcie
tatem vult intelligi corp̄is et membrorū ſuop: quod
est ecclēſia in p̄dēſi inatis et vocatis et iūſificatis et
glorificatis sanctis et fidelib⁹ eius. hūt̄ ſei sacramen
tū. i. vītā corporis et sanguinis christi: alicubi quo
tidie: alicubi ceteris interūallis dierū in dominica
mensa prepārat̄: et de dominica mensa ſumitur: qui
busdam ad vītā: quibusdāz ad eritū. Res vero ip̄a
eū sacramēti eīt̄: omni homini eīt̄ ad vītā: nulli
ad eritū: quicūqđ eius particeps ſuerit: Ne auſet
putarēt̄ ſic in iſto cibo et potu promitt̄ vitam eter
nam: ut qui eam ſumerēt̄: iam nec corp̄e morerēt̄.

Unus cogitatioi accurrēs subiugit dicēs: **E**t ego resuscitabo eū in nouissimō die: vt sibi habeat interī vitā eternā in sp̄m in reque que sanctoū sp̄s suscipit. **Q**uod autē ad corp̄' attinet: nec corp̄' etiā vita ē terrena fraudetur: sed in resurrectōe mortuōū in nouissimo die eam habeat.

Tarō enī mea uere est cibus: et sanguis meus uere est potus. **Q**ui manducat mādūcātū carnēz: et bibit meuū sanguinē: in me manet et ego in illo. **S**icut misit me uiuēs pater: et ego uiuo ppter patrem: et qui mādūcātū me: et ip̄e uiuet ppter me. **H**ic ē panis qui de celo descēdit. **N**on sicut mādūcātū patres uestri manna et mortui sunt. **Q**ui mādūcātū hunc panē: uiuet in eternū. **H**ec dixit in synagoga docēs in capharnaūz.

BED. Dixerat sup̄? **Q**ui mādūcātū mā carnē et bibit meuū sanguinē: h̄z vitā eternā. et vt ostendere q̄s tu distatia sit inter corporeū cibū et potū: et sp̄uale mysteriū co. p̄s et sanguinis sui adiecit. **A**n. mea vere et ab̄: et fa. me. ve. est pot̄. **C**HRY. Hoc autē dicit: aut et credat his que dicta sunt: vt nō estūnt enim ḡma et parabolaz esse: sed sciat q̄m omnino op̄ ret mādūcātū corp̄' christi. aut vult dicere q̄ ver̄ cibus et bie qui aiam saluat. **A**VG. Uel aliter. **C**um ci bo et potū id appetat homines et nō eluriat neḡ siti ante hoc veraciter nō p̄stat nisi iste cib̄' et potū: qui eos a quib̄ sumiū immortales et incorruptibiles facit. i. societas ipsa sanctoū vbi par erit: et uitas plēa stig pfecta; ppter ea domin⁹ nos tūr corp̄' et sanguis sui in eis reb̄' cōmēdauit: que ad vniū aliqd redigunt ex multis. nāq̄ aliud. s. panis ex multis granis in vnu cōstat: aliud. s. vinū ex multis acinis cōfluit. **D**einde iam exponit quid sit mādūcātū corp̄' eius: et sanguinē bibere dicēt: **Q**ui mādū. me. car. et bibe. me. fan. in me ma. et ego in illo. **H**oc est ergo mādūcātū illā escā: et illū bibere potū: in christo manere: et christū in se habere. **A**t q̄ hoc qui nō manet. i. christo: et in quo nō manet christ⁹?: p̄culdubio nec mādūcātū ei' carnē: nec bibit ei' sanguinē: sed magis tāte rei sacramētu ad iudicium sibi mādūcātū et bibit. **C**HRY. Uel aliter cōtinuaet: q̄ p̄mis̄rat se manducantib⁹ vitā eternā: vt ergo hoc cōfirmet indurit. **Q**ui mādū. me. car. et c̄. **A**VG. de ver. do. **M**ulti q̄dē qui vel corde ficto carne illā mādūcātū: et sanguinē bibūt: vel cū mādūcātū apostate fiūt: nūquid manet in christo: et christ⁹ in eis? **S**ed est pfecto q̄dam mod⁹ mādūcādī illā carnē: et bibe di illum sanguinē: quomodo qui mādūcuerit et biberit: in christo manet et christ⁹ in eo. **A**VG. xxi. de ciuita. dei: **H**oc est illi qui nō sacramētōn̄ tr̄m: si recuera corp̄' christi mādūcātū: et sanguinē bibunt **C**HRY. At q̄ ego uiuo: manifestū ē q̄ ip̄e uiuet: et ad h̄z ostendit subiugit: **S**i. mī. me. vi. pa. et ego vi. p. pa. et q̄mā. me et ip̄e vi. p. me. **A**c si dicat: **U**iuo ego sicut p̄f. et ne iū

genitū estimes adiecit: **P**ropter p̄m: p̄m sibi estē p̄cipiū occulte insinuās. qđ autē dicit: **Q**ui manducat me: et ip̄e uiuet ppter me: nō de vita simili h̄dīc sed de apprābata. **E**t enī etiā infideles uiuit: nō manducātū de carne illa: sed neq̄ de resurrectōe cōm̄ dicit. **E**t enī oēs suscipitū: sed de glorioia et merce dēb̄ite. **A**VG. **N**ō autē ait: **S**icut mādūcātū p̄m: et ego uiuo ppter p̄m: et qui mādūcātū me: et ip̄e uiuet ppter me. **N**ō. n. fili⁹ p̄cipiatōne p̄is fit melior: s̄c p̄cipiatōd̄ filij p̄gnitatē corp̄is ei' et sanguis quod illa manducatio et potatio significat: nos efficiuntur meliores. **S**i ergo ita dictū est: **U**iuo ppter p̄m: q̄ ip̄e de illo est: fine detrimēto eq̄litatus dictū est: nec tñ eandē nrām et suā equalitatē significauit: s̄i grām mediatoris ostendit. **S**i autē s̄i id accipimus: **U**iuo ppter patrem: quod alibi ait: **P**ater maior me est: hec uerba ita dicit: **S**icut misit me pater. **A**c si diceret: vt ego uiuo ppter patrem. iad illū tā: q̄ ad maioriē referā vitā meā: exinanitio mea fecit: i q̄ me misit. et autē quis loquitur ppter me: p̄cipiatōfa cie: q̄mādūcātū me. **H**YL A. viii. de tri. **D**e veritate igit carnis et sanguinis christi: nō relict⁹ est ambigē di loc⁹: mīc. n. ex ip̄i dñi p̄fessiōe et fide nrā cere caro est: et vere sanguis ē. h̄ ergo vite n̄ e causa ē: qđ i nobis carnalib⁹ manetē p̄ carnē christū habem⁹: uieturis nobis: p̄ eū ea cōdīctē q̄ uiuit ille p̄ p̄m. **S**i ergo nos nālī s̄i mā carnē p̄ eū uiuum⁹: i. nām carnis sue adepti: quō nō nālī s̄i mā sp̄m in se p̄m habeat: cū uiuat ip̄e p̄ p̄m: p̄ p̄m autē uiuit: cū natūrātā n̄ alienā ei intulit ouersamq̄: nām **A**VG. **U**t at illū panē mādūcātū uiuimus: qui eternā vitā ex nobis habere nō possumus: de celo descēdit. vnde sequit: **H**ic est panis qui de celo descēdit. **H**YL A. x. de tri. **D**e panē hic dicit: ac ne verbi vit⁹ atq̄ natura defecisit existimaret in carnē: panē carnē suā esse dicit: vt p̄ hoc qui descedēs de celis panis ē nō ex humana cōceptōe origo eē corp̄is ei' existimat̄: dū celeste esse corp̄' ostendit. **A**VG. **U**t cū panis ē: assūpti p̄ verbū corp̄is est p̄fessio. **T**HEO. **N**ō. n. purū dei comedim⁹: nā et ip̄alpabilis et incorpore⁹ est: neq̄. n. homis puri carnē comedim⁹: que nil posset p̄ficere: sed quia de carnē sibi uiuit: caro ei' cūficiatiua existit: nō q̄ in dei naturā trāsierit: s̄i s̄i q̄ndam igniti ferri consuetudinē: quod et ferri manet et ignis actū ostēdit. sic et caro dñi uiuificatiua est: tanq̄ caro verbi dei. **B**ED. Et vt ostēderet distan̄tiam umbre et lucis: typi et veritatis subiuxit: **N**on sicut mādūcātū patres uestri manā et mortui sūt qui mādūcātū hic panē uiuet in eternū. **A**VG V. q̄ autē illi mortui sūt: ita vult intelligi: et nō uiuit ē eternū. **N**ā ip̄aliter et bi. pfecto moriētur: q̄ christū mādūcātū: sed uiuit ē eternū: quia christ⁹ ē vita eterna. **C**HRY. **S**i. n. possibile sūt sine messe et frumento et alijs hm̄b̄l. lannis illoū vitā conseruare: multo magis nūc cibo sp̄uali hoc facere poterit: cui? illa erat figure: frequenter autē vitā re promittit: quia nūbil est ita delectabile h̄obus. vnde et in certi tēs. d̄lōgitudo vite p̄mittebat: hic autē vita finē non h̄ns. **S**imul etiā per hoc ostēdere vult: quoniā sententiaz morti tradentē p̄ p̄cō mīc solū t̄: vitā eternā cōtrario p̄mittēs. **S**equit: **H**ec dixit in synagoga docēs i capharnaūz: vbi s̄ plurime virtutes eius sunt facie.

Johānes

Docebat autē in synagoga t in templo: multitudinez attrahē volēs t ondēs qm̄ nō ē ūrius patrī. **BED.** **M**ystice autē capharnaū: q̄ interptat villa pulcherrima significat mūdū: synagoga vō iudaicū pplm. p̄ h̄ ḡ ondē q̄ dīs p̄ mylteriu incarnatōis mūdo ap̄ parēs iudaico pplo multa docuit: q̄ ip̄e intellexit.

Multi ergo audiētes ex discipulis eius dixerūt: **D**ur̄ est hic sermo. **E**t quis pōt̄ eū audire? **S**cīes autē iesus apud semetipm: quia murmuraret de hoc discipuli eius: dixit eis **H**oc uos scādalizat? **S**i ergo uide ritis filiū hois ascēdētē ubi erat p̄us **S**p̄us est qui uiuificat: caro nō prodest quicqz. **V**erba que ego locutus sum uobis: sp̄us t uita sunt. **S**ed sunt quidā ex nobis qui nō credūt. **S**cīebat enī ab initio ielus: q̄ essent credētes: t quis traditūr̄ esset euī. **E**t dicebat: **P**ropterea dixi uobis quia nemo pōt̄ uenire ad me nisi fuerit ei datū a patre meo. **E**x hoc mlti discipulorū ei abierūt retro: t iā nō cum illo ambulabāt. **D**ixit ergo iesus ad duodeci: **N**unquid t uos uultis abire? **R**espōdit ergo ei simō petrus: **D**ñe ad quē ibim? **V**erba uite eterne habes. **E**t nos credim? t cogrouim? quia tu es christ⁹ filius dei. **R**espōdit eis iesus: **N**ōne ego uos duodeci elegi: t ex uobis unus diabolus est. **D**icebat autē de iuda simonis scariotbis. **H**ic ei erat traditūr̄ eū cū esset unus ex duodeci.

AVG. **T**alia loquēte iisu nō crediderūt aliquid magnū dicētē: t verbis illis aliquā grām coopantē sed p̄t coluerūt intelleixerūt: t more hoīm: q̄ poterat aut disponebat iesus carnē qua indutū erat vñ veluti cōscissam distribuū credētib⁹ in se. **vii** dicitur **M**ulti ḡ audi. nō et ini. sed er disci. ei dīce. **N**ē ē h̄ fmo. **CHRY.** i. difficile susceptibilis: supercedens eoꝝ imbecillitatē putabāt. n. eū sup̄a seipm loqma iora p̄p̄a dignitate. t dixerūt: **Q**uis pōt̄ eu audire: q̄ si p̄ seipfis n̄idētes: quia nō debebat. **AVG.** **S**i at discipulī durū habuerūt istū sermonē: qd̄ inimici: t tamē sic oporebat vt dicēt qd̄ nō ab hoīb⁹ intelligere: secretū dei intētū debet facere: nō aduersos. **THEO.** **C**ū aut audis q̄ discipuli eius murmurabāt: nō intelligas hos qui acru sunt discipuli: s̄z hos qui iuhabitū t figura videbāt ab eo instrui. **N**ā in

ter discipulos erāt qdā ex plebe qui dicebāt ei discipuli: q̄ multo cū discipulis manebāt tpe. **AVG.** **S**ic autē apud se ista dixerūt vt ab illo nō audirent sed ille qui nouerat in seipfis apud semetipm audiebat. **vii** seq̄: **S**cīes autē iesus apud semetipm q̄ murmu. de h̄ disci. ei dīxit eis: h̄ vos scādalī. **ALCVI.** **A**d. s. dīxi yobis māducare carnē meā: t bibere lāguinē meū. **CHRY.** Erat autē hoc sue deitatis signū occulta i mediū ferre. **vii** seq̄: **S**i ḡ vide. fi. bo. asce. vbi erat p̄us. supple: quid dicetis: **V**oc t in natvnaele fec̄ dīces. **Q**m̄ dīxi tibi: vidi te sub fīcu: creditis: maiora his videbis. **N**ō iḡis q̄oēs q̄onib⁹ copulat: sed magnitudine dogmatū t multitudine eos inducere vult. **N**ō iḡis dīcipulos in scādalū mittē volēs hoc dicit: s̄z eop̄ scādalū soluē volēs. nā dū estimat eū de ioseph natū: nō suscipiūt ea q̄ dicebāt. **Q**ui vero credituri erāt qm̄ de celo descēdit: t illuc ascēdit facilī attēdūt his q̄ dicebāt. **AVG.** **U**el alī: **P**inc soluit qd̄ illos cōmouerat: illū. n. putabāt erogatu. rū corp⁹ suū: ille autē dīxit se ascēstū in celū vñqz in tegrū. **L**ū videritis inquīs filiū homis ascēdētē vbi erat p̄us. **L**erte vel tūc videb. t: q̄ nō eo modo quo putatis erogat corp⁹ suū: t q̄ grā ei nō assumit morib⁹: fili⁹ autē hoīs christ⁹ ex virgī maria hic eē cepit in terra: vbi carnē assumpit ex terra. quid ergo vult qd̄ ait: **L**ū vide. fi. bo. asce. vbi erat p̄us: nīsi vt intellegam vñā psonā eē christū dei t hoīem: nō duas: ne fides nra sit q̄ternitas: sed trinitas. **S**ic ergo erat fili⁹ hoīs in celo: quēadmodū fili⁹ dei erat in terra: fili⁹ dei in terra in suscepta carne: fili⁹ hoīs in celo i vnitate psone. **THEO.** **N**ō ergo ppter hoc putes q̄ de celo corpus christi descēderit: hoc enī martiani heretici t apollinaris est dictū sed quia vñus et idem erat filius dei t homis. **CHRY.** Propter b autē t aliam solutōem inducit dīcens: **S**piritus est qui uiuificat: caro nō potest quicqz. qd̄ autē dīcīt tāle est: spiritualiter oportet ea que de me sunt audiēre: qui autē carnaliter audit: nihil proficit. **E**st autē carnaliter intelligere: simpliciter ea que pproposita sūe videre: t nihil plus imaginari. Oportet autē nō ita iudicare: sed om̄ia mysteria interiorib⁹ oculis inspīcere: quod semp est sp̄ualiter audire. **L**amale vero erat dubitare qualiter potest nobis carnē dare māducare: quid igitur: nō est vera caro: immo vñqz. qd̄ igitur ait: **L**aro nō prodest quicqz: nō de sua carne dīcīt: sed de eius carne qui carnaliter accipiebat que dicebāt. **AVGV.** **U**el alī: **L**aro nō pdest quicqz. **S**ed quomodo illi intelleixerūt: **L**arnē op̄e p̄f̄ic intelleixerūt: quomodo in cādāuere dilaniat: aut in macello vēditur: nō quomodo spiritu vegetatur: accedit spiritus ad carnē: t pdest plurimus nam si caro nihil pdest: verbū caro non fieret vt habitaret in nobis: sed spirit⁹ per carnē aliquid operatus est in nobis pro salutē nostra. **AVGV.** **x.** de ciuitate dei: **N**ō enim caro per seipm mādat: sed per verbū a quo suscepta est: q̄ cum sit principiū omnium suscepta anima t carne: t animā credētū mādat t carnē. **S**pirit⁹ ergo est qui uiuificat: caro non prodest quicqz. sicut illi intelleixerūt carnē: non sic ego do ad māducandū carnē meā: quia nec carō nem debem⁹ sapere fīm carnē. p̄oinde dīcīt: **V**erba que ego locutus sum yobis: spiritus t vita sunt.

TCHRY.i.spūalia sunt:nibil babētia carnale:neq; cōsequētiā naturalē:sed eruta sunt ab omni tali ne cessitate que in terra:z a legib; que hic posite sunt.
AVG.Si ergo intellexisti spūalr: spūz t vita tibi sunt:si intellexisti carnaliter:etiam sic spirit² t vita sunt:sed tibi nō sunt. **Dixim**? enī hic dñm cōmēdas se in māducōe carnis sue:z potatōne sanguis sui et in illo maneam² z ipe in nobis.hoc aut̄ quid faci nisi charitas? Lbaritas aut̄ dei diffusa est in cordib; nostris p sp̄nsanctū qui dat² est nobis:ergo spirit² ē qui viuiscatur. **CHRY.** Et q̄ de carnali audiēta supra locū est subiungit. Sed sunt quidā ex vobis q̄ nō credunt. **Dicēs** quidā:discipulos exceptit:suā autē dignitatē oīdit occulta reuelas. **AVG.** Nō dicit. Sunt quidā in nobis qui nō intelligunt: sed cāz dicit quare nō intelligāt. **Propheta.**n.dixit: Nisi credidētis:nō intelligētis.nā qui resistit:quō viuiscatur. **Idnerfari**?n.radio lucis quo penetrād² est:nō auerterit acē:sed claudit mētē:credāt z apiāt:z illumina bunt. **CHRY.** Et vt vīcas: qm̄ ante hec verba et nō postea murmurauerūt z scādalizati sunt: h̄ christus cognouerat:subiungit euāgelista dicēs: **Sciebat** n.ab initio iesus qui eēt creditur:z q̄s traditur² ei ēt. **THEO.** Voleb; p h̄ nobis euāgelista oīdē q̄ ante oītem mudi oīa cognoscebat:qđ diuinita n̄serat indicū. **AVG.** Sed postq̄ distixit credentes domin²a nō creditibus:exp̄ssit cām quare non credit. vñ sequit. Et dicebat: Propterea dixi vobis: quia nemo pōt venire ad me:nisi fuerit ei datus a patre meo. **CHRY.** q.d. Nō turbat me:neq; stupore iterit qui nō credit. Noui quib; dedit pater. **Dixit** aut̄ hoc:vt oīdat qm̄ nō illorū gl̄iam cōcupisces h̄ dicebat:z vt suadeat eis q̄ p̄m ei² existimēt deum z nō ioseph. **AVG.** Ergo t credere das nobis: nō enī nibil est credere. **Si.** n.magnū quid est:gaude q̄ credidisti:sed noli extollī. qđ.n.habes:qđ nō accepisti. **AVG.** de p̄destinatōne sanctoꝝ: Hoc aut̄ dom̄ quibusdā dari z quibusdā nō dari oīo nō dubitat:q̄ nō vult manifestissimis sacris l̄ris repugnare. Lur aut̄ nō oīb; def: fidelē mouere nō debet q̄ credit ex uno oīs isse in cōdēnatiōem iustissimā:ita vt nulla dei eēt iusta rēphēo: tñ null²inde liberare tur:nde cōstat magnā eē grām q̄ plurimi liberāt. Lur aut̄ istū pot² q̄ illuz liberer:inscrntibilia sūt in dicta eius:z inuestigabiles vie eius. **Sequit:** Ex hoc multi discipuli ci² abierūt retro:z tā cuz illo nō ambulabat. **CHRY.** Nō dicit: Recesserūt: h̄ Abierūt retro:ab ea que rīm virtutē ē auditōe:z quā hēbant oīm fidem pdiderūt. **AVG.** Et p̄cisi a corpē vitaz pdiderūt:q̄ forte in corpē nec fuerūt:inter non credētes z ipsi reputati sunt. Abierūt retro nō pauci s̄ multi post satbanā:nō,post christū:quomodo de q̄ busdā feminis dicit apostolus: Quedā cōuerse sunt retro post satbanā. **Petrū** autē nō repulit domin² retrore post satbanā:sed fecit post se ire. **CHRY.** Queret autē aliquis quod temp² erat verba dilpenſandi bis que cōstructa erāt nocentīi:multa qđem vīlitas z necessitatē:Quia enī instabā cibū corporalē patentes:z eius qui sub patrib; dat² ē reminiscētes: ondē qm̄ oīa illa typus erāt: meminit cibi spiritalis. Non iugis scādalizari oporebat: sed interrogare cōgru erat:quare illoū amentie scādalū fuit:non

indissolubilitatis eorū que dicebant. **CHRY.** Et hoc etiā forte factū ē ad cōsolatōem nrām:quoniam aliquādo cōtingit et homo dicat vēp:z quod dicit nō capiatur:atq; illi qui audiūt scādalizēt z discedant. Deniter autē boīem dīrisse quod verū ē. dicit enim apud se homo: Non debui sic dicere:z sic domino contigit. Dicit:z pdidit multos: sed nō turbatur ipe:quia ab initio nouerat: qui nō essent credētes.nos si nobis contigat conturbanur:solatiū in domino inueniam²:z tamē caute verba dicamus. **BED.** Sciebat aut̄ domin² de alijs discipulis qui remāserūt:an vellent abire:sed tñ eos interrogauit vt fides eoz mōstrareſ z alijs imitāda pponeretur. seq̄: Dicit ergo iesus ad.rī. Nūqd z vos vul.abire: **CHRY.** Per hūc aut̄ modū oporebat eos trabi. nā si eos laudassent:passi essent aliqd humanū:ex stimātes se grām christo facere:eūz nō relinquēdo: oīdēs vō se nō indigere eoz sequeula: magis eos detinuit.nō aut̄ eis dicit: Abite.hoc.n.eēt eos expelle: h̄ interrogauit eos an vellēt abire:anferēt eis vim z necessitatē:z volēs eos verecūdia coartari. ex necessitate.n.detineri par eēt:ac si abirēt. **Petrū** autē frātrū amator:amicitie cōseruator: p toto mīdet collegio.vii seq̄: Rūdit ergo ei si.pe. Bñe ad quē ibim². **AVG.** q.d. Repellis nos a te:da nobis alteruz ad quē ibim² si te relinqm². **CHRY.** Hoc aut̄ verbuz multe ē amicitie oīsiūi:qz.l.christ² eis honorabilis oī: erat q̄ p̄s z mr̄s:deinde vt nō videat h̄.pptēa dicere:qz nō eēt q̄ eos recipēt subiungit: Verba vīte eterne habes. Audīes.n.mgr̄m dicēt:qm̄ refūci tabo eū:z hēbit vitā eternā:oīdit se recordari eorū q̄ dicta sunt verboꝝ:z iudei qđē dicebat: Hic ē fili² ioseph.hic vō dicit: Et nos credim² z cogūm² qz tu es christ² fili² dei. **CHRY.** Credidim².n. vt cogīce rem².nā si p̄s cognolēc:deinde credē vellem²: nec cogīcēm² nec credē valerem². Hoc credim² z cogūm²:qz tu es xp̄s fili² dei.i.qz ip̄a vita eterna tu es:z nō das in carne z sanguine tuo nisi qđ es. **CHRY.** Quia vō petr² dixerat: Et nos credim²:dñs de collegio credētū eripit iudā. vñ seq̄: Rūdit ḡ eis ief² Nōne ego vos. rī.elegi:z vñ² ex vobis diabol² est: Qđ aut̄ dicat tale ē:ne estimero q̄ secuti estis me: nō redargua malos:dignū aut̄ ē bic querē: q̄re nūc nihil dicitur discipuli:sed postea formidātes dicunt: Nūquid ego sūt oīe: si nōdū petr² audierat. Vlade retro me satbanā:z pp̄ hoc timorē non habuit.nūc etiā nō dicit: Un² ex vobis me tradet: sed diabol² ē. ideo nefciebat qđ dicebas: sed maliciā estimabat vi tūpari solū:accusant aut̄ hic xp̄m gētiles inspiēter nō enī electio ei² vim infert his q̄ futura sūt: h̄ i vōlūtate positiū ē saluari z pīre. **BED.** Mel dicēdū:q̄ ad aliud elegit.rī.z ad aliud vñ.ri. elegit:vt p̄ pditōis ei² offīi salutē oparebūani generi. **AVG.** Elect².n. ē iste:de q̄ nolētē z nesciētē magnū aliqd bōi fieri. **Si.** n.iniq male vtū bonis opib; dei:fic ecōtra de² bñ vtū malis opib; hoīm. Quid iuda peius: h̄ malo ei² bñ vñ² ē dñs:tradi se pīlūt:vt nos redimēt. Pōt etiā sic intelligi qđ ait. rī.elegi:qz secrat² ē duodenā ri² numer² eoz: q̄ q̄tuor cardines mundi trinitatē fuerāt denūciaturi.nō aut̄ q̄ perīt inde vñ²;iō illi² numeri bonoꝝ adēpt² ē.nam in locū pereūtis alius

Johānes

fabrogatus est. **T**GRE. riiij. mora. Capitis autē noīe
censēt corpus cu de puerō hoīe dicit: Un' ex vobis
diabolus eit. unde euāgelista exponēs subdit: Dices
bat autē de iuda simonis schariotis: hic. n. erat tradi
tur' eū: cū esset vñ' de. xii. **CHRY.** Cōsidera christi
sapientiā. neq; n. christ' eū manifestū fecit: ne inuere
eū faciat: t sic litigiosor fiat. neq; eū latē pmittit:
ne estimās se latē sine timore oparet. **CA. VII.**

Post hec autē ambulabat ie
sus in galileā. Non enī uo
lebat in iudeā ambulare: qz
querebat eū iudci interficere. Erat
autē in p̄ximo dīcs festus iudeorūz
cenophegia. Dixerūt autē ad eū fra
tres eius: Transibinc: t uade in iu
deam: ut t discipuli tui uideāt ope
tua que facis. Nemo quippe in oc
culto quid facit: t querit ipē in palā
esse. Si hec facis: manifesta teipsūz
mundo. Neq; enī fratres eius cre
debant in eūz. Dicit ergo eis iesus:
Tempus meū nondū aduenit: tēp
autē uestrū semp est paratū. Non
potest mūdus odiſſe uos. De autē
odit: quia ego testimoniu phibeo de
illo: quia ope eius mala sunt. Uos
ascēdite ad dīe festū hūc. Ego enim
non ascendā ad dīe festū istūz: quia
meū tempus nondū impletum est.

TAVG. Futurū erat vt aliquis fidelis christi ab
scoderet se ne a p̄secutorib' inueniret: t ne illi p̄ cri
mine obijceret latibulū p̄cessit in capite: qd̄ in mem
bro cōfirmareb'. unde dicit: Post hec ambu. iesus ī
gali. nō enī vole. in iude. ambu. quia quere. eū iudei
interficer. **BED.** Hec verborū cōnexio talis ērē
intelligam' qm̄ in medio multa geri t fieri potuerūt
Iudea autē t galilea regiōes sunt palestine puincie
sed iudea dicta est a tribu iuda: nō tamē solū illa re
gio quā trib' iuda sed t illa quā triō beniamī possi
debat iudea dicta est: quia ex tribu iuda reges orie
banū. galilea vero dicit: eo q̄ lacteū populū. i. cādi
dū gignat. galilea. n. grece. latine lac dicit. **AVG.**
Hic autē hoc domin' dixit: quasi nō posset ambula
re inter iudeos: t nō occidi a iudeis. Hāc. n. potētiā
quādō voluit demōstrauit. sed infirmitati nostre p̄
bebat exemplū: nō ipē pdiderat p̄t. tē: sed nostrā cō
solabaf fragilitatē. **CHRY.** Sed t illud est dicere
qm̄ que deitatis ondedat: t que humanitatis. etenī
fugiebat p̄secutores t homo: t apparebit eis vt de
vtrīus vere exīs. **THEO.** Secessit etiā nūc in ga
lileā: quia non dū passiōis aderat temp'. Unde va
nū reputabat in medio iudeorū manere: t magis
ipos ad odium incitare. unde t consequēt temp'.

describis cum subdit: Erat autē in primo dies festus
iudeorū cenophegia. **AVG.** Quid bic cenophegia
qui sc̄pturas legerūt nouerūt: faciebat tabernacula
in die festo ad similitudinē tabernaculū in qbus
habitauerūt: cū ex egypto educti p̄grinaret in ere
mo: celebrabat et hoc dīe festū reminiscētes benefi
ciōrū dñi: qui tamē occisiūr erāt dñm. Appellabat
autē apud iudeos dies festus: cū tamē nō esset vñus
sed plures. **CHRY.** Ostēdīt igif p̄ hoc euāgelista:
qm̄ multū temp' p̄termisit. Lū. n. domin' sedit i mō
te: erat ppe dies fest' pasche. Hic autē cenophegia me
minit: t in quīq; intermedīo mēsib' nibil aliud no
bis enarravit: nisi miraculū panū t allocutōem fa
ctam' ad eos qui comedēt. Quia. n. idificiē signa
faciebat t disputabat: nō poterāt euāgeliste omnia
enumerare: sed illa p̄cipue studiēt dicere: p̄ qbus
aut querela aut cōtradictio quedā a iudeis subseq
batur: quod t bic apparet. **THEO.** Quia enī frēs
ei' viderāt ipm̄ nō esse paratū ad alcedēdū subditur
Dixerūt autē fratres ei' ad eū: Lāsi hinc: t vade i iu
deam. **BED.** Ac si dicant: Lu signa facis: t pauci
ea vidēt. transi ergo ad regiā vībē: vbi sunt p̄ncipes
vt vīsis signis: laudē cōsequaris ab eis. Sed q̄ non
omēs discipuli semp dominū sequēbāt: sed eorū m̄t
ti in iudea erāt: ideo subditur: Ut t disci. tui vide. ope
tua que facis. **THEO.** I turbe que sequun̄tē. non
.n. de. xii. dicit discipulis: sed de aliis qui cōuersabā
tur cū illo. **CHRY.** Cum autē aūditis: Fratres om̄i
marie cogitate cōsanguinitatē: nō iterū pariēt vīla
ppaginē. Sicut. n. in sepulchro: vbi positiū est corp'
dñi: nec ante nec postea mortu' iacuit: sic vter'ma
rie: nec ante nec postea quicq; mortale cōcepit. ope
quidē dñi discipulos nō latebāt: sed istos latebant.
t ideo dicebat: Ut disci. tui vide. ope. que tu facis.
Noquebanū autē prudētia carnis: verbo quod caro
factu est. unde t subditur: Nemo quippe in occulto
aliquid facit: t querit ipē in palā esse. Si hoc facis:
manifesta teipm̄ mi. do. q. d. Facis miracula: appa
re hōibus: vt laudari possis ab hōibus. nam qui eūz
vidēt monere glorie ipf' cōsulūt: t quia humana;
glīam requirebāt: in eū nō credebat. unde sequit
Neq; n. fratres ei' cōde. in eū. Christū. n. cōsangu
neū potuerūt habere: credere autē in eū ipa p̄pī qui
tate fastidier. **CHRY.** Dignū est autē mirari eūā
gelistarū morē veritatis amici: qualiter nō cereb
dāt dicere ea que magistro vidē ferre iniurias: sed
hoc maxime studuerūt enūciare. **Nō. n. p̄uaz.** baber
detractōem ḡ fratres ei' decredebāt: t viderūt quidē
initiū verborū quasi amicorū esse. **D**ulte autē ama
ritudinis erāt que dicebāt: quia de formidinē et de
amore glorie eum vocāt. nam dicit: Nemo i ocul
to aliquid facit. Quod erat dicere. Formidinē incu
santiū t simili suspicātiū que siebat non vere facia
esse. Per hoc autē dicit: Et querit ipē in palā cīe:
amore glorie norāt. Christū autē mānūtē eis respon
dit: docēs nos nō indigne ferre: si aliqui etiā viles
nobis cōsiliēt. Sequit enī: Dicit eis iesus: Temp'
meū nondū aduenit: temp' autē vestrū sempē patiū.
BED. Ne autē videas hoc cōtrariū ei qd̄ ap̄s dīc:
Et vbi venit plenitudo tpi: misit de filiū lūi: refe
rendū est quod hic dicit: nō ad temp' natūrātō:
sed ad temp' glorificatiōis. **AVG.** Dabat enī: illi

cōfiliū sequēde glorie; veluti seculariter & terreno affectu mouētes ne eset ignobilis; & latitaret. Sed vns voluit ipam celsitudinē p būilitatis viā sterne re. Dicit ergo: Tēpus meū i glorie mee: qua veniā i mudi gloria semp ē patū. Et qm̄ nos dñi corpus suū eis: Tēpus vestrū adest patū: tēpus nostrū nōdum aduenit. excelsa enī patria: humiliis via. Qui recusat viā: qd̄ qrit patria? CHRY. Uel aliter: Videl aliud ecclēse īmūnari. fortassis enī eū prodere voleat & tradere iudeis. iō dicit: Tēpus meū nōdū ad semp ē patū. qz r̄si vos semp sitis cū iudeis: nō inter sicut vos eadē cū illis zelātes. vñ seq̄: Nō pōt vos odise mūdū: me aut̄ odit qz ego testi. p̄hi. de illo. qz opa eius mala sūt. q. d. qualiter mundus eos odit: q eadē cū ipo voluit & p̄ eisdē studēt: me aut̄ odit: q̄ redarguo eū. Intantū ergo gloriā hominū nō querō q̄ nō p̄mitto eos redarguerē: Iz sc̄iā ex h̄ odiū nascit & mortē nitētarī. Per h̄ etiā oīdit q̄ odiū iu deouī cōtra eū cōcītabat publica redargutio: nō at sabbati solutio. THEO. Uel dñs cōtra duo de q̄ bus illi eū arguebat: alia duo iducit. Cōtra formidi ne quidē dicit: q̄ opa mudi redarguit. i. opa eorū q̄ modana sapīt: quod nō faceret si formidolosus es. sed cōtra inanē gloriā misit illos ad festū. vñ seq̄: Uos ascēdite ad diē festū hūc. nā sī vane glorie passionē detinere: retinuisset eos secū: nā glorie cu p̄d̄ cōsueverūt multos habere qui sequātur eos.

CHRY. Hoc etiā dicit oīdens q̄ eis blādiri n̄ vult: cōcedit eis iudaica facere. AVG. Uel aliter: Uos ascēdite ad diē festū hūc. vbi gloria būanā queritis: vbi etiēdē vultis carnalia gaudia: nō eterna cogitare. Seq̄: Ego aut̄ nō ascēdā ad diē festū istū.

CHRY. Scilicet mō vobiscū: q̄ meū tēpus nōdū impetuē. i futuro enī pascha crucifigēdus erat. AVG. Uel meū tēpus. i. glorie mee nōdū adūeit: ipse erit dies festū meū: nō dieb̄ istū p̄currēs & trās̄fēs: sed p̄manēs in eternū. Ipsa erit festiuitas & gaudiū sine fine: cōfinitas sine labore: fēnitas sine nube. Hoc cū dixisset: ipse mansit i galilea. Ut autē ascenderūt fratres eū tūc & ipse ascēdit ad diē festū nō manifeſte: sed quasi in occulto. Judei ergo querebāt eū in die festo: & dicebāt. Ubi est ille? Et murmur mul̄tus erat in turba de eo. Quidā enīz dicebānt quia bon̄ est: alij autē dicebānt nō: sed seducit turbas. Nemo tamē palā loquebatur de illo ppter metum iudeorū.

CHRY. Quia dicerat dñs: Nō ascēdā vobiscū in p̄cipio denegauit ascēsum: vitas irā frementū iudeou. vñ oīcī: Hoc cū dixisset: ipse: Nāst i galilea postea ve. ascē. vñ seq̄: Ut aut̄ ascē. fratres eī: tunc & ipse ascēdit. AVG. Ascēdit aut̄ nō gloriari tēpo

raliter: s̄ aliquid docere salubriter: de festo eterno ad monere. CHRY. Uel ascēdit: nō vt patiat̄: sed et alios erudit̄. Latēter aut̄ ascēdit. poterat enī mani feſte ascēdere: & detinere eorū iordinatū impetu: qd̄ multoties fecit. sed nolebat h̄ otium facere: ne magis suā diuinitatē denudaret: & vt icarnatio eī cer tor esset: & vt nos erudit̄ ad virtutē. Ut igī disce rem? qd̄ nos oporteat facere: q̄ nō possum⁹ p̄secutores detinere: voluit latēter ascēdere. Nō aut̄ dixit in occulto: vt oīdat dispēsatioē h̄ eē factū. Si enim oīa vt de⁹ ageret: quō possem⁹ nos scire incidentes būanis p̄culis qd̄ oporteat facere: AVG. Uel oc culte ascēdit: q̄ fauorē hominū nō querit: no p̄pis stipatiū s̄e turbarū delectat. BEDA: D̄yſtice aē designat q̄ singulis q̄busq̄ carnalib⁹ humānā glo riā querētib⁹ dñs manet i galilea: que iterptat trās̄ migratio facta. i. i mēbris suis: q̄ trāsimigrat de vitiis ad virtutes: & i eis p̄ficūt. Postmodū vō dñs ascēdit: q̄ mēbra christi nō hui⁹ vite: sed eterne gloriam querut. Occulē aut̄ dñs ascēdit: q̄ oīs gloria eī est ab itus. i. de corde puro & cōsciētia bona & fide non ficta. AVG. Uel q̄ quasi latēter ascēdit: aliqd̄ significare voluit. Omnia enī q̄ dicta sūt antiquo populo israel: vmbre fuerūt futuorum: & scenopēgia vmbra erat futuoru. H̄ia ergo q̄ siebat i figura: ma nifestant̄ in nobis. Ascēdit ergo i occulto: figura eī erat ipm̄ eē in occulto. In ipo die festo christ⁹ late bat: q̄ ipo dies fest⁹ christi mēbra p̄egrinatura significabat. Ille enī ē in tabernaculū: q̄ se i mūdo eē in telligit p̄eregrinū. Scenopēgia aut̄ erat celebratio tabernaculorū. Seq̄: Judei aut̄ querebāt eū in die festo: & dicebāt: Ubi ē ille? CHRY. Ex mltō odio & inimicitia: neq̄ enī nomiatiꝝ vocare volebāt. Nō aut̄ multa erat eis i festiuitate reuerētia: nec multa religio: q̄ a festiuitate credebāt christū fraudulēter detinere. Seq̄: Et mur. mul. erat de eo in turba. AVG. Murmur erat de cōtentioē quā cōuenienter exponit dicēs: Quidā eī dice. q̄ bon⁹ ē. alij autē dice. nō sed seducit turbas. Quicūq̄ emicuerit i alij grā. alij dicūt: bon⁹ ē. alij nō: sed seducit turbas. Nō aut̄ dictū ē de deo valet ad cōsolationē de quocū q̄b̄ hoc dictū fuerit christiano. Et qd̄ si seducere est: nec christus seductor. nec quisq̄ debet seductor esse christian⁹. Si aut̄ seducere aliūde aliquē ad alind p̄ suadēdo dicere ē. querēdū ē vñ & quo: Si a bono ad malū mal⁹ seductor ē: si a malo ad bonū: bonus ē. & vñā sic omēs seductores vocemur & sumus.

CHRY. Igī illā quidē estimo opinionē multitu dinis esse: qua. s̄ dicebas bon⁹ esse: hāc vero p̄cipū & sacerdotū: qd̄ oīditur p̄ h̄ q̄ dicit: Seducit turbas. nō dicūt: Seducit nos. Seq̄: Nemo tū palā loquebat de illo: pp me. iu. AVG. Eoꝝ. s̄. qui dicebānt bon⁹ ē nō. q̄ dicebāt. seducit turbas. Vec enīz clarius sonabat. Sed bon⁹ ē pressius susurrabant.

CHR. Vide aut̄ eorū q̄ p̄cipiant̄ corruptionēz: bi aut̄ qui p̄cipitatibus subiiciunt̄: sani quidē erant iudicio: sed non habebāt libertatē dīcēdī: qd̄ marie multitūdinis est.

Iam autē die festo mediāte ascēdit iesus in tēplū & docebat. Et mi

Johannes

rabant iudei dicentes: Quo hic lras
scit cum non didicerit? Ruidit eis ie
sus: et dixit: Mea doctrina non est
mea: sed eius qui misit me. Si quis
uoluerit uoluntatem eius facere: co
gnoscet de doctrina utru ex deo sit
an ego a meipso loqr. Qui a semet
ipso loquitur gloriā propriā querit.
Qui autē querit gloriā eius qui mi
sit euz: hic uerax est: et iniustia in il
lo non est.

CHRY. Nisi traditiōe sua auditores attētiores fa
cere volēs: nō ī p̄mis dieb⁹ ascēdit: sed circa solēni
tatis mediū. vii dicit: Jā autē die festo mediāte ascē.
Jesus ī tē. et doce. Qui ē p̄mis dieb⁹ uesperū: re
pēte eu p̄sentē vidētes: magis intēdebat docēti: et q̄
bonū eu dicebat et q̄ malū: illi quidē ut aliqd lucra
rent et admirarens: hi vero et comprehendērēt.

THEO. Nā ī p̄ncipio festi: his q̄ festi erāt magis at
tēdebat. vñ postea ch̄stītū attēti audierūt. **AV.**
GV. Quātu enī das itēlīgē ipam festiuitate diebus
plurib⁹ celebrabāt. et iō dicit: Jā die festo mediāte
et cū illi⁹ diei festi tot dies remansissent quod p̄teris
sent: vt etiā h̄ ipleret qđ air. Nō ascēdā ad diem fe
stūbūc. i.ad quē vos vultis p̄mū vel secūdū dīc: a scē
dit autē postea die festo mediāte. **AVG.** de questi
no. et ve. te. Tūc etiā ascēdit: nō q̄s ad diē festū h̄ q̄
si ad lucē. illi vero ascēderūt: quasi ad p̄fruendū des
litis diei festi. Christo vero ille fuit dies festus: quo
passiōe sua redemit mundū. **AVG.** sup id. Ille at
q̄ p̄m latebat docebat: et patī loquebat: et nō tenes
bat. Illud enī qđ latebat erat cā exēpli: h̄ p̄tātis.

CHRY. Quid autē docebat nō dixit euāgelistā: h̄ qđ
mirabiliter docebat: h̄ solū oñdit. rāta enī erat virt⁹
doctētis vt q̄ dixerāt: sed uicit turbas: trāmutati mi
rarens. vñ seq̄t: Et mirabant iudei dicentes: quo bic
lit. scit: cū nō didicerit: Vide admirationē neq̄tia
plena nō enī dicit: q̄ i doctrina admirarens: sed in
aliā admirationē iciderūt. **AVG.** Q̄s quidē quā
tū arbitror admirabāt: sed nō oēs cōuertebāt. Et
vñ admiratio: q̄ ml̄ti nouerāt ybi nat⁹: quēadmo
du fuerit educat. Nūq̄ eu viderāt lras discentē: au
diebat tñ de lege disputatē: legis testimonia p̄ferē
tē q̄ nemo posset p̄ferre nisi legisset: nemo legeret:
nisi lras didicisset: et iō mirabāt. **CHRY.** Ab hac
autē q̄stione cognoscē debebāt: qñ hec sciētā būani
tus nō erat ī eo sed diuinit̄: h̄ q̄ h̄ ipi nolebat rene
lare: sed ī sola admiratiōe stabat: vñ hec reuelauit.
Seq̄t ei: Ruidit eis iesus et dixit: Mea doctrina nō ē
mea: sed ei⁹ q̄ misit me. **AVG.** Vide autē B̄ eē cō
trariū qđ dicit: Mea et nō ē mea. nā si dixisset: Ista
doctrina nō ē mea: nulla eē q̄stio. Que ē ergo doctrī
na patris: nisi verbū patris: Ipse ergo ch̄st⁹ est do
ctrina patris: si verbū p̄mis ē. Sed q̄ verbū non p̄t
ē nulli⁹: sed ē alic⁹: et suā doctrinā dixit seipm et nō
suā: q̄ patris ē verbū: qđ ē tā mū q̄ tu: et qđ tā non
euū q̄ tu: Si alicui⁹ es: qđ es: Breuiter ergo h̄ mi⁹

bi dixisse videf: Mea doctrīa si ē mea. ac si diceret:
Ego nō sū a meipso. Sabellianā berēt̄ suā ista dī
soluit: q̄ dicere ausi sunt īp̄m et filiū q̄ ē et p̄f: duo esse
noīa: sed ynā re. **CHRY.** Uel suā oñit qñ eā do
cuerat: nō suā aut qñ patris erat doctrīa. Si si oia
q̄sūt patris ei⁹ sūt: ex hoc ipso q̄ patris ē: deberet ē
et sua. Sed h̄ qđ dicit: Nō ē mea: rebemēter oñit et
sui et patris vñā ēē doctrinā: ac si diceret: Nibil has
beo p̄mutatū aut diuersū: h̄ ita ago vt vico: vt non
estimeſt aliud qđ p̄ter patrē dicē vel agere. **AVG.**
p̄mo de tri. Uel aliter: sc̄dm aliud suam dicit: sc̄dm
aliud nō suā. sc̄dm formā dei suā: sc̄dm formā scriui
nō suā. **AVG.** Siq̄s autē h̄ parū itellekerit: audiār
cōsilii qđ oñis cōsequēter dat dices: Si q̄s voluerit
volūtātē ei⁹ facere: et cogno. de doc. vñrū et deo sit:
an ego ex meipso loquar: qđ ē siq̄s volue. volūtātē
ei⁹ facere: h̄ ē credere iē. ipē enī sup̄a dixit: hoc ē
op̄⁹ dei vt credatis iē que ipē misit. Quis autē hoc
nesciat h̄ ēē facere volūtātē dei: op̄⁹ ei⁹: Lo
gnoscere autē h̄ ē itēlīgē. ergo noli itēlīgē vt cre
das: sed crede vt itēlīgas: q̄ nō crediderit nō itē
liget. **CHRY.** Uel h̄ ita dicit: ac si diceret: Aufer
te irā et iūdīa et odīū: qđ sine cā ī me habetis: et nibil
erit qđ phibeat vos cognoscere: qñ dei verba sunt
q̄ loquor. Deinde aliud idūcūt arguītūt̄ iſolubile: ab
bis q̄sūt ī cōsuetudine hominū nos erudiēs. vñ seq̄t:
Qui a semetiōlo loq̄s gloriā p̄priā q̄rit. q. d. Qui ali⁹
qua p̄priā vult iſtituere doctrinā: ppter nibil aliud
h̄ vult q̄s vt gloriā acq̄rat. Si vero ego gloriā ei⁹ q̄
misit me q̄ro: cui⁹ grā aliena vellē vos docere. Et h̄
ē quod subdir: Qui autē que glo. ei⁹ q̄ misit illū: hic
verax ē: et iūstīcia ī illo nō ē. **THEO.** q. d. Verat
sū: q̄ doctrīa mea cōtinet veritatē. Iūstīcia ī me
nō ē: q̄ alterī⁹ gloriā nō v̄spero. **AVG.** Qui q̄rit
gloriā p̄priā antīchriſt⁹ ē. Dīs ī nōster magnū no
bis exemplū p̄buit hūilitatī: vñ habitu iuent⁹ et hō
querit gloriā patris: nō suā. sed tu qñ aliqd boni fa
cis: gloriā tuā querit: qñ aliqd mali facis deo calum
niā meditaris. **CHRY.** Vide ergo qñ cā quedam
pter quā humilia de le dicit: hec ē vt credat qñ nō
desiderat gloriā neḡs p̄ncipatū: et etiā ppter ibecilli
tate audiētū: et vt doceat homines moderata sape
re: et nibil de se dicere magnū: sed semp humile.

Mō Nōne moyses dedit uobis legē
Et nemo ex uobis facit legē. Quid
me queritis interficere: Respondit
turba et dixit: Demonium habes.
Quis te querit interficere: Respo
dit iesus et dixi cis: Unū opus feci
et omēs miramini. Propterea moy
ses dedit uobis circūcisionē: nō q̄
ex moyse est: sed ex patribus. Et in
sabbato circūcidit̄s hominē. Si cir
cūcisionē accipit homo ī sabbato ut
non soluaf lex moysei: misi indigna
mini quia totū hominē sanū feci in

Ca. VII.

sabbato? Nolite iudicare fin facie: sed iustū iudiciū iudicate.

CHRY. duas criminatioes indei cōtra christū i ducebat: vñā q̄ sabbatū solueret: alia q̄ patrē suū dicebat deū: equalē seipm facies deo. Hoc igit̄ p̄ confirmavit: dū oīdit q̄ nō ē deo cōtrari? sed eadez illi docet: de reliquo ad sabbati solutionē i stat di cēs: Nōne moyses de. vo. legē t nemo ex vobis facit legē: Ac si diceret: Ler dicit nō occides: vos autē occiditis: t hoc ē quod subdit: Quid me querit! interficere: Ac si oīceret: Et si ego dissoluti legē hominē lanū trāgressio fuit: sed i salutē: vos autē trās gredimini in malū: vñ nō debeo a vobis de solutio ne legis iudicari. In duob⁹ ergo eos corruptit: et dicēdo: quid me queritis interficere: t oīdendo qm̄ occasionē meditātes: nō sunt digni aliū diiudicare **AVG.** Uel hoc dicit: quia si legē faceret in ipsis lris christū agnosceret: t p̄sentē nō occideret. Rūdit autē ei turba: nō p̄tinentia ad ordinē sed ad per turbationē. Sequit̄ ei: Respōdit turba t dixit: Demoniū habes: quis te querit interficere? Ei dicit̄ est q̄ demoniū haberet: q̄ demones expellebat. Dñs at nō turbar: sed in sua veritate trāquill? nō reddidit maledictū p̄ maledictō: sed r̄ndit trāquille **BE DA.** In quo nobis patiētie reliqt exemplū: vt quo n̄is nobis ab aliqbus falsa obisciunt̄ cōvita: pati enter tolerem: t vera q̄ possum? nō obisciām? sed salutaria monita p̄dicem? Seq̄tur enī: Rūdit iesus t dixit eis vñ op̄ feci t om̄es miramini. **AVG.** Ac si diceret: Quid si oīa op̄a mea videretis: ip̄ius enī op̄a erāt q̄ in mūdo videbāt: t ip̄m q̄ fecit om̄ia nō videbāt: fecit vñā rē t turbati sit: q̄ saluū fecit hominē i sabbato: quasi si q̄s̄ eorū egrot̄ sabbato sinceraret: ali⁹ illū lanū fecisset q̄ ille q̄ eos scādali sunt: q̄ vñū hominē sabbato saluū fecit. **CHRY.** Voc enī q̄ dicit **Miramini:** hoc est turbamini: tu multuaris: vide autē quo prudēter a lege eos syllōgizat. Vnde enī oīdere q̄ facere h̄ opus nō erat lege soluere: sit enī multa p̄cipialiora q̄ lex de obſervatione sabbati: p̄ quoru obſervationē lex nō solui tur sed implieſ: t iō subdit: Propterea moyses dedit vobis circū. nō q̄ ex moyse ē: sed ex patrib⁹: t i sabbato circūcidit̄ hominē. **AVG.** q.d. Bene factū ē vt accipitis circūcidionē a moyse: nō q̄ ex moyse ē sed ex patrib⁹. Albaā enī p̄mis accepit circūcidio nē a dñs. Et in sabbato circūcidit̄. Conuicit vos moyse accepistis i lege vt circūcidatis octauo die. Accepistis i lege vt vacetis sept̄o die. Si octauo di es illi? q̄ nat? ē occurrit ad diē septimū sabbati: circūcidit̄ hominē: q̄ circūcidio p̄tinet ad aliquod suū graculū salutis: t nō debet homines sabbato vacare a salute. **ALCV.** Propter tres enī causas data fuit circūcidio: p̄mo vt signū ēēt magne fidei abrae: sedo vt p̄ ea a ceteris natiōibus discernerent: tertio vt illā i virili mēbro suscipietes: castitatem mētis t corporis obſervare deberet. Et tantū cōferebat tunc circūcidio q̄tū nūc baptisma: nisi q̄ ianua nōdū apta erat. Concludit ergo ex p̄missis: Si circūci. accipit bo. i sabbato: vt nō sol. lex moy. mihi idigna. q̄ to. bo. sa. feci i sabbato. **CHRY.** q.d. sabbati solutio i circūcidioe legis ē obſuatio: sic t ego hominē curās

sabbato legē fuani. Vos q̄nō estis legislatores: v̄ tra modū legē defēditis. Sed moyses iubet legē sol uī ppter mādatū: q̄ nō erat ex lege: sed ex patrib⁹. Per hoc autē q̄d dicit: Totū ho. sa. feci i sabbata. ostēdit circūcidionē esse p̄ticularē sanitatem **AVG.** Forte autē illa circūcidio ip̄m dñs significabat: Quid enī ē circūcidio: n̄i carni expoliatio: Significauit ergo expoliatioē a corde cupiditatū carnaliū. nō ergo sine cā data ē in eo mēbro p̄ q̄d p̄creat crea tura mortaliū: q̄ p̄ vñū hominē peccatū irruit in mundū. 30 aut q̄s̄ cū p̄putio nascit̄: q̄ oīs cū v̄tio p̄paginis nascit̄: t nō mūdat de⁹: v̄tio a v̄tio cū quo nascimur: v̄tio a v̄tis q̄ male viuēdo addimul n̄i p̄ christū. cultellis enī petrinis circumcidet̄: t petre nomie christū figurabāt. 30 aut octauo die: q̄ post septimum sabbati dñs die dñico resurrexit. 3p̄ aut resurrectio nos circūcidit. i. abstulit desideria carnalia. Intelligite hoc significari op̄ bonum q̄d ego feci totū hominē saluū i sabbato: q̄ t cura tus ē vt san⁹ ēēt in corpe: t credit̄ vt sanus ēēt in aia. Estis at p̄hibiti fullia op̄a facere sabbato. Nū quid fuile op̄ ē hominē sanare i sabbato? Mādu catis siquidē t bibitis sabbato: q̄ p̄tinet ad salutē: p̄ q̄d ostēdit̄ op̄a salutis nullo mō ēē die sabbati omittēda. **CHRY.** Nō aut dixit: Ego mai⁹ circūcidione op̄atus sum. sed solū faciū narrās: iudicium eis cōcessū. vñ subdit̄: Nolite iudicare fin fa. sed iustū iudicite. q.d. nō q̄ moyses apud vos ha bet maiore gloriā q̄ ego: ex p̄sonarū dignitate fera tis sentētiā: sed a rerū natura. h̄ enī ē iuste iudicare Null⁹ autē icūsauit moysem de hoc q̄ iūsū sabbati solui ppter mādatū circūcidionis: quod erat aliū de q̄s̄ ex lege iductū: ergo fīdedignioz vobis est moy ses q̄ iubet iolui legē a mādato non legali. **AVG.** Doc autē q̄ dñs notauit hoc loco euadere i hoc se culo: magni laboris ē nō p̄sonaliter iudicare. admōnuit qđē dñs iudeos: admonuuit t nos. quod enim p̄ciosū sonabat de ore domini t p̄p̄ nos scriptū est t nobis seruatū t ppter nos recitatū. sursum ē dñs: sed etiā hic est veritas dñs. Cōp̄ enī domini in quo surrexit vno loco ēē potest: veritas ei⁹ vbiq̄ diffusa ē. Quis ergo ē qui nō iudicat p̄sonaliter qui equaliter diligit? Nō enī cū homines diuerso modo p̄ suis gradib⁹ honoram⁹. timēdum ē ne p̄sonas ac cipiam⁹. nōnūq̄ enī ē iudicū iter patrē t filiū: nō equamus filiū patri i honore: sed p̄ponim⁹ si bonaç cām habet filiū patri i veritate: t sic tribuim⁹ hono re debitu: vt nō p̄dat equitas meritū.

Dicebāt ergo qdam ex hierosoly mis: Nōne hic ē quē q̄runt interficie? Ecce palā logtur: t nihil ei di cunt. Nūqd uere cognoverūt p̄cipes q̄ bic est christus? Bz hunc scimus uñ sit: christus autē cū uene rit nemo scit unde sit. Clamabat ergo iesus i tēplo docēs t dicens: Et me scitis: t uñ sim scitis: t a meipso

Johannes

nō ueni sed ēuer^o q̄ misit me quem uos nescitis. Ego scio eū. Et si dixe ro qz nescio eū: ero filiū uobis mendax. Sed scio eū: quia ab ipso suz; t ipē me misit. Querebat ergo eū app̄ bēdere: t nemo misit i illuz man^o qz nōdum uenerat hora eius.

AVG. Supra dictū ē q̄ dñs iō velut occulte ascē dit ad diē festū: nō q̄ timuebat ne teneret: cui p̄tās erat vt nō teneret: Sed vt significaret ēt i ipo die festo q̄ celebrabat a iudeis se occultari t suū eē my steriu: nunc aut̄ appetit p̄tās q̄ putabas timiditas. Loquebat enī palā i die festo ita vt miraretur vñ dicit: Dicēbat ḡ qui ex hiero. Nōne hic ē quēiu dei que iterfi. Et ecce pa. loq. t nihil ei dicit. Nouerāt enī qua leuitia q̄rebat: mirabat q̄ potētia non tenebat. **CHRY.** Adit aut̄ euāgelistā: Ex hiero. quoniā qui magis potiri erat signis: bi oēs erat miserabiliores: q̄ deitatis ei^o signū vidētes maximū: oia iudicio corruptiū p̄ncipū p̄mittebat: an n̄ magnum signū usaniētes t q̄rētes iterficere: habere eū in manib^r repēte q̄descere. **AVG.** Igit̄ nō plene intelligētes christi potētia: putauerūt cē p̄ncipū scienciatā q̄ ei peperit. vñ subdūt. Numq̄d vere cognouerūt p̄ncipes: q̄ hic ē christ? **CHRY.** Sed ipi neḡ p̄ncipū sequit̄ sentētiā: sed illā p̄fērunt corruptā t p̄pria amētia dignā. vñ subdīt: Sed hūc scimus vñ fit. Christ^o aut̄ cui ve. ne. scit vñ fit. **AVG.** Hec op̄n̄io apud iudeos nō inaniter nata ē. iuenim^r tñ q̄ scripture dixerūt de christo: quī nazareus vocabit: ergo pdixerūt vñ fit. Judei etiā dixerūt herodi querēti q̄ christ? i beethleē inde nascere: t testimoniu etiā p̄pheticū attulerūt. vñ ergo nata ē hec opinio apud iudeos: q̄ christ^o cū uenerit nemo sciat vñ fit: nisi q̄ vtrūq; p̄nūcīauerūt scripture. fm hominē p̄dixerūt vñ eset: fm dñū latebat ipios t q̄rebat pios. Hac igis opinione ē eis generauerat: qđ p̄ isaiā dictū ē. Generationē ei^o q̄ enarrabit: Deniq̄ dñs ad vtrūq; n̄dit: t q̄ nouerāt eū vñ eēt: t q̄ nō nouerāt. vñ sequit̄: Clamabat ergo iesus docēs i téplo t dicēs: Et me scitis: t vñ sim scitis. hoc ē dicere: t vñ sim scitis: t vñ sim nescitis. vñ sim scitis: iesus a nazareth: cui^r etiā parētes nostis. Sol^o enī i hac cā latebat virgi p̄tū: quo excepto totū nouerāt i iesu: qđ ad hominē p̄tinet. Recite ergo dixit: Et me nostis: t vñ sim scitis. fm carnē t effigie homis quā gerebat. fm diuinitatē aut̄. A me ipo nō veni: sed ē ver^o q̄ misit me. **CHRY.** q̄ quod ea q̄ i mēte habebant reuelat: ac si diceret: Nō sum de numero eoꝝ q̄ sine causa uenerūt: sed ē verax q̄ misit me: t si verax ē in veritate misit: t q̄ missus ē: cōgruū est verace ēē. Rursus aut̄ ex p̄prio s̄monib^r eos capit. q̄ enī dicebat: Qū uenerit christ^o null^o cognoscet vñ ē: osidit etiā id se christū ēē qīn a patre uenit: quē ipi nesciebat. t iō subdit: Quē vos nescitis. **HYLA.** vi. de tri. Numq̄d aut̄ nō ois hōl i carne et deo nat^o ē. t quo negat ab his vel seipm vel vnde ipē sit scir: nisi id vñ est ad nature sue referret auctorē. Nā id qđ vñ fit ignoratur: naturā ex qua ē: dū vñ fit nescis osidit. Ignora-

riēni vñ fit: nō pōt q̄cqd subsistit ex nihilo: q̄ b̄spm q̄ nō ignorat ex nihilo: ignorationē ei^o vñ fit non habet. Ob h̄ aut̄ qd fit ipē nescit: iō ignorat a quo fit: nō enī cōfiteſ filiū q̄ negat natū: nec natū intelligit q̄ putabit eū eē ex nihilo. **CHRY.** Uel ignoraſtia hic dicit q̄ p̄ popa: sicut paul^o ait: Lōfūtentur se noſe dñū: factū aut̄ negat. Dupliciter aut̄ eos redarūt. Et primū quidē q̄ occulte loquebanſ: hec i me diū iducit: clamās vt eos verecūdari faciat **AVG.** Deniq̄ vt osideret eis vñ possent scire subiecit: Ego scio eū. Ergo a me q̄rite vt sciat eū. Pātre enī non cognoscit nī fili^o: t cui voluerit fili^o rēuelare. Esi direro q̄a nescio eū: ero similiſ vobis mendar. **CHRY.** Quod ē ipoſſible: q̄ enī verax ē q̄ misit: cōgruū ē t enī q̄ missus ē verace ēē. v̄biḡ aut̄ cognitioſ nē patris soli ſibi attribuit: q̄a patre ē. vñ sequitur: Et ego scio eū qz ab ipso ſum. **HYLA.** vii. de tri. Quero aut̄ vtrū id quod ab eo op̄ ē: in eo creatiōis aut̄ naturā generatiōis osidat. Si op̄ ē i eo creatiōnis ē: vñiuersa queq; q̄ creant̄ a deo ſunt: t quo pātre nō vñiuersa nouerūt: cū fili^o eū icircō q̄ ab eo ē nō nesciat: Si vero icircō ei q̄ ab eo fit eu noſe fit p̄prium: quo nō hoc ei q̄ abeo ē trit p̄prium. t v̄ v̄rus fili^o ex natura dei fit: Dabes igit p̄prietate cognitiōis de p̄prietate generatiōis: nī ſe forte id q̄ ab eo ē: aduetus ſui tēpū heretis ſuaderet cōtinuo ſubiecit. Et ipē me misit. Tenuit ordīnē euāgelisti ſa crāmēt: natū ſe p̄fēſus t missum. **AVG.** Ab ipo inq̄ ſum: q̄ fili^o de patre. q̄ autem videt me i carne ipē me misit: vbi noli intelligere nature diffimili tudinē: ſed generatiōis auctoritatē. **CHRY.** Trutauerūt aut̄ iudeos ea q̄ dicebant: ppter hoc q̄d dixerat: Quē vos nescitis: q̄ ſimilabat ſe ſcire. vñ ſequit̄: Querebat ergo eū apprehēdere t nemo misit i emū man? Tlde furoz̄ eorū inuifibiliter refrenat̄. Euāgelistā vero huānius t humili^r loq̄ volēs: vt ex hoc christ^o hō putaret: nō dixit q̄ eos inuifibiliter detinuit: ſed ſubiecit: Quia nōdū uenerat hora eius.

AVG. Hoc eſt quia nolebat: non enim ois ſuſ faſo natus ē: hoc nec de te credendū ē: quāto magis de illo q̄ quē fact^o es: ſi tua hora volūtas ē illi^r alli^r ho: a que ē nīſi volūtas ſua: Nō ergo hora dixit q̄ cogereſ mori: ſed qua dignareſ occidi. **D**e turba aut̄ multi crediderūt in eū. Et dicebant: Christus cū ue nerit: nūquid plura ſigna faciet: qđ q̄ hic facit? Audierunt pharisei turbam murmurantē de illo hec: t miſerunt p̄ncipes t pharisei miſtros ut apprehenderent iefum. Dixit ergo eis iefus: Adhuc modicū tempū uobiscū ſum: t uado ad eum qui me misit. Queretis me t nō inuenietis t ubi ego ſum uos nō potestis ueni re. Dixerūt ergo iudei ad ſemetiōis Quo hic iſurus eſt: quia nō inuenie-

mus eū? Nūquid in dispersionem gentiū iturus est t̄ doctur̄ gentes? Quis est hic sermo quē dixit: queretis me t̄ nō iuenietis: t̄ ubi suz ego uos nō potestis uenire?

AVG. Humiles t̄ paupes saluos faciebat dñs. vñ dicit: De turba aut̄ mul. cre. i. eū. Turba ei q̄ suā egri tuinē cito vidit: etiā illi medicinā sine dilatiōe cognouit. CHRY. Uerūt̄ neḡ i his erat sana fides sed more multitudinis vulgaria loquebāt̄. Sequitur enī. Et di: Christ̄ cū vene. nunq̄ signa plura faciet q̄; q̄ hic facit. Dicere enī: Christ̄ cū uenerit: erat nō sumiter credentiū hūc eē christū. Uel etiā hoc dice re ē ostendere eū nō esse christū: ac si dicat: Nonne ille cū uenerit melior erit: t̄ plura signa faciet. grossiores enī nō a doctrīa: sed a signis iducit. AVG. Uel i telligunt: Si dñs nō erit: hic ē christū. pricipes autes stanibāt̄. Et iō mediciū nō solū nō agnoscēbat̄: sed etiā occidere cupiebat̄. vñ sequit̄: Audierūt pharisei turbā murmurantē de illo hec: t̄ mis̄. p̄n. t̄ pba. ministros ut apprehēderet eū. CHRY. Multa q̄dē locut̄ ē supra sed nihil tale fecerūt: qd̄ maxie enim eos mordebat: hoc erat q̄ turbē. s. christū glorificabāt. Sabbati aut̄ solutio apparet̄ cā erat: quā. s. p̄tēdēbat̄: t̄ ip̄i quidē nō audebat̄ christū cape piculū timētes. Ministros aut̄ mittit̄ tāq̄ piculis expositos. AVG. Quia ergo nō poterāt apprehendere nolentē: missi sūt ut audirēt docētē. Sequit̄ enī: Dicit ergo iesus: Adbuc modicū tēpus uobiscū sum. CHRY. Verba loquī humilitatis plena: ac si dice ret: Quid festinatis me interficere: parvū expectate tēpus. AVG. Quod mō ergo vultis facere factu ri eis: sed no mō: q̄ nolo. Implore ei debēo dispē sationē mēā: t̄ sic plenire ad passionem. CHRY. Per hoc igitur audatioē turbā terruit: studiosiorē vero magis atidā faciebat ad audiendū: quasi puo tēpore perelicto: i quo possent hac doctrīna potiri. Nō aut̄ dixit simpliciter: Hic sum: sed Uobiscū suz. q. d. Et̄ p̄equamini me: nō tñ cessabo que sunt p̄ vobis dispēlans: t̄ ea q̄ sunt ad salutē docens t̄ mo nēs vos. Quod aut̄ subdit: Et vado ad eū q̄ memi. suffuerat eos terreret. THEO. Lāq̄ p̄t̄ sit de ip̄is cōquetur: q̄ si mis̄um obprobrijs affecerūt: nō est dubiu q̄ t̄ mitteti fecerūt iniuriaj. BEDA: Dicit aut̄: Vado ad eū q̄ mis̄ me. ac si diceret: reuertēs alcedo ad patrē q̄ me icarnari p̄cepit. Illuc se dixit irea quo nūq̄ recessit. CHRY. Quid vero eo indi gebat: manifestat q̄ b̄. q̄ dicit: Queretis me: t̄ nō iuenietis. Sed ubi quesierūt eū iudei: Dicit lucas qm̄ plangebat mulieres sup eū. pbabile aut̄ ē t̄ multos alios hoc passos eē: t̄ p̄cipue dñ ciuitas capetur eos meminisse christi t̄ miraculoū ei: t̄ p̄sentia eius q̄ rere. AVG. Uel hic iā resurrectionē sita p̄dixit: q̄ situri illū erāt post resurrectionē cōpuncti. Nolu enī ei agnoscere p̄sentē: t̄ postea quesierūt cui viderēt i eū multitudinē credentē. vñ multi p̄pūcti dixerūt: Quid faciem? viderūt enī christū suo scelerē mortē: t̄ crediderūt i christū suis scelerib̄ ignoscētē: t̄ quousq̄ biberēt sanguinē quē fuderūt: de sua salute desperauerūt. CHRY. Deinde ne q̄s eum

q̄ mortē cōmuni mō abire estimet subiungit: Et ubi ego suz vos nō potestis venire. Si vero i morte maneret possent ad eū ire: illuc ei oēs abim? AVG. Nō aut̄ dixit Ubi ero: sed Ubi sum. Semp enī ibi erat christ̄ quo fuerat reditur: sic redit: vt nos nō dereliqueret. Erat enī christ̄ fīm visibilē carnē i terra: fīm iuvisibilē maiestatē i celo t̄ i terra. Nō aut̄ dixit: Nō poteritis: s; Nō potestis venire. tales eis tūc erāt q̄ nō possēt. Nā vt sciatis: nō hoc ad desperatiōnē dictū: t̄ discipulis suis dixit tale aliqd: Quo ego vado: vos non potestis venire. Deniq̄ b̄ petro expo suit dices: Quo ego vado nō potes me seq̄ mō: seq̄ ris aut̄ postea. CHRY. Nec aut̄ oīa idurit volēs eos atrahere. etenī modicū tēpus quod reliquebat̄ t̄ post recessum ip̄m desiderabilē eē: t̄ eū non posse decetero iuueniri sufficiēta erāt ad suadendū vt ad eū accederēt. Per hoc aut̄ q̄ dicit: Vado ad eū q̄ mis̄ me: oñdit nullā sibi fieri lesionē ab insidijs eo, rū t̄ passionē suā voluntariā sibi eē. passi sūt aut̄ ip̄i iudei ad ea q̄ dicta sūt: t̄ querunt ad seip̄os quo de beat̄ ire: quod nō erat eou q̄ desiderarent ab eo libe rari. Seq̄ enī: Dixerūt ergo iudei ad semetip̄os: q̄ bic itur: c̄: q̄ nō iuueniemus eū. Nūquid in disper sionē gentiū itur? ē t̄ doctur̄ gētes: Sic enī gētes vocabat̄ quasi exprobrātes t̄ magna i semetip̄is glo riantes: q̄. s. gētes vbiq̄ disseminate erāt: t̄ imperfe cte ad inuice permittē. Sed hoc obprobriū postea ip̄i sustinuerūt: q̄ vbiq̄ dispersi sūt. Antiquit̄ aut̄ tota gētes in vnu collecta erat: se d̄ cū iudei vbiq̄ ter rarū iā gentib̄ p̄mixti essent: non diceret: Quo ego vado vos nō potestis venire: si p̄ hoc gētes itelleris̄ set. AVG. Dixerat aut̄ dñs: Quo ego vado de si nu patris. Hoc ergo illi nullo modo itellererunt: t̄ tamē ex hac occasiōe salutē nostrā p̄dixerūt q̄ dñs itur? esset ad gētes: nō p̄sentia corporis: sed tamē pedi bus suis. mis̄ enī ad nos mēbra sua t̄ fecit nos mēbra sua. CHRY. Nō aut̄ dixerūt q̄ iturus eēt ad gētes ledere eos: sed docere. Jam enī iā submiserāt̄ t̄ bis que dicta erāt crediderant. Nequaq̄ aut̄ nisi credidissent q̄sissent ad seip̄os: Quis ē hic fīm quez dixit: q̄retis me t̄ nō iuuenietis: t̄ ubi ego sum vos nō potestis venire.

In nouissimo aut̄ die magno festiuitatis stabat iesus t̄ clamabat dicens: Si quis sitit: ueniat ad me t̄ bibat: Qui credit in me sicut dicit scripture: flumina de uentre ei flu ent aque uīne. Doc aut̄ dixit de spiritu quem accepturi erant credē tes in eum. Nondū enim erat spiri tus datus: quia iesus nondū erat glōrificatus.

CHRY. Cū recessuri essent domū celebrata festi uitate: dñs dat eis viatica ad salutē. vñ dñ: In nouissimo at die ma. fe. sta. iesus t̄ cla. di. Si quis sitit ueni ad me t̄ bi. AVG. Uc enī agebat festiuitas que appellat̄ scenopēgia. i. tabernaculorū cōstructio.

Johānes

TCHRY. Que p septē dies agebat. pīma aut̄ dies et
victia erat celeberrima fm legem: t hoc significauit
euāgelistā cū dixit: In nouissimo die magno festi.
Medios aut̄ dies magis ad voluptatē cōsumebāt.
Tō ergo pīma die hoc eis nō dicit: sed neq; scđa aut̄
tercia: ne ea que dicebant de perirēt: eis voluptati
vacātibus. Clamat aut̄ pp̄ter turbe multitudinē.
THEO. Simul quidē vt audibilis ficeret: atq; vt cō
fideriā largiret: t qz nemine formidabat. **CHRY.**
Dicit aut̄: Sī qz sitit. ac si diceret: Nemine necessita
te t violentia attrabo: sed siq; habet desideriū mul
tū: hūc ego voco. **AVG.** Est enī sitis iterio: qz est
bō interior. Lōstat aut̄ pīus amare hominē interio
rē qz exterioē. Si ergo sitim: veniam: nō pedibus
sed affectib: nec migrādo: sed amādo. **CHRY.** Qz
enī de intellectuū loquit̄ potu: oīdit p̄ hoc qd p̄
īducit. Qui credit in me: sicut dicit scripture: flu. de
vē. eius fluēt aque viue. Sz vbi hoc dicit scripture:
nūsq;. Quid igit̄: Qui credit i me sicut dicit scriptu
ra. Hic subdistigere oportet: vt postea subsequat:
Flumia de vētre eius fluēt aque viue. oīdens quo
niā rectā oportet habere cognitionem: t nō ita a si
gnis sicut a scripturis credere ī ipm. Eteni superiō dī
xit: Scrutamini scripturas. **HIE.** i prologo gene.
Vel hoc testimoniu de puerbiū sumptū ē: vbi. l. di
citur: Deriuētur fontes tui foris t in plateis aquas
tuas diuide. **AVG.** Ulēter autē iteriois hominis
ē cōsciētia cordis eius. Hibito aut̄ isto liquore: viue
scit purgata cōsciētia: t bauriēs fontem habebit: t
ipa fons erit. Quis ē fons: vel qz ē fluumius q manat
de vētre iteriois homis: beniulētia qua vult con
sulere primo. Hibit̄ ergo q credit̄ ī dñi. si aut̄ pī
ter: qz quod bibit soli ip̄ debet sufficere: nō fluit aq
viua de vētre ei. Si aut̄ primo festinat consulere: id
nō siccat qz manat. **GRE.** sup ezechielē: Lū enim
a mēte fideliū sancte pdicatiōis verba defluūt: qua
si de mēte credentiū aque viue flumina decurrent.
vētris aut̄ viscera qd sunt aliud nisi mētis interna:
Irecta intētio: sanctū desideriū: humilis ad dñi: pia
ad pīmū volūtā. **CHRY.** Dicit aut̄ flumina t nī
flumē: copiositatē t vberitatē occulte insinuās. U
līuentē aut̄ aquā dicit: agentē semp. Spūs enim grā
cū in mentē ītrauerit t firmata fuerit oī fonte mas
gis manat: t neq; deficit neq; euacuant neq; stat:
videbit qz vtiq; hoc ad sapientiā stephani: ad petri
linguā: ad pauli flūrū inspiciēs. Nibil enī eos deti
nebat: sed sicut flumia multo spētu delati: oīa secūz
trahētes abibāt. **AVG.** Ad qualē aut̄ potū domi
nus iūtasset: expōsuit euāgelistā t dixit: Hoc autē
dixit de spū quē accepturi erāt credētes in eu. Quē
dicit spīritū nī spīritūlāctū: nā vnuſq; hō habet
ī se pīrū spīritū. **ALCV.** Spīritū aut̄ sanctū an
tē ascētōne apostoli pīmisit: post ascētōne in lin
guis igneis dedit. Inde dicit: Quem accepturi erāt
credētes in eu. **AVG.** Erat ergo spīs dei: sed nō
dū in eis erat q crediderāt in iēsum. Ita ci disponit
nō eis dare spīritū istū: nī post resurrectionē suā.
vn̄ sequit̄: Nondū ei erat spī. da. qz nōdū iēsus erat
glor. **CHRY.** Apostoli quidē pīs spū ejiciebant
demonia: sed ea que a christo ē pītate. qn̄ enī mitte
bat eos nō dicit̄: dedit eis spīritū sanctū: sed dedit
eis potestatē. De pphetiis aut̄ ab omībus cōfessum

ē qz spīsanct⁹ eis dabat: sed hec grā a terra defec
rat. **AVG.** iiiij. de tri. Sed qz t de iobāne bapti
sta dictū ē: Spīsancto replebis ab vtero matris sue
t spīsancto replet⁹ zācharias iuenit: vt de illo talia
diceret: t spīsancto maria vt talia de dñi pdicaret
spīsancto simeon t anna vt magnitudinez christi
pūli agnoscerēt. Quid ergo itelligif: nisi qz circa il
la spīsancti datio: post clarificatiōes christi futu
ra erat qualis nūq; antea fuerat: habitura erat quā
dā p̄prietatē i ip̄o aduētu: qualis antea nūq; fuit.
Nūq; enī legim⁹ linguis quas nō nouerāt homi
nes locutos veniēt i se spīsancto: sicut tūc factum
ē: cū oportet et ei⁹ aduentū signis sensibilib⁹ demō
strari. **AVG.** sup iobāne: Lū ergo t mō accipiat
spīsanct⁹: quare nemo loquīs linguis oīm gētūz:
qz iā ip̄a ecclesia linguis gentiū loquit̄ i bac q non
ē: nec mō accipit spiritūsanctū. Si amas vnitatē: et
tibi habet qzquis i illa aliqd habet.olle inuidia: t
tnū qd habeo. Līuo: sepat: charitas iungit. Ip̄am
habeto t cuncta habetis: qz sine ip̄a nihil p̄deri q
quid habere potueris. Charitas aut̄ dei diffusa est i
cordib⁹ nostris p̄ spiritūsanctum qz datus ē nobis.
Quare ergo dñs post resurrectionē suā spiritūsactū
dare voluit: vt. l. in resurrectionē nostram charitas
flagraret: ab amore seculi separaref: t tota cūrret
in dñi. Qui ei dixit: Qui credit i me veniat t bibat
t flumia de vētre eius st̄t̄ aque viue. Utīa eternā
pmisit: vbi nihil timeam⁹: vbi non moriamur: qz er
go tale ē quod pmisit spīsancti charitate feruentib⁹:
iō ip̄m spīritū noluit dare: nisi cum esset glorifi
catus: vt in suo corpore oīderet vītā: quā mō nō ba
bemus: sed in resurrectiōe speram⁹. **AVG.** contra
faustū: Si itaq; hec causa erat vt nondū daref spī
ritūsanctū: qz nondū erat iēsus glorificat⁹: procul
dubio clarificato iēsu iā cā erat vt statim daref. La
taphrices autē se pmisum paclitum suscepisse dix
rūt: t binc a fide catholica deuīarūt. Manichei eti
az q de pmisso spīsancti dicunt: de manicheo
asserūt eē pdictū: tāq; l. antea nō fuerit spīrit⁹ dat⁹.
CHRY. Vel aliter: gloria christi cruce vocat. q
enī inimici eram⁹: donū autē nō inimicis sed amic
is datur. oportebat prius offerri hostiā: t inimici
tiā in carne dissolui: t tunc factos dei amicos susci
pere donum.

Ex illa ergo turba cuz audissent
bos sermones eius dicebant: Hic
est uere ppheta. Alij dicebāt: Hic
est christus. Quidā autē dicebant:
Quādī a galilea uenit christus?
Hōne scripture dicit quia ex semi
ne dāvid t de bethleemi castello ubi
erat dāvid uenit christ⁹? Dissentio
itaq; facta est in turba, pp̄ter eum.
Quidā autē ex ip̄sis uolebāt appre
hendere eū: sed nemo misit sup eūz
manus. Venerūt ergo ministri ad

pontifices et phariseos: et dixerunt
eis illi: Quare non adduxisti illum?
Responderunt ministri: Nunquid sic lo-
catus est homo: sicut hic loquitur?
Respondebat ergo eis pharisei: Nunquid
quid et nos seducti estis? Nunquid
ex principib⁹ aliquis credidit in eum:
aut ex phariseis? Sed turba hec q̄
non nouit legē: maledicti sunt. Dixit
nicodemus ad eos: ille qui uenit ad
eū nocte: q̄ unus erat ex ipsis: Nunquid
quid lex nostra iudicat hominē: nisi
pains audierit ab ipso et cognouerit
quid faciat? Respondebat et dixerunt
ei: Nunquid et tu galileus es? Scru-
tare scripturas et uide: q̄ a galilea
propheta non surgit. Et reuersti sunt
unusqz in domū suam.

Avg. Qū dñs iuitasset credētes ī se ad potandū
spirituālū: nata ē de illo ī turba dissēsio. vñ dicitur.
Et illa ergo hora tur. cū au. bos ser. ei⁹ dicebāt:
hic ē vere pb̄eta // THEO. Qui s. erpectabāt. Alij
spopul⁹ dicebāt: hic ē ch̄st? // ALCV. Ja isti sitiz
illā spiritualiter haurire ceperāt: iā sc̄im ifidelitatē
depositarāt. aliij i sue ifidelitatis ariditate permane-
bāt: de q̄bus subdit: Alij aut̄ dice. Nunquid a galil. ve-
nit ch̄s. nōne scri. di. q̄ ex semie da. et de beth. ca. ubi
erat da. ch̄s? ve. Nouerāt enī qd̄ de ch̄sto p̄dixiſ
sent pp̄bēre: sed ignorabāt oia ī ipo ī plēta fuisse: et
q̄ nouerāt ī nazareth nutritiū: natuitatis locū nō at-
tendebat: nec p̄phetiā quā legerāt ī eo cōpletā cre-
dēbat. // CHRY. Sed esto locū natuitatis igno-
bāt: num enī agn̄ ignorabāt qm̄ ex domo et fami-
lia dauid nār̄ erat: Quare igit̄ dicebāt: Nōne et se-
mine dauid ve. ch̄st? Sed et hoc obumbiare vole-
bat: p̄ educationē ī nazareth oia malitiose loquētes
nō accedūt ad ch̄stū querētes: q̄o scripture di-
cit q̄ a bēbēlē oportet venire ch̄stū: tu autem ex
galilea uenisti: sed oia malitiose loquunt̄. Et q̄ nō
diligēter atteđebāt his quis dicebāt: neqz discendi-
gra: ppter b̄ nibil eis ch̄st⁹ respōdit. Nathanaelē
aut̄ dicentē: A nazareth p̄t aliqd boni eē laudauit:
et vere israelitā: q̄ veritatis inq̄sitor: et oia vetera di-
ligēter edoc⁹. Sequit̄: Disensio itaq̄ facta ē: ppter
eū ī turba. // THEO. Nō in p̄ncipib⁹: nam p̄ncipes
vni⁹ volūtatis erāt: vt videl; nō eū recipērent sicut
ch̄stū. Qui ergo magis moderati erant ī malicia:
rebus tñ glōrie ch̄stū aduersabāt: q̄ vero peiores
erāt man⁹: etiā appetebat iponere. de q̄bus subdit:
Quidā aut̄ ex eis vo.ap.eū. // CHRY. Doc̄ aut̄ indu-
tie euāgelista oīdēns qm̄ loquebāt neqz querē-
tes veritātē neqz discere volētes. Seq̄: Sed nemo
misit sup illū man⁹. // ALCVI. Quia. si p̄ne p̄mi
fit q̄ coatus illorum ī sua p̄tē habebat. // CHRY.

Doc̄ aut̄ sufficiēs erat eos ī cōpunctionē deducere: sed nō sunt cōpuncti. talis enī neqz nūlli vult credere: ad vñū asp̄cit solū: vt eū cui insidias interficiat. // AVG. Qui vero missi fuerāt vt eū tenerent redierūt imunes a crīmīe et pleni admiratiōe. de q̄bus subdit: Uenerūt ergo ministri ad pon. et pba. et dixerūt eis illi: Quare nō addu. enī. // ALCVI. Qui eū lapidati volētes tenere nō potuerūt: arguit̄ mis-
nistros q̄ eū nō adducerat. // CHRY. Ecce pharisei et scribe miracula vidētes et scripturas legētes nihil pfec̄erūt. ministri aut̄ nihil horū habētes: ab vna so-
la allocūtiōe sūt capti: et abeūtes vt eū ligaret̄: redie rū ligati miraculo. // Et nō dixerūt: Nō potuum⁹ p̄-
pter turbā: sed p̄cones efficiunt̄ ch̄stī lapiētie. Nā seq̄: R̄nderūt ministri: Nunquid sic locut⁹ ē bō sicut h̄
bō loquit̄. // AVG. Ille aut̄ sic locut⁹ ē: q̄ de⁹ erat et bō. // CHRY. Nō ē aut̄ solū eorū prudētia admis-
rādā: q̄ signis nō eguerūt: sed a sola doctrina sunt capti. nō enī dixerūt: Nunquam talia miracula fecit bō: sed Nunquid sic locut⁹ ē bō. Sed etiā admirāda ē eorū securitas: qm̄ ad phariseos q̄ cōtra ch̄stū
aduersabāt uenerūt: et eis talia locuti sūt. Nec tñ
longū s̄monē audierāt: sed breuē. cū enī mēs fuerit
icorupta: nō lōgis s̄monib⁹ opus ē. // AVG. P̄ha-
risei tñ eorū testimoniorū repulerūt. Nā seq̄: R̄n-
derūt ergo eis pharisei. Nunquid et vos seducti estis: q̄
si dicāt: Cidem⁹ vos delectatos ē ī s̄monib⁹ suis.
ALCVI. Et reuera laudabiliter seducti erāt: q̄ dñs
missio malo ifidelitatis: trāfierāt ad fidē. // CHRY
Ab argumēto aut̄ insipiētō cōtra eos syllogizāt. na;
sequit̄: Nunquid ex p̄ncipib⁹ alijs credidit ī eū aut̄ ex
phariseis: sed turba hec q̄ non nouit legē maledicti
sunt. Hec aut̄ ē ipoū accusatio: qm̄ turba quidē cre-
dedit: ipi aut̄ nō crediderūt. // AVG. Qui enī nō no-
uerāt legē ipi et credebat ī eū q̄ miserat legē: et cū qui
miserat legē cōdēnabāt illi q̄ docebat legē: vt iples
retur qd̄ dñs dixerat: Ego veni ut nō vidētes videāt
et vidētes ceci fiāt. // CHRY. Qualiter igit̄ maledi-
cti sūt illi q̄ a lege suadētur: Clos portius maledicti
estis: q̄ nō obseruātis legē. // THEO. Jo aut̄ suau-
ter et blāde pharisei ministris ridēnt. dubitauerūt
ne forte ab eis prōsūs segregētur: et ch̄sto adiūcian-
tur. // CHRY. Quia vero dixerāt q̄ null⁹ p̄ncipum
credidit ī eū. Ad hoc excludēdū subiungit: dicit ni-
codem⁹ adeos: Ille q̄ venit ad iēsum nocte. q̄ vñus
erat ex illis. // AVG. Ipse nō quidē icredul⁹: sed tñ
mid⁹. nā iō nocte uenerat ad lucē quia illuminari
volet: et sc̄ri timebat. hic ergo r̄ndit iudeis. Nunquid
let nostra iudicat hominē: nū p̄s audi. ab ipo et co-
gno. qd̄ faciat: Credebat enī q̄: si eū tñmodo patiē-
ter vellēt audire: forte similes fierēt illis q̄ missi sunt
tenere: et maluerūt credere. Colebant aut̄ illi pueri
an̄ eē dānatores q̄z cognitores. // AVG. xxii. de cini-
ta. dei: Dicit aut̄ let nostra de lege que dei ē eo q̄ ē
ab illo data homib⁹. // CHRY. Ondit aut̄ nicode-
mus eos neqz cognoscētes legē: neqz faciētes q̄ sūt
legis. cū aut̄ cōgnū estet ondere q̄ nō indiscrete mi-
serūt vocaturi eū: rudiūs et iracudius utūs contra
dictionē. Nā seq̄: R̄nderunt et dixerūt ei: Nunquid
et tu galile⁹ es? // AVG. I quāsi a galileo seduc⁹. Do-
min⁹ enī galileus dicebat: qm̄ de nazareth ciuitate
erāt parētes eius: fm maria dīri pentes: nō fm viri
fit q̄ coatus illorum ī sua p̄tē habebat. // CHRY.

Johannes

le semē **T**CHRY. Deinde iniuriose quasi eo nesciēte scripturas idurerūt: Scrutare scri. t. vide qz pphe. a galilea nō surgit. ac si dicerēt: Vade t. disce **TAL** **CVI.** Nō enī solū vbi nat' ē: sed vbi cōuerfabatur attēdebāt. t. iō nō solū messiā sed nec pphetā eum credebāt. **TAVG.** Propheta quidē a galilea si surgit: sed dñs pphetarū inde surrexit. **Sequit:** Et reuersi sūt vñulqz in domū sua. **TALCVI.** Nullo pfcō negocio vacui fide: t. iō fraudati utilitate sūt reuersi i domū ifidelitatē t. ipietatē sue. **CA. VIII.**

Thus autem prexit in montem oliveti: t. diluculo itez uenit in templum: t. omnis populus uenit ad eum: t. sedens docebat eos. Adducunt autem scribe t. pharisei mulierem in adulterio deprehensam: t. statuerunt eam in medio: t. dixerūt ei: Magister: hec mulier modo deprehensa est in adulterio. In lege autem moyses mandauit nobis huiusmodi lapidare. Tu ergo quid dicis? Illoc autem dicebant tētantes eum: ut possent accusare eum. Jesus autem inclinans se deorsum: t. dígito scribebat in terram. Cum ergo perseverarent ierogantes erexit se: t. dixit eis: Qui sine peccato est uestrum primus in illam lapidem mittat. Et iterum se inclinans scribebat in terra. Audiētes autem huc unus post unum exibant incipientes a senioribus: t. remansit solus iesus: t. mulier in medio stans. Erigens autem se iesus dixit ei: Mulier ubi sūt qui te accusabunt? Nemo te adēnauit? Que dixit: Nemo domine. Dixit ei Iesus: Nec ego te condemnabo. Ude t. iam ampli' noli peccare.

TALCVI. Domini in matine circa suā passionē hāc sibi effecerat consuetudinē: vt in die quidē in templo quod erat bierosolymis: verbū dei predicaret: si gna t. miracula ostēderet. sero reuertebat in bethaniam: vbi apud sorores lazari hospitabat: t. mane iterū ad simile opus reuertebatur. Ititur scđm hūc morem cū in ultimo die scenopiegie tota die i templo predicasset: vespere perrexit in monte oliveti. t. hoc est quod dicitur: Jesus autem perrexit in montem oliveti. **TAVG.** Ubi enī decebat docere chris̄tum nisi in monte oliveti: in monte ynguēti: i mō

te chris̄tatis. christi enī nomen a chris̄tate dictum est. Ibrisma autē gr̄ce: latie vñctio nominat. Ideo autē nos vñctis: quia luctatores cōtra diabolū fecit **TALCVI.** Vñctio etenī olei fessis t. volentibus mēbris solet afferre leniamē. Mons etiā olitarum sublimitatē dominice pietatis designat: oleos gr̄ce: latine misericordia. Natura quoqz olei mysterio aptissime cōguit: superfer̄ enī omnib⁹ liquoribus t. sicut ait psalmista: Disserationes eius super omnia opera eius. **Sequit:** Et diluculo iterū venit in tem̄ plū. vt. s. misericordiā cū incipiente noui testamenti lumine: fidelib⁹ in tēplo videlicet suo pandendā p̄ bendāqz signaret. Quod enī diluculo redibat: eos tum noue gr̄ce designat. **BEDA:** Significat autē qz postqz per gr̄am cepit ihabitare in tēplo suo. i. in ecclesia: er omnibus gentib⁹ crediderūt in eū. vii seq̄t. Et ois popul⁹ veniebat ad eū t. sedēs docebat eos. **TALCVI.** Ses̄sio humilitatem icarnatiōis insinuat. Sedēre ergo domio ad eū venit popul⁹: qz postqz per susceptā humanitatē visibilis apparuit: ceperunt eū multi audire t. in eū credere: quē p̄humanitatē sibi proximū meminerāt. Māsuetis autē t. simplicib⁹ sermonē domini admiratibus: scribe t. p̄barisi interrogāt: nō vt discant: sed vt veritati laqueos nectāt. vii sequitur: Adducūt autē scribe t. phari. mulie. in adul. depre. t. statu. eam in medio: t. dice. ei: Magister: hec muli. depre. est modo in adulterio. **TAVG.** Animaduerterāt enī eūz nimis esse miē. De illo quippe fuerat ante predictū: Procede t. res gna: ppter veritatē t. mansuetudinē t. iusticiā. Ergo attulit veritatē t. doctor. mansuetudinē t. liberator: iusticiam t. cognitor. Lū loqueretur veritas agnoscebat: cū aduersis inimicos non moueretur: māsuetudo laudabat. In tertio ergo iusticia. sc̄dālum posuerit. Dixerūt enī apud seipso: Si eā dūmitti cēsuerit: iusticiā nō tenebit. lex enī quod iniurium erat iubere nō poterat: t. iō legē inducunt dīcētes: In lege autē moysi mandat nobis huiusmodi lapidare. vt autē mansuetudinē nō perdat: i. quiam populis amabilis factus est: eam dūmitti debet. dīcitur est. vii eius sententiā requirunt dīcētes: Tu ergo quid dicis? Hinc nos iuuenimus ad accusandū occasionē t. reūm faciemus tāqz legis prēicatorē. vii euangelista subdit: Nec autē dicebant tē. enī vt poss. accu. eū. Sed dominus in respondēdo t. iusticiā seruatur ē: a māsuetudine nō recessurus. **Sequit enī:** Jesus autē incl. se deorsū digi. scribe. in terra. **TAVG.** de cō. euā. Lāqz illos tales i terra scribēdos significaret: non in celo vbi monuit discipulos vt se scriptos esse gaviderent: aut qz se humiliando quod capitū inclinatione mōstrabat: signa i terra faceret: aut qz iaz tempus esset: vt in terra que fructū daret: nō lapide sterili: sicut antea lex ei' conscriberetur. **TALCVI.** Per terram enim corbuma num ostēditur qz bonarū vel malarū actionū solet reddere fructus. per digitū autem qui articulū cōpositione flexibilis est: sublimitas discretionis exprimitur. Nos ergo instruit: vt cū quelibet mala proximorum conspicim⁹: nō statim ea temere damnamus: s. p̄us ad cōsciam cordis humiliē reuersi: digito discretiōis ea sollicite dīcram⁹. **BEDA:** Quātum etiā ad historiā p̄tinet: per hoc qz digito scri-

Ca.VIII.

psit in terra, illū se forte mōstrauit qui quōdā legē in lapide scripsit. **S**equit̄: Cum aut̄ p̄senerat̄ iter, rogātes eum ererit **AVG.** Non dixit: Non lapidet̄ me cōtra legē dicere videref̄. Abit aut̄ vt diceret **L**apide, venit enī nō pdere quod inuenierat sed querere quod pierat. Quid ergo respondit? Qui sine peccato ē v̄m̄: p̄m̄ in illā lapidem mittat. Hec voc iusticie ē: puniat̄ peccatrix: sed nō a peccatorib̄ impleasler̄: sed nō a p̄uaricatoribus legis **GRE.** xiiij.mora. Qui. n. p̄is semetipm̄ nō indicat̄: quid in alio rectū iudicet ignorat. Etsi nouit etiā p̄ auditū recte tamē aliena merita iudicare nō valet: cui sc̄i entia innocēt̄, p̄p̄ nullam iudicij regulam p̄b̄et. **AVG.** Cum ergo eos telo iusticie p̄cussisset: nec ognat̄ ē cadētes attēdere: sed auertit ab eis obtui rum, unde sequit̄: Et iterū se inclinā scribe, in terra **ALCVI.** Pōt̄ etiā intelligi fecisse hoc dominus iusta cōmetudinē: vt quasi aliquid agēs vultu iten dens in aliud: liberā eis exēdi facultatē daret, in h̄ etiā figurate admonet: vt p̄sq̄ peccantē fratrem corripam̄: et p̄ adhibitā correctōem diligēter pp̄e damus: vtrū ipsa peccatis de quib̄ alii castigamus aut in aliis obnoris simus. **AVGV.** Sic igie illi voce iusticie tanq; telo p̄cussi tele inspiciēt̄ et reos innenēt̄: enī p̄vñū oēs recesserit̄. et hoc ē quod subdit̄: Audiētes aut̄: ec: vn̄ p̄vñū alii exhibāt: incipi entes a senioribus **GLO.** Qui forte magis rei erat vel magis culpas suas cognoscet̄. **AVG.** Beli citi ante sunt duo: miseria et misericordia, na sequit̄ Et remāit̄ sol̄ iesus et mulier in medio st̄as. Credo terita ē illa mulier ab illo se pumiendam spabat: in quo peccatū innenirī nō poterat. Ille aut̄ q̄ aduersarios eī repulerat̄ lingua iusticie: leuā in illā oculis māsiuetudinis inter̄rogavit̄ eā. unde sequit̄: Eri gens aut̄ se iesus dicit̄ ei: Mulier vbi sunt qui te accusabat̄? Nemo te cōdēnariit̄: que dixit: Nemo domine. **A**udim̄ supra vocem iusticie: audiam̄ nūc māsiuetudinis, na sequit̄: Dicit̄ ei iesus: Nec ego te condēno, a quo te forte cōdēnari timuisti: qr̄ in me peccatū nō inuenisti. Quid ē domine? Faines ergo peccat̄: nō plane, attēde quod sequit̄: Vade et am pl̄i nōl̄ peccare. Ergo et dñs dānauit sed peccatū nō boiem. nā si peccator̄ auctor̄ esset diceret̄: Vade et vīte et vīs: de mea liberatōne esto secura: Ego te q̄tūc̄ peccāteris etiā a gehēna et inferni tortori bus liberabo. nō hoc dixit. Intēdat̄ ergo qui amat̄ in dño māsiuetudinē: et timeat̄ veritatē. Etenī dulc̄ et rēt̄ dominus.

Iterū ergo locutus est eis iesus dicens: Ego sum lux mundi. Qui sequitur me non ambulat̄ in tenebris: sed hēbit lumen uite.

ALCV. Quia mulicerē absoluuit a criminē: ne ali qui dubitarēt̄ an ille qui videbat̄ verū boiem: poss̄ peccata dimittere: dignat̄ ip̄ aptī sue diuinitat̄ potentiā demōstrare, unde dr: Ite, er. lo. ē eis ie. dicens: Ego sum lux mundi. **BED.** Ubi aduertēdū ē: quia n̄ sit̄. Ego sū lux angelor̄ vel celī: s̄ Lux mundi. ibo minū in tenebris cōmoratiū fm illud: Illūiare his q̄ in tenebris et i ymbra mortis sedet **CHRY.** Vel

aliter: Qui supius galileam ei afferebant: et quasi de quodā pp̄bar̄ de eo dubitabāt: voluit ostendere quoniam nō vñ p̄phētarū ē: sed dñator̄ orbis terrarū. unde dicit̄: Ne, er. lo. ē eis ie. di. Ego sū lux mundi. nō galilee neq; palestine neq; iudee **AVG.** Manichei solē istū oculis carnis visibilē rpm̄ dñm̄ cē p̄tauerūt: sed ecclesia catholica improbat tale cōmētum. Nō enī ē domin⁹ xp̄s sol fact⁹: sed p̄ quē sol fact⁹ ē. Dia eīm per ip̄m facta sunt: et ppter nos sub sole factū ē lumē quod fecit solē carnis nube tegit nō vt abscurēt: sed vt tēpet̄. Loquēs ergo p̄ nubē carnis lumē indeficiēs: lumen sapie ait hōib̄: Ego sum lux mundi **THEO.** Utēris aut̄ aduersus nestori: in simplici hoīe dei fili⁹ h̄bitabat **AVG.** Abstulit aut̄ te ab oclis carnis: et reuocauit ad oculos cordis in hoc q̄ subdit̄: Qui se me nō ambu. in tene. s̄ ha. lu. vite. Nō ei sufficit̄ dicere: Hēbit lumē sed addit̄: Uite, hec v̄ba dñi cū v̄bis psalmi cōcordat̄ In lumine tuo videbam̄ lumē: quoniā apud te est fons vite, in istis v̄b̄ corporalib̄ aliud ē lumen: et aliud fons. Fontē sauces querūt: lumē oculi, apud deū quod lumē ē hoc ē fons. Qui tibi lucet et vide as: ip̄e tibi manat vt bibas: quod pm̄sit futuri t̄pis verbū posuit. In eo quod facere debem̄ p̄st temp̄ posuit: Qui sequit̄ inquit̄: habebit modo p̄ fidē: post habebit p̄ spem. Sequere istū solē visibilē: tendens ad occidentē quo et ille tēdit̄. si volueris tu illū defērere: ip̄e te deseret̄ in occasu. De tu⁹ v̄biḡ ē totus: si nō ab illo facies casum: nunq̄a te ille faciet occa sum: tenebre satis metuēde sunt mox: nō oculor̄: et si oculor̄ nō exterioꝝ s̄ interiorꝝ: vñ discernit̄ nō al bū et niḡ: sed iustū et iniustū **CHRY.** Intellectus aliter. n. dicit̄: Non ambulat̄ in tenebris, i. non manet in errore. Vinc̄ et nicodemū laudat̄ et ministros et ip̄os occulte insinuat̄: dolos cōplicat̄: qui in te nebris et errore sunt: sed lucē nō supabūt.

Dixerūt ergo ei pharisei: Tu de teipso testimoniū phibes: testimoniū tuū nō ē uerū. R̄udit̄ iesus et dixit eis: Etsi ego testimoniū phibeo de meipso: uerū est testimoniū meū: qr̄ scio unde ueni: et quo uado. Vos aut̄ nescitis unde uenio: aut̄ quo uado. Vos sū carnem iudicatis: ego non iudico quēq;. Etsi iudico ego: iudiciū menū uerū est: quia sol nō sum: sed ego et qui misit me pater. Et in lege uestra scriptum est: quia duorū hominū testimoniū uerū est. Ego sum qui testimoniū phibeo de meipso: et testimoniū phibet de me qui misit me pater.

Iohānes

TCHRY. Quia domin⁹ dixerat: *Ego sum lux mūdi: t qui sequit⁹ me non ambulat in tenebris.* Judei hoc euertere voluerūt. unde dicit: *Dixerunt ergo ei pharisei: tu de te ipso testimoniu⁹ perhibes: t testimoniu⁹ tu⁹ nō est verū.* ALCV. *Sic respōderūt tāq; ipe domin⁹ sol⁹ sibi testimoniu⁹ phibere: cum cōstet q; anteq; in carne appareret: multos testes p̄misit q; ei⁹ sacramēta p̄dixerūt.* CHRY. *Domin⁹ autē euer tit quod dixerāt. vnde sequit⁹: Respōdit ies⁹: t dixit eis: Et si ego testimoniu⁹ phibeo de meipso: verum est testimoniu⁹ meum.* *Hoc iusta eorum suspitōnem locut⁹ est: hominē eum nudū estimantū: t causaz labiūt: Quia scio vnde venio: t quo vado. i.e. deo sū: t de⁹ est dei filius.* Non ante⁹ hoc dicit manifeste: quia semp̄ humilia miscet altis deus: de⁹ autē ipe fi bi fide dign⁹ testis ē.

AVG. Clerū ē enim testimoniu⁹ luminis: sive se ostendat sive alia: locutus est propheta verū. sed vnde habet: nisi de fonte veritas bauriret: ergo idoneus est iesus: qui sibi testimoniu⁹ phibebat. dicens autē: *Quia scio vnde venio: t quo vado. patrē volebat intelligi: patri enī gl̄iam dabant filius: a quo est missus. q̄tum ergo debet homo glorificare eū a quo est creatus. nō autē veniēdo inde discessit: aut redēndo nos dereliquit. nō pōt hoc fieri ab isto sole: qui quando pergit ad occidentē dēserit orientē.* *Sicut autē sol iste t vidētis faciem illū: at t ceci: sed vider ille: ille nō vider: sic t sapientia dei vbi⁹ dei: vbiq; p̄n̄s ē etiā infidelibus: sed quibus eam videāt oculos nō habet cordis.* vt ergo domin⁹ nūs inter fideles suos t inimicos suos indeos tāq; iuter tenebras t lucē distingueret subiūgit: *Vos aut nescitis vnde venio: aut quo vado.* *Isti ergo iudei videbāt hominē: nec credebāt deū: t ideo domin⁹ subdit: *Vos fm carnē iudicatis. dū. s. dicitis: Tu de te ipso testimoniu⁹ phibes: t testimoniu⁹ tu⁹ nō ē vez.**

THEO. *Ac si dicat: Vos qm̄ in carne sum: carnē me isolam esse putantes: nō autē deū fm carnē sal libiliter iudicatis.* ALCV. *Quia enī deum nō intel ligitis t hominē videtis: ideo vobis arrogās videoz quia ego de me testimoniu⁹ phibeo.* Omnis enim homo quando de se perhibere vult laudabile testi moniu⁹: superb⁹ t arrogās videf. homines enim infirmi sumus: vnu⁹ dicere t mētiri possumus: lux mētiri nō pōt.

CHRY. *Vel alter: Sicut fm carnem viuere male viuere est: ita fm carnē iudicare: iudica re iniustū ē.* Et quia possent dicere: *Si iuste iudicamus: ppter quid nō cōmīcīs: ppter quid nō eon dēnas: subiūgit.* Ego nō iudico quēquam. ALCV. *Quod duob⁹ modis intelligi pōt: vt aut hoc intelli gamus: nō iudico quēquam. i. modo: sicut dicit alio lo co: Ego nō veni ut iudicē mūdū: sed ut saluu; faciam mūdū: nō iudicū sui negādo sed differendo: aut certe quia dixerat: Vos fm carnē iudicatis: ita cōmīxit.* Ego nō iudico quēquam. ut subaudias fm carnē r̄pm nō iudicare: sicut ab hominib⁹ iudicat⁹ est. nam ut agnoscas iam iudicē r̄pm subdit: *Etsi iu dico ego: iudiciū meū verū est.* CHRY. q. d. Propter hoc dixi: nō iudico: quia nō plūmēs iudicare: quia si iudicarē iuste vos cōdemnare: sed nūc tēp⁹ iudicij nō est: sed de futuro iudicio insinuat cū sub dit: *Quia sol⁹ nō sum: sed ego t qui misit me pater.* ondēns quia nō ipe sol⁹ eos cōdemnabit: sed t p̄

Hoc autē ad suspitōnem illo p̄ loquit⁹. nō enī estima bāt dignū fide esse filiū: nisi patris testimoniu⁹ assū p̄misit. AVG. *Si autē tecū est pater: quō te misit:* Ergo dñe misio tua: incarnatio tua ē. b̄ ergo cbxi stus erat fm carnē: t a patre nō recesserat: quia p̄ t fili⁹ vbiq; erāt. erubescē fabelliane. nō enim dixit: *Ego sum pater: t ego ip̄e sum filius: sed sol⁹ nō sum inquit: quia meū ē pater.* P̄istinque ergo p̄sonae: distingue intelligētā: agnosce quia pater pater ē: t fili⁹ fili⁹ ē. sed nō dicere: pater maior ē. fili⁹ minor. Una substātia ē: una coeteritas: pfecta equalitas. Ergo verū ē inquit iudiciū meuz: quia fili⁹ dei sum: vt tñ intelligas quia meū ē pater: nō sic sum filius vt ip̄m deseruerim. formā serui accepit: sed formam dei nō amisi. *E*t iudicio dīcat: de testimonio vult dicere. nam sc̄q;. *E*t in lege vestra scriptū est: quia du orū hominū testi. vez est.

AVG. contra faustū: *A*n forte manichei calūniāt q; nō ait. In lege dei: h̄. In lege vestra scriptū est: *Ubi visitatā locutōnem scriptū rari quis nō cognoscat: lege enī vestra dirit vobis data.* sicut apls dicit euāgeliū suū: qđ se tamē acce p̄isse testaf: nō ab homie: sed p̄ reuelatōnē ielu⁹ xpi.

AVG. sup̄ iobā. *Magnā aut̄ habet qōem t val de videt in mysterio esse cōstituta vbi de⁹ dicit: In or. duo. vel tri. testi. stat. d. e. Sier. n. pōt et duo mētiāt. Susanna casta duob⁹ falsi testib⁹ regebat: vni uerū p̄p̄ls mētū ē v̄ p̄m. qđ ḡ accipiēdū ē: In ore duoy l̄ trū stabit oē vbi⁹: nisi q; b̄ mō p̄ myste riū trinitatē mēdata ē: in qđ ē p̄petua stabilitas veritatis. Accipite ḡ n̄m testimoniu⁹: ne sc̄tātā iudiciū. differo iudiciū: nō differo testimoniu⁹. vñ sc̄q;. Ago sū qđ testi. p̄bi. de meip. t testi. p̄bi. de me qđ mi. me p̄.*

BED. In mlt. n. loc. pf filio suo phib; testi oniū et ē illō: Ego hodie genui te, t itē: Dic ē fili⁹ me⁹ dīlect⁹.

CHRY. *Vel alr: Si qđ dictū est simplē acci piaſ qōem h̄. nā in hōib⁹ qđe pp̄ b̄ determinatū ē: qđ in ore duoy l̄ trū testiū stat oē vbi⁹: qđ vñ sol⁹ n̄ ē fide dign⁹.* In deo aut̄ q̄l̄ v̄tq; b̄ bēbit rōem: h̄ t alr n̄ staret qđ dictū ē. nā in hōib⁹ cū duo de alia re testaf: tūc testimoniu⁹ ē vez: b̄. n̄ ē duos testari. si vñ eoy sibi p̄i testef: n̄ adhuc sur̄ duo testes. Ad nibil ḡ aliud b̄ dīct: qđ vt osidat nibil mun⁹ p̄e h̄ntē: alioq; n̄ dīctiss: Ego t qđ misit me p̄. Considera et p̄tātē nibil h̄ntē diminutū a p̄e. b̄. n̄. cū a seipso di gn⁹ fuerit fide: testimonio n̄ idīget: h̄ b̄ in aliena re. In p̄p̄ vo cū testimonio alieno indīget: n̄ adhuc dign⁹ fide. Dic vo totū h̄ntē: etenī in p̄p̄ re testis t ab alio testimoniu⁹ habēs: dīct se fide dign⁹ ēse.

ALCV. *Vel pōt sic intelligi qđ dī. q. d. Si vna let approbat testimoniu⁹ duo: um hoīm qđ p̄it decipi t plura testari: quia rōe meū t patris mei testimoniu⁹ qđ summa stabilitate firmū ē: vez ē nō dīctis:*

Dicebat ergo ei: *Ubi ē pater tu⁹?* **R**̄ndit iesus: *Neq; me sc̄tis neq; patrē meū.* Si me sc̄retis forsitan t p̄rem meū sc̄retis. *H*ec uerba locut⁹ ē ies⁹ in gazophylatio: docēs in templo. *E*t nemo apprehēdit eū: quia necedūz uenerat hora eius.

AVG. Illi qui audierat a domino: vos fin car-
ne indicatis. manifestauerunt qd audierunt: patre n.
christi carnaliter accepert. unde dicit. Dicebat er-
go ei: vbi est pater tuus. q. d. **ALDIUM** te dicere: so-
lus no sum: sed ego et qui misit me pater: nos soluz
te videm: onde ergo nobis tecum esse patrem tuum.
THEO. Quidam vero notat hoc. platum esse a iudeis:
quasi ad cõtumeliam et contemptum. Improbabat. n. ei
tanq; er fornicatoe genito: et ppter genito e igno-
ranti: vel tanq; vili erit eo q; pater eius putabat. s.
ioseph. q. d. ignorat et ignobilis est pater tuus: qd fre-
quenter patrem nobis inducet. Quia ergo non vt
scire volentes: sed vt tentantes querebant: ad pmissam
questiem no respoder. unde sequitur: Respondebit iesus
Neque me scitis: neque ptem meu. **AVG.** q. d. Queri-
tis: ubi est pater tuus: quasi me iaz sciat: quasi ro-
tu hoc sit quod videris. ergo quia me no nolis: io
ptem meu vobis no ostendo. De quippe hominē
putatis: ideo patres meum hominē queritis. Quia
vero fin q; videtis aliud sum: et aliud fin q; non vi-
dens: patre autē meū loquo: occultus: occultus p̄sum
et vt me noueritis: tūc et patre meū scietis. et hoc ē
quod subdit: Si me sciretis: forsitan et pa. meū sciretis.
CHRY. dicit autē hoc: vt ostendat q; nihil ei pro-
ponit dicere q; sciat patre: et filiū nesciētis. **ORI.**
Lectori autē videt ad inuicem quod h̄ dicit: Neque
me scitis: neque patre meū: et quod supra dictū est: At
me scitis: et unde sim scitis. sed tamē qd dicit: Et me
scitis. ad quosdam dicit bierosolymitarū dicentium:
Numquid vere intellexerūt p̄ncipes: quia hic est xps
hoc vero quod dicit: Neque me scitis. ad phariseos di-
cit bierosolymitis tamen in p̄orib; air: Clerax est q
me misit: quē vos nescitis. Queret itaq; aliquis: quo
modo verū est quod dicit: Si me sciretis: et patrem
meū sciretis. cum bierosolymite quib; dicit: Et me
scitis: patre nesciuerūt. Dicendū autē est ad hoc q;
saluator: quādoq; quidē de seipso et de homine loq;
quādoq; aut fin diuinā naturā. hoc ergo quod dic-
it me scire de seipso homine dicit. hoc vero: Neque me
scire de diuinitate. **AVG.** Quid est. n. Si me sciretis:
et ptem meū sciretis: nisi ego et pater vnum sumus.
Quando vides aliquem alicui simile: quotidiana lo-
catio est: Si huc vidiisti: illū vidiisti. ppter similitudi-
ne tale dedisti responsum. hinc et dñs: Si me iquit
sciretis: et patre meū sciretis. no quia pater est filius:
sed quia patri similis est filius. **THEO.** Crubescat
arijan: nam si iuxta eu creatura filiū sit: qualit qui
nouit creaturā et deū nouit: neque. n. qui substantiā
nouit angelī: nouit et diuinā. cum itaq; qui filiū no-
uit: et patre nouit: igit̄ cōsubstancialis patri est filius.
AVG. Doc autē vbi forsan increpatiue or: qd vi-
deſſe verbū dubitatiōis. Homies. n. de reb; quas
certas habet: aliquādo verbū dubitatiōis ponunt:
velut si indignoris seruo tuo et oīcas: Lōtemnis me
Considera: forsan dominū tuū sum: sic et dñs dubita-
do increpat infideles cū dicit: Et patre meū forsan
sciretis. **ORI.** Oportet autē videre qm̄ qui alterius
sece sunt: opinant et hoc pbari manifeste deū quē
inde coelebat: patre no esse christi. Si. n. inquit h̄
phariseis deū. pūloz mūdi colentib; dicebat salua-
tor: manifestū ē q; patre iesu alterū a cōditore mū
dī existēt: nequaq; pharisei nouerunt. Doc vero

dicūt: non obseruātes cōsuetudinē locutōis in scrū
pturis. Si enī aliquis valet inducere ea que de deo
sunt a parētib; eruditus: nō autē bene vivat: hunc
dicim⁹ de deo noticiā non habere. unde et filii beli
ppter eoz maliciā deum ignorasse dicūtur. sic igif
et pharisei patrem ignorauerūt: nō enī yuībat fin
cōditoris editū. Est autē et aliud signatū cognoscē
di deum: altero existētē cognoscere dominū simpli-
citer credere. Dicis enim in psalmo: Studere et vide
te: quoniā ego sum deus. Quis nō cōfites hoc scribi
populo in cōditorē credenti: Multū enim differt
credēdo cognoscere et credere tm̄: sed phariseis qb;
ait: Neq; me scitis: neq; patre meū. rōnabiliter dice-
ret: Neq; creditis patri meo. qui. n. negat filiū: mi-
nime patre habet. s. neq; fin fidē neq; fin cognitio
nē. Sed et aliter dicit scriptura illos qui adiūcti sunt
alicui cognoscere illud. Tunc. n. adā cognouit. ex
rem suā cū ei cōiūct⁹ est. Si ergo q; adheret mulieri
mulierē cognoscit et q; adheret ono vnu sp̄s est et
deus cognoscit. si vo sic se habet: pharisei nec patres
nouerūt nec filiū. Post hoc est qdē aliquē cognos-
cere deus: nō autē cognoscere patre. Infinis ergo
oratōnib; editis in lege nō inuenim⁹ aliquē orādo
vīcentē deū patre: tamē oīat eu tanq; deū et oīm.
ne p̄uenirēt grām p iesum toti mūdi effusā: vocātē
cuctos ad filiatōem iuxta illud: Narrabo nomen
tuū fratrib; meis. Seq̄t: Hec ver. lo. ē ie. in gazo. do.
in templo. **ALCVI.** Haya persica lingua dīnitie:
phila reseruare. Erat autē loc⁹ in tēplo vbi seruabāt
diuītie. **CHRY.** In templo loquebas in ordie ma-
gistrī: et h̄ loqbas sup qb; mordebat et accusabat qm̄
seipm facit p̄rē patri. **AVG.** Magna igif fiducia
sine timore. nō enī patref quod noller. unde seq̄t:
Et ne appre. eum: qa nōdū re. ho. eius. Nonnulli cuī
hoc audiūt: sub fato fuisse christū credit: sed si fatū
sicut nōnulli intellexerūt: a fando dictum est. Ia lo-
quendo: verbū dei quō habet fatū. Ubi sunt fata:
In celo inq;: in ordine et cōuersiōib; sider̄. Quō er-
go fatū habet p̄ quē factū ē celū et sidera: cū tua vo-
luntas h̄ recte sapias trāscēdat et sidera: an qa nosti
christi carnē fuisse sub celo: ideo putas et p̄tatez xpi
subditā celo: Igif fidū venerat hora eius: non q; co-
geref mori: sed q; dignares occidi. **ORI.** Ubicūq; autē addit⁹: Hec verba locut⁹ est iesus in tali loco si
bene attēdas: inuenies additōnis opportunitatē.
Est autē gazophilatiū loc⁹ nūmismatū in honorez
dei et dispēlatōem pauperū oblatōū. Nūmis mata
autē sunt diuina verba: imaginē regis magni im-
p̄sam habētia. viuisquisq; autē cōferat in edificatio-
nē eccl̄ie portāl ad intellectuale gazophilatiū: quic
qd p̄t ad honorez dei et vtilitatē comunē. Omnid⁹
autē offeretib; in gazophilario tēpli: magis opore-
bat iesum munera portare q; erat verba vite eternae.
Loquētē ergo iesu in gazophilatio: a nemie detēt⁹
est: qa sermones ei fortiores erāt his q; enī cape vo-
lebant: cum nō sit infirmitas in qb; vbi dei loq̄tūr
BED. Uel aliter: In gazophilatio xps loq̄t: qm̄ i
pabolis ad iudeos finones p̄ferebat: tūc aut qm̄ ga-
zophilatiū apiri cepit: quādo discipulis suis celestia
relerauit. unde etiā gazophilatiū tēplo inhērebat:
quia que lex et pphete figuraliter pdixerat: ad oīm
ptinebant.

Johānes

Dixit ergo iterū eis iesus : Ego uado t queritis me: t in peccato ue stro moriēmi. Quo ego uado: uos nō potestis uenire. Dicebat ergo iudei: Nunqd interficiet semetipsuꝝ quia dicit: quo ego uado: uos nō potestis uenire? Et dicebat eis: Vos deorsuꝝ estis: ego de supiſuꝝ. Vos de mūdo hoc estis: ego nō sum de hoc mūdo. Dixi ergo uob: qz moriēmi in pctis uris. Si. n. nō credideritis qz ego sum: moriēmini in pctō uro. **AVG.** Quia supra dictū est ꝑ nemo app̄pendit eū: quia nō dū venerat hora eius: modo de ipa sua passiōe que posita erat: nō in ei necessitate: sed p̄tā te locut' est iudei. vnde dicit: Dicit er. ite. eis iesus: Ego vado. Christo enī dño mōis pfectio fuit illuc vnde uenerat: t vnde discesserat. **BED.** Hec autē verboꝝ cōnseruo talis esse vide: vt hec vno tpe: vno quoq; in loco vel certo alio tempe alioq; in loco geri potuerint: qm̄ nihil interponi t quedā v̄l multa potuerint. **ORI.** Sed obijciet alijs sic: Si his q manebat in incredulitate ista dicebat: Quo eis dic̄t et queritis me: querere. n. iesum: ē querē veritatē et sapiam. Sed dices: qz t de psequētibꝝ aliquj dōr: ꝑ q rebāt eū cape. differētie. n. sunt eoz q̄ crūt iesuꝝ. Nō oēs. n. p eoꝝ salute t uilitate crūt eū: pp h̄ soli bi q̄ recte crūt eū inueniūt pacē. Recte aut̄ querē dic̄t q̄ v̄bū qd̄ ē in p̄ncipio apud deū crūt: vt illos p̄t ad ducat. **Avg.** Queritḡ inq̄t me nō pio desiderio: sed odio. nā illū postea q̄ abscessit ab oculis hoīm inq̄sierit t q̄ oderit t q̄ ambulat: illi psequēdo: illi h̄re cupiēdo: t ne puteris qz me bñ q̄ritis: In pctō vro moriēmi. h̄ ē xp̄m male querē: in pctō suo mori h̄ ē illū odiss p̄ q̄ē possit saluꝝ ee. dixitq; s̄nam p̄ sci ꝑ in pctis suis moriēt. **BED.** Sed nota ꝑ pecato in singulare numero vt̄: sed vro in plurali: vt idē oīm scel' ondēt. **ORI.** Quero aut̄ pp h̄ qd̄ infra dī: ꝑ hoc ipo loquē multi crediderunt in eū: nūqd ad oēs p̄ntes dicit: In pctō vro moriēmi: had alios dicebat quos sciebat nō eē credituros. t pp hoc in eoz pctis eē moriūtros: t nō valēt p̄ ipm seq. nā sequit: Quo ego vado: vos nō po. venire. vbi. i. ve ritas t sapia ē: h̄ ē. n. vbi ē iesus. Nō p̄nt ait: qz non volūt. si. n. volūtient t nō potuerint: nō rōnabilitē eis dic̄t: In pctō vro moriēmi. **AVG.** Hoc autē t discipulis alio loco dicit: nec in dīx eis: In pctō vro moriēmi: sed quo ego vado: vos nō potestis uenire modo. nō abstulit spem: sed pdixit dilatiōe. **ORI.** Dns aut̄ verbū minat xp̄i recessū: sed q̄dū saluam ea q̄ aie n̄fē sunt insita vitat semia: neq; recedit a nobis v̄bū dei. Si vo a lapsu i maliciā cor rūpamur: tūc dōr nobis: Ego vado. t cū querem eū neq; inueniem: sed in pctis nr̄is moriēmur ab ipa more occupati. Nō oīz aut̄ p̄trāsire ineq̄site qd̄ dōr In pctis v̄is moriēmini. Si. n. cōiter accipias māis festū ē ꝑ pctores in pctis eoz moriūt: iusti vro in

iusticia. si vero dōr: Moriēmini. sicut q̄ ad mortē pecat morit: manifestū ē ꝑ bi quibꝝ talia dicebāt: nē quaq; mortui erāt: sed viuebāt in infirmitate aie: h̄ infirmitas illa ad mortē erat. ppter hoc medic⁹ v̄dēs eos grauiter infirmatēs dicebat. Et in peccatis v̄is moriēmi. t sic manifestū erat illud: Quo ego va do: vos nō potestis uenire. Lū. n. alijs in suo pecca to morit: quo vadit iesus nō p̄t ire. null⁹ enī mori tu p̄t seq̄ iesum: nō. n. mortui laudabūt te domine **AVG.** His aut̄ verbis auditis ꝑ solēt carnalia cogitantes interrogauerūt. nā sequit: Dice. er. iudei: Nūquid interficiet semetipm: qz di. quo ego vado vos nō potestis uenire. Stulta verba: Quid. n. nō potest illi uenire quo ille p̄cesseret: si interficeret semetipm: nunqd ipi nō erat mōtūtū. ergo: Quo ego vado dīt: nō quo itur ad mortē: sed quo ipse ibat p̄ mortē. **THEO.** Per hoc. n. manifestauit ꝑ relur get in glia: t se debet ad dexterā dei. **ORI.** Auere m̄tū si hoc ab eis de salvatore dōr: alt̄ aliqd cernē tibꝝ. **Multa.** n. aut̄ ex traditōne aut̄ ex appropribis ipos tr̄igebat videre p̄ multis. Forte igit in his que tradita sunt de xp̄o: erat iuxta lānas traditōes propheticō: ū fmōnū: sicut gnāri eū in bethleē: sic et de morte ei: t h̄ modo trāsire deberet ab hac vita quō ipse dicit: Nemo tollit aīam meas a me: h̄ ego pono eā. q̄rē qd̄ h̄ dōr: Nūqd interficiet se: nō fm̄ simplicē sensū dōr: h̄ fm̄ aliquā iudeoz de xp̄o traditōes. ml̄tū. n. ex h̄ q̄ dixerat: Ego vado: app̄rēt p̄tā voluntarie moriētis corpe dēlicito. Estimo aut̄ ignominiōse p̄fērētes h̄ qd̄ fm̄ traditōes suas de morte xp̄i ad iplos deuenerat: t nō ḡliam dātes dixerūt: Nūqd interficiet semetipm: P̄p̄orebat. n. eos cū demoratio glie sic dīce: Nūqd aīa ei: cū ipi placuerit egredieſtūtico corpe: oīs aut̄ ad eos q̄ terrena sapiebāt: tāq; ad terrenos loq̄. vii subdit: Et dice. eis: Vos de deo. estis. i. terra sapitis: surſū cor nō habet. **CHRY.** q. d. Nō ē miꝝ vos talia cogitare: hoīes carnales t n̄ hil itelligētēs ipuāle. Ego de supiſuꝝ. **AVG.** De q̄ b̄ supiſuꝝ: Ab ipo p̄re quo nihil supiſuꝝ. Vos de h̄ mūdo estis: ego nō sū de h̄ mūdo: quo. n. erat de mūdo p̄ q̄ē fact' ē mūd'. **BED.** Et q̄ aī mūdū fuit. illi aut̄ de mūdo erat: q̄ postq; mūd' ee cepit fuerit cre ari. **CHRY.** Uel pp mudanas t vanas cogitatio nes h̄ dīc: Ego nō sū de h̄ mūdo. **THEO.** Nihil mudanū sūt terrenū affectas: vñ nullaten' ad tātāt̄ insaniā deuenire: vt meipm occiderē. S; appollina ri' male suscipiētēs h̄c fmōnē ait: ꝑ cor' dñi n̄ fuit de hoc mūdo: sed de surſū celit' decēdit. Nūqd igi tur t apli q̄b'a dñi dīctū ē: Vos nō estis de h̄ mūdo: oīa corpa sūt celit' obtinētēs: Sic igit itelligen dū ē cū dōr: Ego n̄ sū de h̄ mūdo. h̄ ē: Nō sū de nōe ro v̄m q̄ mudana curatis. **ORI.** Ali' aut̄ sensū ē eoz q̄ sūt de surſū: t eoz q̄ sūt de h̄ mūdo. Deosū. n. sicut de loco aliquo itelligit: sed mūd'mālis loc q̄ dē diuers' stinet: q̄ oēs q̄tū ad immālia t indūstria bilia deosū sūt: quo ad mūdū v̄o cōpāndū mūdū loca. erunt v̄tq; quedā deosū: t quedā surſū. Vbi autem est thesaurus vñinſciūtēs: ibi est t cor eius. Si itaq; aliquis thesaurizet in terra: deosū efficietur. Si vero aliquis thesaurizet in celis: fit delūp: h̄ t trāscēdens omēs celos: i fine beatissimo iueneret. Et iterū: Qui circa hunc mūdū est amor: facit eum

Ca.VIII.

qui de hoc mūdo est. qui autē nō diligēt mūdum; nec ea que sunt in hoc mūdo nō est de mūdo hoc. tamē est t̄ aliquis aliis mūdus p̄ter hunc sensiblē mūdum in quo sunt inuisibilia: cui? visum t̄ decorum videbūt hi qui mūdo sunt corde. Sed t̄ ipē pri mogenit? omnis creature potest dici mūdus prout est summa sapiētia: om̄ia. n. in sapiētia sunt facta. In ipo itaq; erat tot? mūdus: int̄atū differēt a mūdo materiali: inquātū differt ratio toti? mundi ab omni materia denudata a materiali mūdo. Anīa ergo christi dicit: Ego nō sum de hoc mūdo. quia nō conueneras in isto mūdo. **AVG.** Exposuit aut̄ domin? quid intelligi voluerit cum dixit: T̄los de hocmūdo estis. quia. s. peccatores erāt. om̄es aut̄ cum peccato nati sumus: om̄nes viuēdo ad id qđ nati eram? addimus. T̄ta ergo infidelitas iudeoz ipa erat non peccatū habere: sed in peccatis mori. unde subdit: Dixi ergo vobis quia moriemini ī pecatis vestris. Credo autem in illa multitudine que dominū audiebat: t̄ eos fuisse qui credituri erant. quasi in om̄es aut̄ p̄cesserat illa severissima sentētia: In peccato vestro moriemini. Ac p̄ hoc t̄ illis qui creditori erant: sp̄es erat ablata. reuocauit ergo eos ad spem adiungens: Si. n. nō credideritis qđ ego sum: moriemini ī peccato vestro. Ergo si credideritis quia ego sum: nō moriemini ī peccato vestro. **CHRY.** Si. n. ppter hoc venit ut peccatū tollat: t̄ alter nō contingit illud exire nisi per lanacruz: nec contigit eum qui nō credit baptizari: necesse est cum qui nō credit et hac vita abire: veterē hominē ī peccatū habentē: nō solum quia nō credit: s̄tētā quia p̄ta peccata habēs hinc recedit. Nū aut̄ dixit Si nō credideritis quia ego sum. quia nihil addidit: multū est quod commēdauit: quia si etiā t̄ de? moy sioperat. Ego sum qui sum. Sed quomodo audio: Ego sum qui sum: Et nō credideritis quia ego sum quasi alia nō sint? Sed p̄t̄us qualisq; excellētia si mutabilis est: vere nō est. Non enī est ibi verū esse vbi est t̄ nō esse. discute rerum mutatōem: inuenies fuit t̄ erit. cogita deum inuenies est: vbi temp̄ p̄teritū esse nō possit. vt ergo tu sis: trāscēde tem̄pus. hec itaq; promittēs: ne moriarū ī peccatis n̄is nūbil alio mibi videbis verbis dixisse: Nū cre dideritis quia ego sum: qđ nō credideritis qđ de? sū deo grās. qđ dicit: Nū crediderit. si dixit: nū cepit qđ. n. b. capiat: **TORI.** Māifestū ē āt qđ qđ mori ī p̄t̄is suis q̄t̄us dicat se t̄p̄o credē: t̄nī ī vītātē nō cre dit. qđ. n. credit iusticie: nū iusticiā faciet: t̄ credēs in sapientiā tūltū dīc aut̄ fac̄. t̄ sic si scrutat? fueris cereros intellect? christi inuenies quō qui nō credit christo mori ī peccatis suis. Accedēs aut̄ ad otrāna eoz que desiderāt in christo: ī p̄t̄is suis mori. **Dicebat** ergo ei: Tu quis es? **Dic** cis iesus: P̄incipiū qui t̄ loquoz uobis. **Multa** habeo de uobis loq; t̄ indicare: sed qui me misit uerax ē et ego que audiui ab eo hec loquoz ī mūdo. Et nō cognouerunt: quia patrem eius dicebat deum.

AVG. Quia dixerat supra dominus: Nū credi deritis quia ego sum: moriemini ī peccatis vestris interrogat illi velut querētes nosse in quē deberēt credere: ne in suo peccato morerēt. unde dicit: Dis cebāt ergo ei: Tu quis es? Nō. n. cū dixisti: Nū cre dideritis quia ego sum: addidisti qđ eēs. sciebat aut̄ ibi quosdā esse credituros. t̄ ideo cuz dixissent: Tu quis es: vt scirēt quid illū credē deberēt. Dixit ei ie lus: p̄ncipiū qđ t̄ loquoz vobis. nō tanq; dicēt: P̄in cipiū sū: sed tanq; dicēt: P̄ncipiū me credite: qđ ī p̄ noīe greco euīdēter appet̄: vbi p̄ncipiū feminini ge neris est. p̄ncipiū ergo me credite: ne moriamini ī p̄t̄is vās. p̄ncipiū. n. mutari nō pōt̄: ī se manet: et immouat oīa. Absurdū ē aut̄ vt filiū dicam? p̄ncipiū t̄ p̄m p̄ncipiū nō dicam? nō tamē duo p̄ncipia: sicur nec duos deos: sp̄us aut̄ sanct? p̄t̄is t̄ filii ī spi rit? nec p̄t̄ ē nec filius. p̄t̄ t̄ fili? t̄ sp̄us sanct? sunt vñ? deus: vñ lumē: vñ p̄ncipiū. addidit autē: Qui t̄ loquoz vobis. qđ humilis. ppter vos factus ad ista verba deicēdi. Ergo credite me ī p̄ncipiū: quia vt hoc credatis nō solū sum p̄ncipiū: sed t̄ loquoz vos bis. Nam si p̄ncipiū sicuti est ita maneret apō p̄t̄: vt nō accipet formā serui: quō ei crederēt: cuī iſirma corda intelligibile verbū sine voce sensibili audire n̄ possent. **BED.** Sane ī quosdā exēplarib? inueniatur: Qui t̄ loquoz vobis. sed cōgruenti? ēsse p̄bat qđ legatur: vt iste sit sēnsus: P̄ncipiū me ēsse cre dite: quia ppter vos ad hec verba deicēdi. **CHRY.** Vel aliter: Considerāda est amētia iudeoz: qđ post temp̄tanū t̄ signa t̄ doctrinā interrogat. Tu quis es? Quid igī christus: a p̄ncipio loquoz vobis. qđ. **Sermones** meos indigni estis audire: nō solū vt di cam vobis: Quis ego sum: vos. n. om̄ia tentātes lo quimini: t̄ hec om̄ia possem arguere t̄ vos punire. unde sequit: **Multa** habeo de vobis loqui t̄ iudicare. **AVG.** Supra dixit: Ego nō iudico quēq; s̄ aliud est: Nō iudico: t̄ alīd **Habeo** iudicare. nō iudico dixit ad p̄t̄is. Nō autē dicit: **Multa** habeo de vobis loqui t̄ iudicare: iudiciū futurū dicit. Nō aut̄ ver? ī iudicio ero: quia fili? veracis veritas sum. vñ sequit: Sed qui misit me verax est. Uerax est p̄t̄: nō participādo: sed generādo veritatē. nūquid. n. dictu ri sum? Pl? veritas qđ verax: si hoc dicerim? filium īncipiem? dicere p̄m maiore. **CHRY.** Dicit autē hoc vt nō estūt̄ qđ tot audies ex imbecillitate n̄ punit: aut quia eoz cogitatōes t̄ otumelias nō no uit. **THEO.** Vel quia dixerat: **Multa** habeo de vobis loqui t̄ iudicare: iudiciū futuro seculo refuās. Sed qui me misit uerax ē. qđ. **Etsi** vos infideles esti p̄t̄ me? uerar ē: qui dīc stabiluit: in quo vobis retrūbitio fieri. **CHRY.** Vel alīr: Si in hoc me misit p̄t̄ nō vt indicē mūdū: sed vt saluē mūdū: uerar est p̄t̄. Louenēter nullū ego nūc iudico: sed hec loquoz qđ sunt ad salutē: nō ad iudiciū. unde sequit: Et ego qđ audiui ab eo: hec loquoz ī mundo. **ALCVI.** Au disse aut̄ a patre idem est t̄ esse a patre: quia ab illo habet audiētiā a quo h̄z cēntiā. **AVG.** Dat ḡlam patri eōlis filius: tanq; dicit: Do ḡlam ei cui? sū si lius: quō tu supb? es aduersus eū cuius est seruus? **ALCVI.** Nū autē audissent: Uerax ē qđ m. sit me nō ielleixerūt de qđ dicit. vñ subdīc: Et non cog. qđ pa. ei? dice. deū. Nō dū. n. ocl̄os cordis aptos habēat

Johannes

quibus patris et filij equalitate intellexerunt.

Dixit ergo eis iesus: **N**on exalta neritis filium hominis: tunc cognoscetis quod ego sum: et a me ipso facio nihil: sed sicut docuit me per hoc loquor. **E**t quod me misit mecum est: et non religit me solus: quia ego quod placita sunt ei facio super me. **H**ec illo loquente: multi crediderunt in eum.

AVG. **N**on dixisset dominus: Clericus est qui misit me: non intellexerunt iudei quod de patre illis diceret. videbat autem ibi aliquos quos ipse nouerat post passionem suam esse credituros. et ideo sequitur: **D**ixit enim eis iesus: **N**on exalta filium tuum: tunc cognoscetis quod sit dictum: **E**go sum. **D**iffero cognitioem vestram: ut impleam passioem meam. ordine vestro cognoscetis: qui cum te exaltaveritis filium hominis. exaltatorem autem crucis dic quia et ibi exaltatus est quando populus perdidit in ligno. hoc oportebat impleri per manus eorum qui postea fuerant credituri: quibus dicit hoc: quare: nisi ut nemo in quoque scelere et male fisi conscientia desperaret: quando videat eis donari homicidium qui occiderat christum.

CHRY. Uel aliter ostinatio: Qui multa signa facies et doceas eos non conuerterat de cruce: de reliquo loquitur dicens: **N**on exalta. et cetera. quod. **V**os estimatis quod tunc maxime a me separati eritis: quoniam me occideritis. **E**go autem dico quoniam tunc maxime scient et gratia signorum resurrectiois et captiuitatis vestrae: quoniam ego sum xps filius dei: et quod non habeo illi. propter quod subdit: **E**t a me ipsius factum est: quod nibil est per prophetas intelligi et loqui. si non deo domino est enim: non tamquam ira mouisse eos quem me non audierunt. **A**VG. Uel aliter quod dixerat: **T**unc cognosco: quod ego sum: et ad ipsum esse proximum tota trinitas: ne forte subtrahatur error fabellianorum continuo subiuxit: **E**t a me fui nibil. quod. a me ipso non sum: non de patre est de me: quod est addidit: **S**i. do. me per hunc loquor: nemini vobis obrepit cogitatione carnalis. **N**olite vobis quoniam duos homines a me oculos ponere: et loquenter premit ad filium: **S**icut facis tu quoniam aliquis vobis dicet filio tuo. **Q**ue. non. **V**ba fieret unico vobis: si autem de loco in cordibus vestris sine sono: quoniam locutus filio suo: **I**n corpora litera per locutus est filio: quod corporaliter per genuit filium; nec enim sic docuit: quoniam inductu generuerit: sed hunc est enim docuisse: quod est scientia generuisse. **S**i. non. **S**implex est non virtutis: sed est filius enim quod nos habemus. quemadmodum per illi dignitatem dedit et nos. **C**HRY. **R**ursum ad hunc sermonem reduxit. **S**equitur: **E**t quod me misit non ait est me: miseratus est. **N**on ait est me: miseratus est. **D**icit: **M**ecum est nam non habet quod dispelat diabolum: at deitatem est.

AVG. **E**t cum ab eo filii sint: unde non est missus: aliter misit quoniam missio incarnationis est: et ipsa incarnationis filius tamen est: non et prius. quod inquit: **Q**ui me misit. id est auferre tanquam proxima incarnationis filium: non missum itaque per filium: sed non recessit a filio. unde sequitur: **E**t non religit me solus. Non enim quod misit filium: sed ibi erat per quod dixit: **L**elum et terram ego ipse loquor. sed enim non deliquerit subdit: **Q**uia quod pluit ei super me. quod non ex quodam iudicio: sed fine iudicio sine fine: deinde non. **G**natio non habet initium temporis. **C**HRY. Uel aliter: **Q**uia ostinatio dicebat: quoniam non ex deo est: et quod sabbatum non custodit. sed quod ait: **Q**uoniam quod pluit.

sunt ei facti super omnes quoniam et solu sabbatum placitum est ei. **M**ulti plorant. non studerunt ut ostendat quod nibil faciat per hoc sabbatum. et quod habuimus humanum locutus est subdit: **H**ec illo modo crederunt. et cetera. **A**c si dicatur euangelista: **N**e turberis siquid habuimus a christo audiens. quod non potest tantum doctrinam nostram suam erat bunt miliora audiens et suadens. igit crediderunt quod est: sed non ut oportebat: sed similius quod letates et regescentes in verbo habilitate. **E**t hoc ostendit euangelista in subiectu sermonis in quod narrat quod rursus ei iniuriabatur.

Dicebat ergo iesus ad eos quod crederunt ei iudeos: **S**i uos miseritis in finem meo: uere discipuli mei eritis: et cognoscetis ueritatem: et ueritas liberabit uos. **N**on erunt ei: **S**hemé abrae sum: et nemini suiuimus unquam. **Q**uod tu dicas: liberi eritis? **N**on dicit eis iesus: **A**men amen dico uobis: quod oportet quod facit pater: **F**uimus enim peccati. **S**eruus autem non manet in domo in eternum. **F**ilius autem manet in eternum. **S**i ergo uos filii liberauerit: uere liberi eritis.

AVG. **V**oluit dominus in profundum fundare fidem eorum qui crediderant: ut non superflueant credere. et iudei dicit: **D**icebat ergo iesus ad eos qui crediderunt ei iudeos: **S**i uos miseritis in sermone meo: uere discipuli mei eritis. **P**er hoc quod dicit: **S**i miseritis: ostendit ea quae in eorum corde erant. **S**ciebat namque quod crediderunt ei quod non miserunt: et magnus quod eis permittit. uere discipulos eius fieri. in quo occulte tangit quoniam quod per ipsum abs ipso recesserant: et illi eum audierunt et crediderunt et reculerunt: quod non permanerunt. **A**VG. **D**e veritate. **D**icit autem nos vobis magis habemus: et sub illo codiciliu sumus. **N**ec ideo magis sumus: quod de loco superiore loquimur: sed magis est omnis qui habitat in oib[us] nobis. ad discipulum autem pacem est accedere: sed oportet manere nos habere illo non miseremus cadem. **B**reue opus: breue verbum: magnus opus si miseritis. **Q**uid nam est in verbis dei manere: nisi nullus tetradecim cedat. **S**i labor non est gratis accipis primi. si labor est attende magnus primus. **E**t cognoscetis veritatem. **A**VG. super iohannem. quod. **Q**uia nunc credentes estis: manendo videtes eritis. **N**on quia cognoverunt crediderunt: sed ut cognoscerent credidérunt. **Q**uid nam est fides: nisi credere quod non vides: veritas quod credidisti videre. **S**i ergo permanefas in eo quod creditis: permane ad id quod videas: ut si come plenum ipsum veritatem sicuti est: non per verba sonantia sed per lucem splendet. veritas incommunicabilis est: permanens est metus: reficit nec deficit: mutat uescientem: non ipsa in uescientem mutat. **I**psa autem veritas verbum dei est hec veritas carmine induita est: propter nos latebat in carne non ut negaret: sed ut differret ut in carne patere et caro peccati redimeret. **C**HRY. Uel aliter: **G**noscetis veritatem: hunc est me. **E**go non sum veritas. uideamus quidem oiam typum erat: veritatem autem a me scientis. **A**VG. **D**e veritate. **F**orte aliquis diceret: **E**t quod mihi potest cognoscere veritatem: et iudei subiuxit: **E**t veritas liberabit uos. quod. **S**i non delectat uita: delectat libertas.

Ca. VIII.

Liberari enī ppe dicit liberū fieri: quoniam modo sanari sani fieri. **Hoc** in ḥbo greco plani^ē. nam in cōsue-
tudine latina maxime in eo ɔ̄neum^ē audire b̄ v̄bū.
et quicq̄ liberat: intelligat picula euadere: mole-
stia cauere. **THEO.** Sicut aut̄ supra infidelibus
ait: In peccatis v̄is morienti: sic manentib² in fide:
absolutōē annūciat pctōū. **AVG.** iii. de trini.
Unde etiā v̄tas liberabit nisi a morte: a corruptōē:
a mutabilitate. **Cleritas** quippe immortalis incor-
rupta incōmutabilis permanet: vera autē incōmuta-
bilis est ipa eternitas. **CHRY.** **Eorum** aut̄ qui cre-
diderat erat etiā increpatōēs susserre: sed hi statim
señuit. Si aut̄ oportebat eos turbari in p̄ori conve-
niēt² erat ut turbareñēt in hoc. s. q̄ dixit: **Agnoſcē**
tis veritatē vt dicerēt: Nūc ergo v̄tātē nescim²: lex
igis mēdaciū est et cognitio n̄ra: sed nulli² h̄oꝝ eis cu-
ra erat: sed de mūdanis reb² dolēt. nō. n. aliā seruitu-
tē nouerat nisi mundanaz. vnde sequit: R̄iderūt ei
in semē abrae sum² et ne ser. vnic²: quō tu di. li. eritis
q. o. Eos qui de genere sunt abrae qui sunt ingenui
nō oportebat seruos vocare: nunq̄. n. seruumus.
AVG. Uel hoc r̄iderūt nō illi q̄ iam crediderat:
sed qui in turba erat nōdū credētes. hoc aut̄ ipūm:
Nemini seruumū vnic². fm hui² t̄pis libertatē quō
ex dixistis: Joseph nō ē v̄nuðat²: pphete sancti
in captivitate nō sunt duci: o ingrati: qd est quod
robis affidit imputat de²: q̄ vos de domo fuitur
liberarit: si nemini seruitis: **Vos** autem q̄ loq̄minī
quō soluebat tributa romanis: si nemini vnic² ser-
uitis. **CHRY.** Quia v̄o nō ad vanā gliam erat: q̄
ricebat chris̄to: sed ad salutē: nō voluit oficē eos
fusos ē hoīm: sed peccati: q̄ difficillima seruit² est: a
qua sol² de² eripe p̄t. vñ seq̄t: Respođit eis ie. Amē
amē di. ro. q̄a om. qui fa. pec. ser. ē peccati. **AVG.**
Multū cōmedat quod sic p̄nūciat: quodāmodo si
vici fas: iuratio ei² ē. Amē quippe interptat² rep: et
n̄i nō est interptatū: nec grec² hoc interps ausus est
facere vel latin². Nā hoc verbū amē hebreū ē: nō ē
aut̄ interptatū: vt honore haberet velamēto secreti:
nō vt eēt ligatū: sed ne vilesceret nudatū. **Inq̄tuz** b̄
commēdatū sit: ex ipa geminatōne cognoscite. **Ue-**
rum dico robia. veritas dicit: que v̄tig² et si nō dicēt
tum dico: mētiri oīo nō posset: tñ inculcat: do miē
tes quodāmodo excitat: contēni nō vult q̄d dicit.
Qnis inq̄t iude²: grec²: diues: paup: impator: et mē-
die² si facit pctn²: seru² ē pcti. **GRE.** iii. mo. Quia
q̄s se prauo desiderio subiicit: iniqtatis dño du-
dum libera mētis colla supponit. sed huic dño ūdi-
cim²: cū liq̄tati q̄ nos cepat reluctant²: cū cōsuetudi-
ni violēter refūst²: cū culpā penitēdo p̄cutimus: et
maculas ūdū lachrymis lauam². **GRE.** xv. mo.
Quāto aut̄ aliqui liberi² pagūt pueria que v̄lūt: tā-
to ei² seruit obnox² obligat. **AVG.** Q̄ miserabi-
lis seruit²: seru² hoīs aliquātū ūdū duris imp̄is fati-
gar²: fugiendo reſc̄it: seru² peccati quo fugit: secūz
trahit quo cūq̄ fugerit. Peccatū enī q̄d facit int² ē
voluptas trāst: peccatū nō trāst: p̄terijt q̄d delecta-
bat: remāst q̄d pugnat. Solus de peccato liberare
p̄t: q̄ venit sine pctō: et fact² ē sacrificiū p̄ pctō. Nā
lef². Seru² aut̄ nō manet in domo in eternū. **Eccle-**
sia ē dom²: fu² pctōr² ē: m̄stī intrāt i ecclīa pctōres
nō ḡdit: Seru² nō ē in domo: sed nō manet in do-

mo i eternū. **Si** ergo null² ibi ūius erit: q̄s ibi erit:
q̄ gloriabīl mūdū se esse a pctō: multū nos terruit.
sed adiūgit: **Fili** aut̄ manet in eternū. Ergo sol² in
domo sua erit xps. **An** forte in hoc q̄ dicit filius: ca-
put et corp² ē. **Nō**. n. fine cā terruit: et spēm dedit: ter-
ruit: ne pctn² amarem². spēm dedit: ne de pcti abso-
lūde diffiderem². **Dec** ē ergo spes n̄ra: vt a libero li-
beremur. ip̄e. n. pcti dedit: nō argētū: sed sanguinez
sūi. et ppter b̄ subdit: **Si** ergo fi. vos libe. ve. li. eritis
AVG. de v. do. **Nō** a barbaris: sed a diabolo: nō
in corpīs captiuitate: s̄b ab aie iniqtate. **AVG.** sup
iobā. Prima libertas ē carere crimib²: h̄ ista incho-
ata ē nō pfecta libertas: q̄ caro cōcupisit aduersi²
sp̄n: vt non ea q̄ vultis faciat. **Libertas** aut̄ plena
atq̄ fecta ē: q̄ nulle erū inimicitie: q̄ nō nouissima
inimica mōs deſtruet. **CHRY.** Uel alr: q̄ dix̄at
Qui facit pctn² fu² ē pcti. ne p̄currāt et dicāt: immo-
latōes habem²: ille nos eripe p̄t. pp̄terea induxit:
Ser. nō ma. in do. in eter. **Si. ma. in eternū.** Domus
mētōem facit: p̄s p̄ncipatū domū noīans: oīdens
ex trāflatōe humanoꝝ: q̄n ūc̄ dñs in domo: ita ip̄e
oīm p̄tātē b̄. hoc. n. q̄d dicit: **Nō** manet. significat
n̄i b̄ p̄tātē donādi: sed fili² q̄ ē dñs dom² b̄. Et iō sa-
cerdotes veteris legis nō hēbat p̄tātē p̄ sacramenta
legalia pctā dimittere. oīs. n. peccauerūt: etiā facer-
dotes q̄ p̄ lepis vt dīc apls necessē hēbat sacrificia
offerre: s̄b ūc̄ b̄ p̄tātē vñ cocludit: **Si** ḡ fili. vos
libe. ve. libe. eritis. oīdēs q̄ mundana libertas de q̄
gloriabīl nō ē vera libertas. **AVG.** Noli ergo li-
bertate abuti ad libere peccādū: sed vttere ad nō pec-
cādū. **Enī. n.** voluntas tua libera si fuerit pia. eris li-
ber: si fueris seru² iusticie.
Oscio quia filij abrae estis: sed
queritis me interficere: quia sermo
me² nō capit in uobis. **Ego** q̄d uidi
apud patrē loquor: et uos que uidi
stis apud patrē uestrū facitis. Re-
sponderūt et dixerunt ei: Pater no-
ster abraā est. **Dicit** eis iesus: Si fi-
lij abrae estis: opera abrae facite.
Nunc aut̄ queritis me interficere:
hoīem qui ueritatē uobis locut² suz
quā audiui a deo. **Hoc** abraā nō fe-
cit. **Vos** facitis opera patris uestri.
AVG. Judei se liberos dixerat: quia semē erant
abrae. Quid ergo domin² ad hoc r̄iderit subditur:
Scio q̄ filij abrae estis. q. o. Agnosco vos quia filij
estis abrae carnis origine: nō cordis fide. et iō subdit
Sed q̄rit me interfice. **CHRY.** Hoc enī addidit:
vt nō dicāt: Pctn² nō habem². Dūmittēs ei oīm eo
rū v̄tā redarguerē hoc q̄d p̄ manib² erat: q̄d adhuc
agere volebant: duci in mediū. **Pauſati** enī eos a
cognitōe illa remouit: erudiēs in hoc nō magna sa-
pe. **Sicut** enī libertas et seruit² est ab opib²: ita et co-
gnatio. sed ne dicerēt hoc iuste agim² ūbiūgit cām
dices: **Quia** sermo me² nō capit in uobis. **AVG.**
. i. nō capit in cor. vestrū: quia nō recipiē a corde v̄ro

Johannes

Sic est. n. sermo dei fidelibus: tanq; pisci ham? tūc
capit: quando capiit: nec fit iniuria illis q; capiuntur
ad salutē quippe nō ad prīciplē capiūt. **CHRY.** Et
nō dixit: Nō capitis meū sermonē: sed nō capiit me
ns sermo in vobis altitudinē suorū dogmatū oīdēs
sed quia possent dicere: Quid si a te ipso loqueris: p
pter hoc inducit subdēs: Ego quod vidi apud p̄m
meū loquo: nō. n. lolum eandē substātiā: sed eandem
veritatē habeo patri. **AVG.** Dñs aut ad patrem
stū deū vult intelligi. q. d. Veritatē vidi: veritatē lo
quorū: quia veritas sum. Si ergo domin⁹ veritatē lo
quiē quā vidi apud p̄m: se vidit: se loquit: q; ipse
est veritas patris. **ORI.** Manifestat autē hec au
ctoritas saluatorē fuisse vīlorē eoꝝ que sunt apō pa
tri: cū tamē hoīes quibꝫ reuelatio fit vīsorē nō sīnt
THEO. Lū vō audis: Quod vidi loquo: neq; quā
corpore visionē intelligas: sed naturalē noticiā re
rā et approbatā. Sicut. n. oculi vīdētes integrē aliqd
et vere: p̄spiciūt nec fallūt. sic ego veraciē ea loquo
que cognoui a patre meo. Sequit: Et vos quod vi
distis apō patre vīm facitis. **ORIGE.** Adhuc nō
nomiat p̄m ipoꝝ: paulo supi⁹ abraā cōmēdauit:
sed dicitur⁹ est aliez p̄m eorū. s. diabolū: cuius filii
erāt inq̄stū mali erāt: nō inq̄stū hoīes erāt. malum
ergo quod faciuit dominus eis obiurgat et corripit.
CHRY. Alia littera habet: Et vos q; vīdistis apud
patrē vīm facite. q. d. Sicut ego verbis et vītate oīdo
patrē: ita et vos a reb⁹ oīdīte abraā. **ORIGE.**
Itē alia littera habet: Et vos que auditis a patre fa
cite. Audierāt. n. a patre ea que in lege et p̄pheti scri
pta sunt. Qui aut hoc verbo cōtra eos qui alterius
opionis sunt fuerit vīsus: oīdit q; nō ali⁹ de⁹ est qui
legē dedit et p̄phetas: et christi pater. Queram⁹ etiā;
ab inferētib⁹ duas naturas dicētes: a patre quidem
audiriſſe alienos inconueniēs est. Si aut p̄p̄rī ſalua
toris erāt et beate nature: qualr querebant illū occi
dere: et ſaluatoris ſermonē nō capiebāt. Illi aut lō
ge moleſt⁹ acceperūt q; p̄tulerit dñs: q; eoz eēt p̄.
nam cū qui multaz gētiū pater ē: ſatenſ ſui fore pa
trez: vnde ſequit: R̄iderūt et dixerūt: Pater noſter
abraā ē. **AVG.** q. d. Quid tu dicitur⁹ eſi ē abraām
Uidebant. n. cū puocare ut aliquid mali diceret de
abraām: et eſſet eis occaſio faciēdi quod cogitabāt.
ORI. Sed et hoc p̄m ſaluator interimit tanq; fal
ſo dictu: vnde ſubdit: Dicit eis iesus: si filii abrae eſt
opera abrae facite. **AVG.** Et tamē ſupi⁹ ait: Scio
quia filii abrae eſtis. Unde nō negauit eoz originē
ſed facta cōdēnat. caro eoz ex illo erat: ſi vita n̄ erat
ORI. Uel dicēdū q; ſupra in greco habet: Scio
q; ſemē abrae eſtis. vt ergo hec pateat: videam⁹ pri
mo corporalis ſeminis et filiū differētiā. Manifestū ē
enī q; ſemē in ſeipo habet rōnes ei⁹ cui⁹ eſt ſemē. ad
huc manētes et paſſantes. filiū vō traſmutato ſemi
ne: et agēte in appoſitā ſibi materia ſuſtūtū: p̄ ſup
inducta nutrīmēta ſimilitudiue accipit generāt: et
q; ſtū ad corporalia ſi aliquis eſt filiū alicui⁹ ſubſtit et
ſemine: ſi vō aliquod ē ſemē nō omnino filiū efficiē
Qū aut ex opib⁹ iudicant aliqui ſemē abrae: vi
dū ē ne forte ex aliquib⁹ ſeminalib⁹ rōnib⁹ infuſis q;
buſdā aiabus: oporteat imaginari eos qui ſemē ſunt
abrae. Nō oēs igī hoīes ſemē ſunt abrae: neq; enī
oēs būt būt rōnes cōſitas in eorū aiab⁹. Oportet

igī etiū qui abraā ſemē eſt: eius fieri p̄ ſititudinē et
filiu. Possibile vō eſt ex negligētia et ocio deſtruere
hoc quod eſt ei⁹ ſemē. bi aut ad quos ſermo erat ad
biu in ſpe erant: vnde ſciebat ielusq; adhuc ſemen
erat abrae: et nōdū pemerāt poſſibilitē ſiēdi filii
abrae. ppter quod eis dicit: Si filii abrae eſt: opera
abrae facite. Si aut ſup hoc q; erāt ſemen abrae: ad
augmētū magnitudinis adoleuſſent: verbū ielu ca
perēt. Sed q; nō acceſſerāt ad hoc q; eēt filiū vībū
nō capiūt: ſed interficere volūt vībū et quaſi ſringe
nō capiētes magnitudinē ei⁹. Si igī aliquis veſtrū
ſemē eſt abrae: et adhuc verbū dei non capi: nō que
rat interficere verbū: ſed traſmutet ſe ad hoc q; ſit
filiū abrae: et tūc poterit cape filii dei. Quidam aut
vīnū ex opib⁹ eligū tabiae: illū. s. Credidit abrae deo
et reputātū ē illi ad iuſticiā: vt at ſcedat eis q; fides
ſit opus: cur nō dictū eſt ſingulariter: Op⁹ abrae fa
cīte: ſed pluraliter. puto. n. q; hoc dictū equipoliz ei
quod eſt: Lūcta opera abrae facite: vt tamē ex hīſto
ria abrae allegorice ſumpta opa ei⁹ ſpīaliter pſequa
mur. Neq; n. op̄ret eū qui vult eſſe filiū abrae adire
ancillarū ſcīugia: nec poſt obitū ſcīugia in ſene
ctute aliā ducere conīgē. Sequit: Nūc aut queri
tis me interficere hominē qui veritatē locut⁹ ſū vo
bis. **CHRY.** Hāc. s. veritatē q; ē patri equalis. ppter
hoc. n. iudei querebāt eū interficere: et vt oſtēdat q;
hoc nō eſt cōtrāriū patri ſubdit: Quā audiū a deo.
ALCVI. Quia ipē qui eſt veritas a deo patre ge
nitus erat. audire. n. nibil aliud eſt: q; eſſe a patre.
ORI. Occidere me inquit hoīem. Interi nō dico
filii dei: nō dico verbū: quia non mori vībū. hī dico
quia quod vīdetis poſteſt occidere: et quē nō vide
tis offendere. Sequit: Hoc abraā nō fecit. **ALCVI.**
q. d. In hoc p̄batis vos nō eſſe filios abrae: quia fa
cītis opa cōtraria opib⁹ abrae. **ORI.** Sed vi. ad hī
quidā: q; ſupflue dictū ē hoc q; no ſecrīt abrae: q;
q; ſuis tpib⁹ nō cōtingebat fieri. nō. n. in ſuis dieb⁹
nat⁹ erat christus: ſed dicēdū q; in tempib⁹ abrae na
tus fuerat homo: qui quā audierat a dño veritatē
dicebat: nō tamē qſit⁹ eſt ab abraā et eum occideret
Et ſcias q; ſpīalis adiūt⁹ ielu: nullo tpe defuit ſacī
Et hoc igī ſcīp̄e hēdo oēm hoīem q; poſt regenera
tōem et ceteras apud ſe factas vīmīt⁹ grās peccat:
denū crucifigit dei filiu. ppis reat b⁹ i quos redit:
ſed hec abraā nō fecit. Sequit: Uos facit opa pīs vī
AVG. Adhuc nō dicit q; ē iſte p̄ eorū. **CHRY.**
Dicit aut hoc dñs volēs eis auſſerre ſupfluā gloria
de cognatiōe: et ſuadere eis vt non vītra ſalutis
habeant in cognatiōe naturali: ſed in ea que eſt
fm adoptōem. hoc enim eos prohibebat venire ad
christū: quia estimabāt cognatiōem abrae ſibi luſſi
cere ad ſalutem.

Dixerūt itaqz ei: Nos ex forni
catōe nō ſum⁹ nati. Unū patrē habe
m⁹ deūm. Dixit ergo eis iesus: Si
deus pater uester eſſet: diligētis
utiqz me. Ego enim ex deo pcessi et
ueni. Neq; enim a meipſo ueni: ſi
ille me misit. Quare loquclā meam

Ca. VIII.

non cognoscitis? quia non potestis audire sermonem meum.

Avg. Leporat indei cognoscere q; nō de carnis generatio loquere dñs: sed de vite institutioe. Cōsuetudo autē scripturarū ē fornicationē (spirituali) ter appellare: cū dñs multis & falsis aīa tāq; p̄stituta subiicit. vñ dicit: Dicerunt itaq; ei: Nos ex fornicationē nō sumus nati. vñ patrem habem⁹ dñm.

Theo. Quasi r̄niderent q; dei quereret vltionē: et iō aduersus eū cōfiliarent. **ORI.** Vel aliter: Quia redarguti sūt nō eē filii abrae: atroci⁹ r̄nider latenter designates ex adulterio p̄ductū fore saluatorē. sed magis mibi videf⁹ q; cōrirando r̄nideruit. **Lu.** enī p̄s oterat: Pater noster abraā ē, et audiuit: Si filii abrae eftis: opa abrae facite: fatē se babere maiore patrē q; abraā. s. dñi et n̄ ex fornicationē sumpſiſ ſecordiū. Nō enī ex spōſa: sed ex meretrice seu maſteria oenī q; nibil facit ex ſe p̄ducere eos q; carnaliſ bus vñ inherent materie. **CHRY.** Sed qd̄ dicitis vos patrē habetis dñi: christū icusatis bec dicēte. Et numerū ex fornicationē multi eorū nati erāt: etenī illicitas cōmitiōes faciebāt. nō tū hoc redarguit: ſed inſtat vt oīdat q; nō ſit ex deo. vñ ſeq̄: Dicit ergo eis ielus: Si de⁹ pater vester eēt: diligenteris vtiq; me. ego enī ex deo proceſſi & veni. **HYLA.** vii. de trini. Religioſi nomis aſſumptionē dei fili⁹ i bis q; le oī filios cōſtentis: patrē ſibi dñi diceret: nō improbauit: ſed temeraria iudeorū vſurpationem ſibi dñi p̄fumentiū: p id q; ſe nō diligenter obiungat. non vñq; dici pōt idipm eēt ex deo exire qd̄ veniſſe. Sed cu abbiſ q; ſibi dñi patrē diceret: iccirco ſe diligendū ait: quia ex deo exiſſet: cām dilectionis ex cā do cui eē nascēdi. Exiſſe enī ad icorporalis nativitasl reſult nominē: q; religio pſitendi ſibi patrē dñi: et ex dilectionē christi q; ex eo genit⁹ ſit merēda ē. Nec n̄ i dñi patrē ſu religiosus q; nō diligenter ſiliū: cu diligenter ſiliū nō alia cā ſit q; q; ex deo ſit. Ex deo igit filius ēnō aduēt: ſed nativitate. diligenter aut i patrē bic erit oī: ſi ſili⁹ ex eo eē credat. **AVG.** Sic ergo q; de deo p̄ceſſit verbū eterna pceſſio ē. ab illo enī p̄ceſſit et verbū patris & venit ad nos: q; verbū caro factū ē. Aduertere eius būanitas ei⁹: māfio eius: diuinitas ei⁹: dicitis dñi patrē cognoscite me vel fratiē. **HYLA.** Nō eē aut ſe ſibi originē docuit cu ſubdit: Negi enī a meipſo veni: ſed illē me misit. **ORI.** Nec arbitror: dici ppter quosdā q; ſe veniētes & nō misſos a patre. de qbus i hieremia dicit: Nō mittebam eos & ipi currebat. Qm̄ aut q; duas naturas in gerit: utiun h̄ verbo: obiiciendū ē cōtra illos. Paulus enī odiebat ielum cu p̄lequeret ecclesia dei. vñ dñs ad eū: Quare me p̄lequeris? Si ergo verū ē qd̄ hic dicit: Si de⁹ pater vester eēt: diligenteris me. pala ē qm̄ & recte couerit: ſi non diligenteris: nequaq; de⁹ pater vester eēt. Paul⁹ autē aliquo tēpore nō diligebat ielum. fuit ergo tēpus quo de⁹ pater pauli nō exiit. Nō igit natura paul⁹ dei fili⁹ fuit: ſed poſimodū dei fili⁹ fact⁹ ē. qm̄ vero de⁹ alicui⁹ ſit pater: niſi qm̄ mādata ei⁹ custodit. **CHRY.** Quia ve ro ſemp̄ querebat dicētes: Quid ē h⁄ qd̄ dicit: Quo ego vado vos non potestis venire: ppter ea ſubdit: Quare loquelā mēa nō cognoscitis: q; nō pote. au

di. ſermonē meū **AVG.** Iō aut audire nō poterat q; corrigi credēdo nolebant. **CHRY.** Primo igi captaða ē virt⁹ que verbū diuinū exaudiat: vt dein ceps validi ſiftam⁹ ad p̄cipiendā torā locutionē ierit: qm̄ qd̄ iudicū q; curat nō eft i auditū p̄prio: a verbo qd̄ dicit ſurdo. Apiaſis: auditū p̄cipere neqt.

Clos ex patre diabolo eftis: & deſideria patris uestri nullis facere. Ille homicida erat ab initio: & in ueritate nō ſtetit: quia nō eft ueritas in eo. Cui loquif mendaciū: ex p̄prijs loquitur: quia mēdax eft: & pater ciuus. Ego autē ſi ueritatē dico nō creditis mihi. Quis ex uobis arguet me de peccato? Si ueritatē dico: q; re nō creditis mihi? Qui ex deo ē: uerba dei audit. Propterea uos nō auditis: q; ex deo nō eftis.

CHRY. Exclusit iudeos dñs a cognatiōe abrae: & q; maiora auti ſit vt. l. patrē ſuū dñi diceret: de reliquo p̄cutit eos dicens: Clos ex patre diabolo eftis.

AVG. Dic iā cauēda ē herefia manicheoru: q; dicit eē quandā naturā mali & gentē qd̄dā tenebrarū cui p̄cipib⁹ ſuū. vñ diabol⁹ origine ducit: & hic dicit ducere originē carnē noſtrā: & ſi hoc putat dictuſ a dño: Clos ex patre diabolo efti q; eēt illi velut naſura mali: ouētates originē de gēte cōtraria tenebra rū. **ORI.** In hoc aut ſimile videns icurriſſe ei qui diceret alterā eē oculi vidētis ſubſtātiā: & alterā caſligātiſ vel ſe auertētis. quēadmodū ei i bis non difſert ſubſtātiā: ſed quedā cōtingit cā q; facit caligare ſic ſubſtātiā eadē ē. ſue recipiat rationē ſue nō.

AVG. Judei ergo filii erāt diaboli ſuūtādo: nō naſcedo. vñ ſeq̄: Et deſideria patris ve. vñ ſa. Ecce vñ filii eftis q; talia deſideratis: nō q; de illo nati eftis. Queritis ei me occidi. ho. q; veritate robis dico. & ille i uidit homi & occidit. vñ ſeq̄: Ille homici. erat ab initio. Utiq; i p̄mo homine: & i quo potuit fieri homicidiū. nō enī poſſet occidi ho: niſi p̄is fieret ho. Nō ferro accinct⁹ diabol⁹ ad hominē venit: verbū malū ſemianit & occidit. Noli ergo putare nō eē homicidiū qm̄ fratri tuo mala pſuades. vos aut iō ſeuſtis i carne: q; nō potestis i mēte. **ORI.** Perpēde aut q; nō ppter aliquē ſingulariter timi: ſi p̄ toto ge nere qd̄ pemit iniquitū i adā cūcti moriunt: & vere dicit̄ eft ab initio homicida. **CHRY.** Et non dicit ſpa ſed deſideria ei ſacit̄: oridens qm̄ rebemen ter & ille & ipi ab occisionib⁹ poſſidens. & q; ſtinue enī accuſabat q; nō ē a deo: iſtinuat occulte q; h̄ etiā eis ex diabolo ē. vñ ſeq̄: Et in veritate non ſtetit.

AVG. xi. de ciui. dei: Forte autē aliq; dicit q; ab initio ſue cōditiōis i veritate nō ſtetit: & iō nuq; beatus cu ſanctis angelis fuerit: ſuo recuſans eē ſubditus creatori: ac p h̄ ſallar: q; pia ſubiectiōe noluit tenere qd̄ nature ē: affectas p ſupbā elatiōne ſimulare qd̄ nō ē. **D** **D**

Johannes

cū manicheis sapit: et suā quāq; ppriā: tāq; diuerso
quodā p̄cipio diabol⁹ habeat naturā mali. q̄ tāta
vanitate despīgt: vt nō attendat non dixisse dñs: A
veritate alien⁹ fuit: s; In ueritate nō stetit: ybi a veri
tate laps⁹ intelligi voluit. Illud etiā qđ ait iohānes:
Ab initio diabol⁹ peccat: hoc intelligit si naturale ē
nullo mō ē peccatum. Sed r̄idef. p̄phetis testimoniis: fui
sue qđ ait Isaias sub figurata p̄sona principis
babylonie diabolū notās: Quo cecidit lucifer qui
mane oriebat: sine qđ ezechiel: In delicijs paradisi
dei fuisti. que si aliter cōueniētus intelligi nequeunt
oporet qđ dictū ē: In ueritate nō stetit: sic accipia
mus qđ ueritate fuerit: sed nō pmāserit. et illud qđ
ab initio diabol⁹ peccat: nō ab initio ex quo creat⁹
ē peccare putādū est: sed ab initio peccati. ORI.
Est autē vniforme quidē i vnitate morari: variu aut
ac multiforme nō morari in ea: qbusdā vt ita dicaz
tremētib⁹ gressib⁹ et nitētib⁹ sistere i ea: non tū obti
nere valētibus. Quibusdā vero nō passis illud: sed i
piculo cōsistētib⁹ sc̄m illud: Mibi autē paulisper
cōnoti sūt pedes: et ceteris ab ea cadētibus. Lā igit
cur diabol⁹ ueritatē nō colat subdit: Quia ueritas
nō ē i eo. s; q̄ vana suspicat: et seduct⁹ ē ipse a seipso:
in hoc deterior⁹ q̄ illi quidē ab eo fallunt⁹: is autē si
biipi deceptiōis auctor existit. Sed oporet inuestigare
quō dicit⁹ q̄ ueritas i ipso nō ē: vtrū q̄ nullam
vniq; verā habet doctrinā: sed cūcta q̄ opimā falsa
sūt. vel q̄ christi p̄ticeps nō ē q̄ dicit⁹: Ego sū ueritas
Impossibile autē ē aliquā rationalē substātiā de cū
cris opinari falso: et de nullo vel exiliter recritudinē
cōspicere. Diabol⁹ igit salte id vere capit dogma: cō
fiderādo de se q̄ rōnalis ē. Nō igit ei⁹ natura cōsi
stit et cōtrario ueritatē. i. ex errore et ignauia: nūq;
enī ueritatē cognoscere posset AVG.xi. de ciuitate
dei: Uel cū dicit⁹: Quā ueritas iu eo nō ē: subiecit iudei
cū quasi quesissim⁹: vñ oñdas q̄ i ueritate nō stet
rit: ait q̄ ueritas nō ē i eo. Esset autē i eo si i ipsa stetis
set. Sequit⁹: Lū loquīt̄ men. exp̄. loquīt̄ q̄ mēdar
ē et pater ei⁹ AVG. In his verbis quidē diabolū
putauerūt patre habere: et quesierūt q̄ eset diabol⁹
li pater: hic ē error manicheorū. Diabolū autē domi
nus dicit patre mēdaci⁹: nō enī ois q̄ mētis pater
mēdaci⁹ sūt ē. Si enī ab alio mēdaci⁹ accepisti et di
gisti: tu quidē mētius es: sed p̄ mēdaci⁹ nō es. Ille
vero q̄ nō aliude accepit mēdaci⁹: quo mēdacio tā
q̄ veneno serpēs hominē occideret. pater ē mēda
ci⁹: sicut de⁹ pater ē ueritatis. THEO. Is ei⁹ et de⁹
apud homies criminat⁹ ē ad euā dicēs: Qm̄ iudeis
vobis lignū ibiuit. et apud deū quondā criminatus
ē homies: et cū dicit⁹: An grat̄ colit iob dominū?
ORI. Attēde tñ b̄ nomē mēdar dicit⁹ tā de diabol⁹
lo q̄ mēdaci⁹ genuit: sicut hic dicit⁹: Quia mēdar ē:
q̄ de homie: fm illud psalmi: Ois hō mēdar. nā si
q̄s mēdar nō ē: buiusmōi nō ē hō tñ: ita q̄ ei⁹ et simi
libus dici pōt: Ego dixi dñs cl̄is. vñ cū alijs loquit⁹
mēdaci⁹: de p̄priis loq̄: Spūs aut̄ sanct⁹ loq̄tur a
verbo ueritatis et sapiētie: fm illud: De meo accipiet
et annūciauit vobis. AVG. de que euā. Uel aliter
Diabol⁹ nō speciale nomē ē: sed cōmune. In quos
cūq; enī opa diabolī fuerit inuenta: diabol⁹ ē appellā
lādus: opis enī nomē ē nō nature. Itaq; hoc i loco
patrē iudeorū cayn significat: cui⁹ imitatores volē

tes cē iudei saluatorē pemerūt. ab ipo enī forma da
ta ē fratribūdū: quē dixit mēdaci⁹ de p̄priis loq̄: vt
osideret enīq; nō nisi p̄pria uoluntate peccare:
sed q̄ cayn imitator⁹ diabolī ē patrē ei⁹ diabolū di
xit: ei⁹ opa secur⁹ ē. ALCVI. S; q̄ dñs ueritas ē:
et fili⁹ veracis dei ueritatē dicit: sed iudei q̄ fili⁹ erāt
diabolī: auersi erāt a ueritate. Et hoc ē quod sequit⁹:
Ego autē q̄ uer. di. vo. nō cre. mi. ORI. Sed quo
hoc dicit⁹ iudeis q̄ i euā crediderāt: sed osidera q̄ po
test alij fm aliquā intētōnē credere: sc̄m alia re
ro nō credere: sicut q̄ credit⁹ i euā q̄ sub pōtio pilato
crucifix⁹ ē: nō autē credit⁹ i natū de maria virgine: in
eundē credit⁹ et nō credit⁹. Sic igit bi ad quos loq̄
batur credēbat i euā: fm q̄ videbas signō factō: n̄
credebāt autē his q̄ p̄fundē ab eo dicebāt CHRY.
Quia igit inimici estis ueritatis: i nullo me iculan
tes vultis me iterficere: et iō subdit: Quis er obis ar
guet me de peccato. THEO. q. d. Si dei fili⁹ estis
vtiq; peccātēs debet⁹ habere odio. Si ergo me quo
q̄ quē exosum habet⁹ nō potestis arguere de pec
cato: manifestū ē q̄ p̄pter ueritatē me odio habet⁹
quo. s. dicebat se fili⁹ de⁹ ORI. Habet autē B̄ vers
bū chris̄i magnā fiduciā: cū null⁹ hominū fiduciā
ter hoc dicere potuerit: nisi sol⁹ dñs noster q̄ pecca
tū nō fecit. GRE. i bo. P̄fētate autē māstūtūdīne⁹
dei: Nō dēdignat et ratiōne osiderē se peccatorē nō
ē q̄ ex virtute oñinitatis poterat peccatores iusti
ficare. vñ subdit: Qui ē ex deo verba dei audīt: ppte
rea vos nō audiī. q̄ et deo non estis. AVG. Noli
attēdere naturā sed uirtū. Sunt isti ex deo et nō sunt
ex deo: natura ex deo: uirtū nō ex deo. Eis autē Bois
ctū ē q̄ nō solū peccato vitiosi erāt: nā hoc cōmune
erat oībus: sed etiā p̄cogniti q̄ nō erāt creditur ea
fide qua possent peccatoū obligatione liberari.
GRE. i home. Interroget se ergo vniuersit̄: si verba
dei aure cordis p̄cipit: et intelligit vñ sit. Nā sit non
nulli q̄ p̄cepta dei nec aure corporis p̄cipere dignāt̄.
Et sit nōnulli q̄ hec quidē corporis aure p̄cipiunt: sed
nullo ea mētis desiderio cōplectunt̄. Et sit nōnulli
q̄ libēter verba dei suscipiunt̄: ita vt etiā i scrib⁹ sp̄us
gan̄: sed p̄ lachrymarū tēpus ad iniūtātē redēnt̄.
bi p̄fecto verba dei nō audiūt: quia hec exercere in
opere contēnunt.

Responderunt ergo iudei: et dixerūt ei⁹: Nonē bene dīcīmus nos:
quia samaritanus es tu: et demonū habes: Respođit iesus: Ego demo
niūz non habeo: sed honorifico pa
trem meū et uos inhonorastis me.
Ego autē non quero gloriā meā.
Est q̄ querat: et iudicet. Amē amen
dico uobis: siq̄s sermonē meūz sua
uerit̄: mortē n̄ uidebit in eternū.

CHRY. Lū aliqd altū dñs diceret: b̄ apud iudeos
q̄ valde iſensibiles erāt isania videbas: vt ex eō re
spōđō colligis. Dicit ei⁹: Respođ. ergo iu. et dire. ei⁹ n̄
ne bñ dici. nos q̄ sa. es tu et demo. ba. ORI. Sed

dignū est querere: quō cū samaritanī secula futura
denerēt: nec aīe durabilitatē acceptēt: aut si sunt sa-
maritanū occere saluatorē: q̄ de resurrectiōe et iudic-
cio tot et tāta edocuit. Sed forsitan velut improperā-
tes illi hoc dicūt: dū que sentiūt ipi nō docet. **TAL**
CVI. Samaritanī enī gēs odiosa. Israelitico popu-
lo: p̄cecc tribub̄ i captiuitatē ductis: terrā eorū pos-
siderat. **ORI.** Lōuenit quoq; q̄ aliqui de eo arbi-
trēt q̄ sc̄m samaritanos sentiret: vt nibil p̄ obis-
tū referue b̄mīobus: sed fīcte ad placendū iudeis ò
resurrectiōe et eterna vita tractaret. **Demoniū** vero
illū habere dicebat: ppter eius finēs trāscendē-
tes capacitatē humānā: q̄bus deū patrē suū assere-
bat: et se celo descēdisse: et cetera huiuimōi. vel p̄
pter suspicione eorū q̄ plurea in beelzebub p̄ncipē
demoniorū opinabant̄ ipm ejicere demones.
THEO. Uel samaritanū illū dicebat: tāq; ritus be-
hāicos dissolventē: vt pote sabbati. samaritanī enīz
nō pfecte iudicabāt. **Ex** hoc vero q̄ eorū cogitatio-
nes reuelabat: demoniū ipm habere suspicabantur.
Qui vero eū samaritanū dixerūt nūsq; euāgelista di-
cīt: quo palā ē q̄ multa p̄termiserūt euāgelistē.
GRE. Ibo. **Ecce** iniurīa suspicēs de?: nō cōtūmes
liola verba rīdet. **Sequit̄** enim: R̄ndit iesus et dixit:
Ego demo. nō habeo. **Ex** qua re qd nobis iniūt: ni-
si ut eo tēpore cū a primis ex falsitate contumelias
accipim? eom̄ etiā vera raceam? mala: ne ministeri
uīiūste conceptiōis i arma vertat furoris. **CHRY.**
Et antēdēdu q̄ ybi eos docere oportebat: et eorū su-
perbia subtrahere asp erat: vbi vero exprobratū enim
oportebat susserre: multa māstuerūt vrebāt: erudi-
ens nos q̄ quidē ad deū vīdicare: que vero ad nos
despicere. **AVG.** Et ut hō p̄us eius imīte patien-
tiāt̄ gueniat̄ ad potentia. **Sed** q̄uis maledict̄ ma-
ledicta nō redderet: p̄tinuit tñ ad eū negare. **Duo** at
sibi fuerat̄ obiecta: **Samaritanus** es: et demoniū ha-
bes. **Nō** dixit: Nō sum samaritan?. samaritan? enīz
interpret̄ custos: nouerat̄ aut ille se nostrū esse cui-
stodē. nō enī p̄tinuit ad eū vi redimeremur: et nō p̄
tineret̄ fūemur. **Dēnīc** ipē ē samaritan? q̄ accēsfit
ad sauciū: et misericordiā impēdit. **ORI.** Alter au-
tem quoq; dñs magis q̄ paul? omib; oīa fieri vo-
luit et oīs narcīcāt: et io se nō negauit̄ esse samari-
tanū. **Estimo** aut̄ soli? iesus fore vocē. **Ego** demoniū
si habeo: sed nec habui: sicut et illud: Cenit p̄nceps
mūdi hui? et me nō habet̄ quicq; q̄ etiā q̄ delicto
re reputata sit mūma demonib? adaptat̄. **AVG.**
Deide post tale cōiūciū hoc solū dixit de gloria sua
Sed bonoifico patrē meū. q.d. Ne vobis arrogās
videar: habeo quē bonoifīcē. **THEO.** Nonorū
cauit̄ aut̄ patrē vīiscēs eū: et nō tolerās homicidas
et mendaces se dei veraces filios appellari. **ORI.**
Sol? aut̄ christ? verissime venerat̄ ē patrē. null? ei
bonorās q̄cōs ex his q̄ nō honorant̄ a deo hono-
rat̄ dei. **GRE.** Ibo. Sed q̄ q̄cōs dei zelo etiā a prauis
homib; deboneftat̄: i semetipo nobis dñs patien-
tie p̄buit exemplū q̄ ait: vos. **Et** ibono. me. **AVG.**
q.d. Ego facio q̄ debco: vos nō facitis q̄ debetis.
ORI. Nō aut̄ illis solū hoc dictū ē: sed et omni-
bus iniūste agētib; q̄ iniurīa iferūt christo q̄ ē in-
ficia: et iferētib; cōtūmelā sapietiē: eo q̄ christus
ē sapia: et similiter de aliis būiūs nōi. **GRE.** Siqui

dē nobis cōtra iniurias faciēdū sit: suo exēplo nos
admonet̄ cū subiūgit. **Ego** at. glo. meā nō q̄ro: est q̄
ērat̄ et iudicet. **CHRY.** q.d. **Et** honore quē ad pa-
trē habeo hec locut̄ sum vobis: et ppter h̄ dehono-
ratis me: sed nulla ē mūbi cura hui? cōtūmelie: illi ei
noras debebitis ppter quē hec audio. **ORI.** Quē
rit aut̄ de? gloriā chūsti i quolibet lūscipētū illuy:
quā quidē repiret̄ i operantib; sc̄m iūitas virtutis
cās. **Lū** aut̄ nō reppererit̄: punit̄ illos i q̄bus nō re-
perit gloriā filij sui. vñ dicit: **Et** q̄ querat̄ et iudicet.
AVG. Quē aut̄ vult itelligi nisi patrē: **Quo** ergo
alio loco dicit: Pater nō iūdicat̄ quēq; sed oē iūdi-
cū dedit filio. **Sed** videte q̄ iūdicū q̄riq; p̄ dāna-
tiōe accipit̄: hic aut̄ sc̄m discretionē positiū ē. q.d.
Et pater q̄ gloriā meā a vestra discernat̄. vos enī fz
hoc seculū gloriā: ego nō fm h̄ seculū. **Discernit**
etiā gloriā filij sui a gloria oīm hominū. nō ei q̄ hō
fact̄ ē: iā cōparādus ē nobis: nos homīes cū pecca-
to: ille sine peccato: et h̄ fm ipm formā fui. nā illō
q̄s digne loquat̄: In p̄ncipio erat verbū. **AVG.**
Uel aliter: Si vere dictū ē a saluatorē. Oīa mea tua
sūt: palā ē q̄m i ipm iūdicū filij patris est. **GRE.**
Lū vero maloū pueritas crescit: nō solū frāgi p̄di-
cātio nō debet: sed etiā augeri. vñ dñs postē p̄mo-
niū habere dicit̄ ē: p̄dicationis sue bñficia largi? ipē
dit dices. Amē amē dico vobis: siq̄s fmōnē meū ser-
uauerit mortē nō videbit̄ i eternū. **AVGV.** Vide-
bit dictū ē p̄ eo q̄ est Experieſ. **Lū** ergo morituris
mortur? loqueret̄ qd sibi vult qd ait: Qui ser. me. f
ua. mor. nō vide. i eter: nisi q̄ videbat alia mortē de
qua nos liberare venerat̄: mortē eternā: mortē dam-
natiōis cū diabolo et angelis ei?. ipa est vera mortē:
nā ista migratio ē. **ORI.** Sic igis itelligēdū ē: Si
q̄s ser. me. ler. mor. nō vide. i eter. ac si diceret̄: Sicq̄s
lucē meā custodierit: tenebras nō videbit̄. **Nō** aut̄
dicit̄ In eternū: cōmūniter ē sumēdū: vt sit talis in-
tellect̄: Sicq̄s fmōnē meū fūauerit i eternū: mortē
nō videbit̄ i eternū: q̄ eousq; nō videt̄ aliq̄s mortē;
quousq; ielu verbū custodit̄. **Lū** vero q̄s torpē in
obseruat̄a fmōnīis: et circa sui custodiā negligēs fa-
ctus: eū cessat̄ custodire: subinde mortē videt̄: non a
pud alii q̄ apud seipm. Sic igis a saluatorē instru-
ci p̄phete querēti: Quis ē hō q̄ virū et non videbit̄
mortē: rūdere possum? Qui custodit̄ verbū chūsti.
CHRY. Seruauerit aut̄ dicit̄ nō solū fide: sed etiā
p̄ virā purā. Simul sūt et occulē iūnuat̄: q̄m nibil
possunt ei facere. Si ei q̄ fmōnē ei? fūauit nō mor-
iet̄ i eternū: multomagis et ipē pōt non mori.

Dixerūt ergo iudei: Nūc cogno-
uimus: quia demoniū habes. Abra-
am mortuus est et prophete: et tu di-
cis: si quis sermonē meū seruauerit
nō gustabit̄ mortē in eternū. **Qun**
qd tu maior es patre nostro abraaz̄
q̄ mortuus est? **Et** p̄phete mortui
sūt: Quē teipm facis? **R̄ndit iesus:**
Si ego glorifico meip̄z: gloria mea

Johannes

nihil ē. **E**st pater meus q̄ glorificat me: quē uos dicitis: qr̄ deus noster est: t̄ nō cognouisti eū. **E**go autē noui eū. **E**t si dixero: quia non scio eū: ero similis uobis mendax. **S**ed scio eū: t̄ sermonē ei⁹ seruo. **A**braā pater uester exultauit ut uideret diem meū: uidit t̄ gauisus est.

GRE. i bo. Sicut bonis necesse ē ut meliores ēt potumelias existāt: ita semp̄ reprobi de bñficio peiores fuit. nam accepta p̄dicationē iterū iudei blasphemāt. dicens enī: Dicerunt er. in. Nūc cognō. qr̄ demoniū habes. **O**RI. Vi q̄ sacris scripturis credūt cōs̄ p̄bēdūt: q̄ p̄ter rectā rationē ab homib⁹ exercētur: nō p̄ter demones fuit. Sic iūt iudei virtute de monis putabāt iesum dixisse: Siq̄s fmo. meū fua. mor. nō videbit i eter. Hoc autē passi sūt: qr̄ dicti virtutē nō p̄spexerūt: nā hic de morte quadā inimica rōni qua permitt delinquētes hoc fasilius ē. Vi vero de cōi morte cōlectātes eē qđ dicens: icrepāt dicētez q̄si defuncto abraā t̄ pphētis. vñ subdit: Abraā mor. ē t̄ pphēte t̄ tu dicens: Siq̄s ser. me. fua. mor. nō guista. i eter. Cū aliqua differētia fit iter mortē guistare t̄ videre: p̄ eo qđ mortē nō videbit: mortē n̄ guistabit: ptulerūt velut icauti auditores: cōfundētes dñicū fmonē. Sicut enī dñs iquātū panis viu⁹ ē: gustabilis ē. In eo vero q̄ eē sapiētia ē visibilis puls̄ chritudinis. Sic etiā aduersaria eius mors ē stuſtabilis: ē t̄ visibilis. Cū ergo q̄ stererit p̄ iesum i itelle ctuali loco mortē nō gustabit: si statū fuat sc̄m il lud. Sūt de hic st̄ribus q̄ nō gustabūt mortē. Cū autē aliq̄s fmonē christi accepit t̄ custodierit: mōrē nō videbit. **CHRY.** Rursus autē et inani gloria ad cognitionē cōfugūt. vñ seq̄: Nūqd tu maior es patre nostro abraā q̄ mortu⁹ ē: Poterāt etiā dicere nūqd tu maior es deo cui⁹ fmonē q̄ audierūt mōrē tui sūt: sed nō dicūt hoc: qr̄ t̄ q̄ abraā minorē eum estimabāt. **O**RI. Nō enī discernūt: qr̄ nō solū abyraam: sed etiā quolibet nato ex muliere q̄ nat⁹ a virgine maior ē: nec verū dicebāt iudei: Abraā mortu⁹ ē. audiuit enī verbū christi atq̄s fuauit. t̄ huiusmōi simile dices de pphētis de q̄bus subdit: Et pphēte mor. sūt. nā t̄ verbū filii dei custodierūt: cū verbū domini factū fuerit ad osee vel isaia vel hieremīa: qđ si q̄s ali⁹ custodiuit: ipi pphēte custodierūt. **D**enda cū ergo dicens t̄ i b: Scim⁹ qr̄ demoniū habes. t̄ in b: Abraā mortu⁹ ē t̄ pphēte. **GRE.** i bo. Quia. n. eterne morti iheserāt: t̄ eandē mortē cui iheserant nō videbat: cū solā mortē carnis aspiceret in veritatis fmonē caligabāt. subdit autē: Quē teipm facis? **THEO.** Quasi diceret: Tu q̄ nulla cura dign⁹ es carpētarii fili⁹ de galilea: tibi subripis gloriā. **BE.** **D**A: Quē teipm facis: hoc ē. Lui⁹ meriti cui⁹ ve dignitatis vis credi: Abraā tñ mortu⁹ erat corpe: aīa autē uiuebat. Major autē ē mors aīe i eternū victure q̄s corporis q̄nq̄s morituri. **O**RI. Ecclietiū autē fuit hec platio: qr̄ nō se fecit iesus id quod ē: sed ex patre receperit. vñ seq̄: R̄dit iesus: Si ego glori. meipm glo. mea nibil ē. **CHRY.** Hoc quātū ad eorū suspi-

tionē dixit: sicut t̄ supra. Testimonijū meū nō ē rerū: si testimonijū phibeo de meipm. **BEDA:** His autē verbis nibil ec̄ ostendit gloriā vite plentis. **AV.** **G**V. Dicit autē b: ppter illud qđ dixerāt Quē teipm facis. refert enī gloriā suā ad patrē de quo vñ subdit: Est pater me⁹ q̄ glorificat me. De isto verbo cālūmant arriani fidei nostre: t̄ dicit: Ecce maior est pater qr̄ glorificat filiū. Heretici nō legistis t̄ ipm si liū dicentē q̄ glorificet patrē suū. **ALCVI.** Glorificauit autē pater filiū: cū tēpore baptisimi: t̄ in morte t̄ tēpore passiōis corā turbis vor facta ē ad eum: t̄ post passionē cū resuscitauit t̄ collocauit eū ad extā sue maiestatis. **CHRY.** Addidit autē: Quē vos dicitis: qr̄ de⁹ vester ē. Tolebat enī ostendere q̄m non solū patrē eū nesciebat: s̄ neq; deū **THEO.** Nā si vere patrē cognoscere: filiū ei⁹ venerarēt. Deū etiā contēnunt: q̄ homicidiū i lege prohibuit: aduersus christū clamātes. vñ subdit: Et nō cognouisti eū. **ALCVI.** q. d. Clos carnaliter illū deū vestrū vocatis: p̄ tēporalib⁹ ei⁹ fuitis: t̄ nō cognouisti eū: sicut intelligēdus ē spiritualiter ei⁹ seruire nescis. **AVG.** Quidā heretici dicūt deū annūciatiū i veteri testamēto: nō ē patrē christi sed nescio quē p̄ncipē maior angelorū. **L**ōtra ipos ergo dicit patrē suū: quod ilī dīcebat deū suū. Et nō cognouerūt. Si enī ip̄z cognouissent: eius filium recepissent. De le autē subdit: Ego autē noui eū. Sc̄m carnē iudicantib⁹: potuit t̄ hic arrogās rideri: sed arrogātia nō ita caueat: vt veritas relinquit. ppter quod subdit: Et si dixerō: qr̄ nō scio eū: ero similis vobis mendax. **CHRY.** q. d. Sicut vos dicētes scire eū mētimini: ita ego si dixerō me nescire: sed maria demonstratio ē: q̄ ab illo sit missus hoc quod sequit. Sed scio eū. **THEO.** Naturaliter ip̄s cognitionē obtinēs: qualis enim ego sum: talis t̄ pater q̄m ergo meipm cognoscet: et illū cognoscet. Prebet autē iudiciū q̄ ipm cognoscet cū subdit: Et fmonē eius fmo. Sermonem mādata mūcupās. Quidā autē sic intelligūt. b: qđ dicens: Sermonē ei⁹ fmo. i rationē substātie eius. **E**adē enī est rō substātie patris t̄ fili: iōq̄ patrē cognoscet. nā. Et p̄ q̄m sumis: vt sit sensus: Qūn eius fmonē fmo. **AVG.** Sermonē etiā patris tāq̄s fili⁹ loquebas: t̄ ipē erat verbū patris quod homib⁹ loquebas. **CHRY.** Et qr̄ dixerāt: Nūqd tu maior es patre nostro abraā: nibil de morte exponēs: se maiorē q̄s abraā ē: ostendit cōsequētē cū subdit: Abraā pater es ster exul. vt vñ dīe meū. vidit t̄ gauisus ē. ppter bisficiū quod a me habet vt a maiorē. **THEO.** q. d. Diē meū desiderabilē habuit t̄ leticie plenū: nō q̄s alicui⁹ minimi aut fortuiti. **AVG.** Nō timuit: sed exultauit vt videret. credēs vñq̄ exultauit sperādo vt videret intelligēdū diē meū. Incertū autē pōt̄ esse vtrū dixerit tēporalē diē dñi quo erat vētūr in carne: an diē dñi q̄ nescit orū nescit occasiū. **S**; ego nō dubito patrē abraā sc̄isse. **A**it enī fmo suo quem mittebat: Done manū sub femore meo: t̄ iura mibi p̄ deū celi. Ego q̄ fuit illa iuratio: nisi qr̄ significabatur de genere abrae vētūr i carne deū celi. **GRE.** Tūc etiā diē dñi abraā vidit: cum i figura trinitatis tres angelos hospitio suscepit. **CHRY.** Uel diem suū dicit diē crucis quē abraā i oblatione arietis t̄ isaac p̄figurauit: p̄ b: ostendit qr̄ nō inuit⁹ ad passio-

Ca. IX.

ne venit et ostendens eos eē alienos ab abraā. Si in quibus ille exultauit hi dolēt. **AVG.** Quale autem gaudium fuit cordis vidētis verbū manēs: splendorē pīs mētibus refulgētē apud patrē manentē deū: et alijs qī carē cētū nō de patris gremio recessū.

Dixerunt ergo iudei ad eū: Qui quaginta annos nondū habes et abraā uidisti? **Dixit eis iesus:** Amē amē dico uobis: anteqz abraā fieret ego suz. Tulerūt ergo lapides ut iacerent in eū. Jesus autem abscondit se et exiuit de templo.

GRE. Carnales mēres indeoz audiētū ēba chris si oculos a carne nō sublenāt: dū i eo solā carnis etatē pēlant. vñ dicit: Dixerūt ergo iū. ad eū: Qinq̄ ginta ānos nōdū ha. et abraā vidi. qī dicerēt multa sūt ānōi curricula er quo abraā mortu⁹ est et quo vidit dī tuū: carnaliē enim h̄ itellererūt. **THEO.** Lūc. xxii. annōi christ⁹ erat: quare ergo nō dīterūt: Quadragita ānos nōdū habes: sed q̄nq̄ aginata: Supuacua ē huiusmōi q̄stio. simpliciter. n. put eis occurrit dixerūt. Rūdēt tñ quidā q̄ p q̄nq̄ aginū annū ex reuerētia iubileū nomināt: i quo et captiuos manumitteb. it: et empticijs possessionib⁹ cedebat. **GRE.** Quos benigne redēptor noster a carnis sue iutru submonet et ad diuinitatis cōtemplationē trahit. vñ seq̄: Dicit ergo eis iesus: Amen amē dico uobis atqz abraā fieret ego sum. Ante. n. pteritē tēporis ē: sum vero p̄sentis. et q̄ pteritū et futuri tēpus diuinitas nō habet: sed semp̄ eē habet. n̄ ait: At abraā ego fui: sed At abraā ego sum. fm illō Ego sū q̄ sum. At ergo vel post abraā habuit eē: q̄ et accedere potuit p exhibitionē p̄sentie: et recedere p cursu vite. **AVG.** Quia vero creatura ē abraā: nō dicit: Aliqz abraā eēt: s̄ Aliqz fieret. neqz dicit: Ego fact⁹ sūna i principio erat verbū. **GRE.** Sed sustine re ista eternitatis verba mētes ifidelū nō valētes: quē itelligere nō poterāt obnuere querebat. vñ seq̄: Tulerūt ergo lap. iū. vt ia. i eū. **AVG.** Tanta duriā quo curreret nisi ad similes. s. lapides: Quia vō postq̄ cūcta que ad eū spectabāt docēdo p̄ficerat: bi lapides iniūciūt. deserit eos quasi correctionē nō suscipiētes. vñ subdit: Jesus aut absco. se et exiuit de tēplo. Nō at absco. se i angulo tēpli: quasi timēs aut i domūculā fugiēs: vel post murū: aut colūnāz diuinetēs: sed celica p̄tē iūsibilē iūdiātib⁹ se consti tuēs: p mediu illozu exiuit. Jesus aut absco. se et exiuit de tēplo. **GRE.** Qui si diuinitatis sue potentia exercere voluissē: tacito nutu mētis i suis eos actibus ligaret: aut in penas subite mortis obrueret: sed qui pati venerat exercere iudicū nolebat. **AVG.** Magis enī erat cōmendāda sapia q̄ exēcēda potētia. **ALCVI.** Iō etiā fugit q̄ nōdū venerat hora passionis: et q̄ ip̄e nō elegerat h̄ gen⁹ mortis. **AVG.** Ergo tābz bō a lapidib⁹ fugit: sed vēh illis a quoru⁹ lapideis cordib⁹ fugit de. **BEDA.** M̄ystice autem quotquot mālas cogitationes q̄a assumit: quasi tot lapides i iesum mittit: ac deinde quantū ad se p̄tinet si ad delibērationē trāfit: iesu extiguit. **GRE.** Quid

aūt absco. dēdo se dīs significat nīsi q̄ eis ip̄a veritas absco. dī: q̄ ei verba seq̄ contēnunt: eā q̄ppe qua nī fuenit humile: veritas fugit mente. Quid autem nobis hoc exemplū loquī: nīsi vt etiā cū resistē possumus irā supbientiū humiliter declinemus. **CA. IX.**

Et preteriens iesus uidit ho minē cecum a natinitate: et interrogauerunt eū discipuli eius. Rabbi: quis peccauit: hic aut parentes eius ut cecus nasceretur? Respondit iesus: neqz hic peccauit: neqz parētes eius: sed ut manifestetur opa dei in illo. Ne oport̄z ope rari opera eius qui misit me donec dies ē. Venit nox quando nemo potest operari. Quidi sum in mundo: lux sum mundi. Hoc cū dixisset expūit in terrā et fecit lutū ex sputo: et linuit lutū super oculos eius: et dixit ei: Glade laua in natatoria syloē quod interpretat̄ missus. Abiit ergo et lauit: et uenit uidens.

CHRY. Quia iudei fīmonū christi altitudinē nō suscepērat: exiēs de tēplo curauit cecū: sui absentia eorū furore mitigās: et p operationē signi eorū duriti am molliēs: et de his q̄ dicta sūt a se faciēs fidem. vñ dicit: Et pteries ie. vi. bo. ce. a nartui. Ubi cōsideran dū q̄ egredieb̄ de tēplo studiose venit ad op̄sui mānifestū. ip̄e enī vidi cecū: nō cec⁹ ad eum accessit. Et ita studiose resperit: vt discipuli ei⁹ videntes studiōe alspicentē itērogārēt. Sequit̄ enī: Et iter. eūz disci. ei⁹: Rabbi: q̄a pec. hic an pentes ei⁹: vt cec⁹ na sceret. **AVG.** Rabbi magister ē. Magistrū appellat: q̄ discere cupiebat. questionē q̄ppe p̄posuerat domio tābz magistro. **THEO.** Vides tñ hec ques̄tio peccare: neqz enī suscepērat apostoli nugas gētiliū: qñ aia i alio seculo viuēs peccauit. sed diligēter intuēti nō apparet simplex hec q̄stio. **CHRY.** Venerūt enī ad bac̄ itērogationē: q̄ prius supra palyticū curās dīrit: Ecce lanus fact⁹ es: nō vltra pec ces. Illi igif cogitātes q̄ ppter peccata fuerat paly si resolut⁹: querūt de isto: Si hic peccauit. qđ nō est dicere: a natūrāte enī cec⁹ ē. Aut parētes ei⁹: sed ne q̄ h̄: fili⁹ ei⁹ p patre nō sustinet penā. Sequit̄: Nō dīt ie. Neqz hic peccauit: neqz parētes ei⁹. **AVG.** Nuqđ vel ip̄e sine originali peccato nat⁹ erat: vel viuēdo nībil addiderat: Habebat ergo peccatum et ip̄e et pentes ei⁹: sed nō ip̄o peccato factū ē et cecus nasceret. Ip̄e autē cām dicit quare cec⁹ sit nat⁹ cum subdit: Sed vt manifestarentur opera dei in illo. **CHRY.** Nō autē et hoc osidit q̄ alii ceci facti sūt ppter peccata parentū. Neqz enī cōtingit vno peccāte alii puniri. qđ at dicit: Ut manifestēt gloria dei: de seipso dicit nō de patre. Ali⁹ enī gloria iā mani⁹

Johannes

festa erat: sed nūc iste iniusta passus ē: Sed ego eū bñficiū accepisse dico p cecitatē p hāc enī iteroribꝫ resperit oculis. Qui vero ex nō ente ad eē eū deduxit p tātē habebat absq; iniuria z ita eum dimittere. Dicūt aut quidā qm Ut: hic nō ē causatum: sed si gnificat euentū: hec z illud: Let subintrauit vt absundaret delictū. sic z hoc cōsecutū ē vt dñs oculos clausos aperies: z alia naturalis ifirmitatis nocumta corrīges: suā demōstrauit virtute TGRE. Alia itaq; ē p̄missio qua peccator p̄cutitur vt sine retractatiōne punias: alia qua peccator p̄cutitur vt corrigatur: alia qua q̄sq; p̄cutit: nō vt p̄terita corrīget: sed ne vētura omittat: alia p̄ quā nec p̄terita culpa corripit: nec futura p̄hibet. Sed dū iopinata sal? per cūssione seq̄: saluātis virt? cognita ardētis amatur TCHRY. Et q; de seipso dixit: Ut manifestetur gloria dei: subiugit. Ne oportet opari opa ei? q; mihi sit me. i. me oportet manifestare meū z facere ea q; manifestet me patri eadē faciente. BEDA: Lū enī fili? se opari opa patris asserit: sua z patris opa eadē eē mōstrauit: q; sūt infirma saluare: debilia roborare: homines illumire. AVG. Per hoc aut p̄ dicit: Qui misit me: vniuersam gloriam dat illi de quo ē: q; ille habet filiū q; de illo sit: ip̄e nō habet de quo sit. TCHRY. Addidit aut: Donec dies ē. i. donec lis cet credere homibus i me donec vita cōsistit: oportet me opari. Et hoc oīdit subdēs: Venit nos quando nemo p̄t opari. Nos dicta ē lōd illud: Proijcite eu in tenebras exteriores. Ibi ergo erit nos: ubi nemo p̄t opari: sed recipe quod opatus ē. Lū viuis fac: z fidū factur? es. TCHRY. Ultra ei neq; fides ē: neq; labores: neq; penitētia. AVG. Si aut mō opamur: h̄ ē dies: hic christ? vñ subdit: Quādiu sū i mūdo: lux sum mūdi. Ecce ip̄e ē dies. Dies iste q; circuitu solis ip̄le: paucas horas habet. Dies p̄sente chāsti v̄sq; in cōsumationē seculi extēdet. Ip̄se enī dixit: Ecce ego vobiscū sum v̄sq; i cōsumationem sc̄culi. TCHRY. Quia sermonē quē dixerat p opera credi fecit: subiugit euāgelista: Nec cu diril. expu. inter. z fecit lu. ex ipu. z li. su. ocu. ceci. Qui aut maiores substātias de nibilo ad esse pdixit: multomagl oculos sine materia fecisset. H̄ voluit docere seipm ēē creatorē: q; in p̄ncipio v̄sus ē luto ad hois formationē. Jo aut nō aqua v̄t ad tutū faciēdū h̄ sputo vt nihil ascribat fonti: sed discas qm virt? ois eius oculos apuit z plasmavit: z deinde vt non videat eis ex virtute terre ēē curatio iussit lauari. vñ sequit. Et dixit ei: vade z laua ad nata. sy. qd̄ iterp̄ie. miss? vt discas qm nō idigeo luto ad faciēdos oculos. Et q; i syloē erat virtus christi: que oia opatur: p̄p̄ h̄ z interpretationē nobis euāgelista adiccit dices: Qd̄ iterp̄eta missus. vt discat qm z illuc christ? eu curauit. Sicut enī apostol? dicit q; petra erat christus: ita z syloē spiritualis erat: cui? repētinus aq̄ deflusrus occulē iſinuat nobis christi manifestationē p̄pter oēm spem. Sed quare nō statim eū fecit lauari: sed ad syloē misit: vt destriat iudeoz idenotio. Qd̄ ueniēs enī erat oēs eū videre euntē z lutū sup oculos habēt. Et etiā volēs oīdere qm nō alien? est a lege z veter. testamēto: mittit eū ad syloē. nō autem erat timendū ne syloē sumeret hāc gloriā: multi enī lauātes ibi oculos: nullo tali bñficio sūt potiti. Et

iterū vt discas ceci fidē q; nō cōtradixit: neq; cogitauit apud seipz: Lutū solet magis exēcare multos lati i syloē: z i nullo sū adiut? signā virtutem haberet: p̄sens etiōz curasset: s̄ simpliciter obediuit. vñ seq̄: Abiit ergo z la. z ve. vidēs. Hic igit̄ manife stauit suā gloriā: nō enī p̄ua gloria ē vt estimet au tor: creatiōis. Ca enī q; de maiori ē fides: qd̄ minus ē certificat: i vniuersa autē creatiōe bonorabilior est hō. Exū aut que i nobis sūt mēbrouī bonorabilior ē ocul? hoc enī corp? gubernat: hoc ornat visus. Et quod sol ē i orbē terrarū: h̄ ē ocul? i corpē. vñ supio rē locū sortit sicut i quodā regali loco collocat. THEO. Quidā tñ dicūt: q; lutū nō fuit depositus: sed i oculos ē cōuersum. TBEDA: Dystice autē postq; expulsius ē de cordibꝫ iudeoū: mox trāstuit ad gēriliū populū. Preterire autē ei? vel iter facere: ē de celis i terrā descendere. Itaq; vider ceci: cū miseri corditer resperit gen? humanū. TAVG. Ben? enī humanū ē iste cec. hec ei cecitas corrīgit i p̄mo ho mine p̄ peccatū: de quo oēs originē duxim?. cec? ē ergo a nativitate. Spuit dñs i terram: de saliuā sua lutū fecit: q; verbū caro factū est: z inunxit oculos ceci. Inunct? erat z nōdū videbat. qm enī inunct? forte eū cathecumū fecit. Mittit illū ad p̄scinā q; vocat syloc: q; baptizat? ē i christo: z tūc eū illuminauit. Pertinuit autē ad euāgelistā vt commēdaret nobis nomē hui? piscine: z air: Quod iterp̄taf missus. Nisi enī ille fuisset missus: nemo nostrū esset ab iniqtate oīmissus. TGRE. xviii. mo. Uel aliter: Per saliuā sapor: itime contemplatiōis accipit: q; ad os a capite defluit: q; de claritate cōditoris adhuc in hac vita nos positos gustu rehlatiōis tāgit. vñ dñs saliuā lutomiscuit: z ceci nati oculos repauit: q; supna grā carnalē cogitationē nostrā p̄ admitti onē sue contemplatiōis irradiat: z ab originali cecita te hominē ad itellectū reformat.

Itaq; uicini z qui uiderant eum prius quia mendicus erat dicebāt: Nonne hic est qui sedebat z mendi cabat? Elij dicebāt quia hic ē: alij autē nequaq; z sed similis est eius. Ille uero dicebāt quia ego suz. Dicebāt ergo ei: Quomodo apti sūt tibi oculi? Respondit: Ille homo qui dicitur iesus lutum fecit: z unxit oculos meos z dixit mihi: Vnde ad natatoria syloē: z laua. Et abij z laui: z uideo. Et dixerunt ei: Ille est ille? Elij: nescio. Adducit eum ad phariseos qui cecus fuerat. Erat autē sabbatū quando lutū fe cit iesus: z aperuit oculos eius. Iterum ergo interrogabāt cum phari sei quomodo uidisset. Ille autē di

Ca. IX.

xit eis: **L**utum mihi posuit super oculos: et laui: et video. **D**icebant ergo ex phariseis quidam: **N**on est hic homo a deo qui sabbatum non custodit. **A**lij autem dicebant: **Q**uo modo potest homo peccator hec signa facere? **E**t scisma erat inter eos. **D**icunt ergo ceco iterum: **T**u quid dicas de illo qui aperuit oculos tuos? **I**lle autem dixit: **O**z prophetas est.

CHRY. Inopinabilitas facti miraculi incredulitate inducebat, et iō dicit: **I**taq; vicini et q; viderant eū prius q; mēdicus erat dicebāt: **N**ōne hic est qui sedebat et mēdicabat? **M**irabilis dei clemētia quo dēscēdebat: **F**los q; mendicabāt cū multa deuotioē curabat: et hinc iudeorū os obstruēs: qm̄ nō preclaros nō insignes: neq; p̄cipes: sed ignobiles sua dignos ducebāt puidētia. etenī i salutē oīm venerat. **S**equit: **A**lij dicebāt: q; hic ē. **L**eco enī p longā viā eunte diligentes inspectores facti ex inopinabilitate eius quod viderant: nō ylra poterāt dicere: **N**ō est hic. **S**equitur: **A**lij autē nequaq; sed similis eius est. **TAVG.** Aperti enim oculi vultū mutauerant. **S**equitur: **I**lle autem dice quia ego sum. **V**or grata ne damnetur ingrata. **C**HRY. **N**on enim vere cundatus est de paoī cecitate: neq; formidauit furorem plebis neq; renuit ostendere seipm̄ vt pdicet benefactōe. **S**equitur: **D**icebāt ergo ei: quomodo aperti sunt oculi tui? **D**unc modū neq; nos scimus neq; ipse qui curatus est nouit: sed quod quidē factum est nouerat: modū autē comprehendere nō poterat. vnde sequitur: **R**espōdit: **I**lle homo qui dicit iesus: lutum fecit: et linuit oculos meos. **V**ide quomodo rerar est. nō dixit vnde fecit. **Q**uod enim nō nouerat nō dicit. neq; enī scit quoniā in terra expuit: quoniā autē superunxit: per sensum tactus dicit. **S**equitur: **E**t dixit **V**ade ad natatoria syloē et laua. **E**t hoc etiam ex auditū testar̄ est: recognouit enim eius vocē ex disputatiōe cū discipulis. **E**t quia ad vnu se prepauerat. s. omnia sibi suaderi a iubente subiugit. **E**t abij et laui: et vidi. **C**HRY. Ecce annunciatō factus est ḡre. ecce euangelizat: vt confitetur iudeis. **L**ecus ille cōfitebatur: et cor ipsōi strigebatur: quia nō habebant in corde quod iā ille habebat in facie. vnde sequitur: **E**t dixerunt: vbi ē ille? **C**HRY. **D**icebāt autē hoc occasiōe meditātes: iā enī aduersus ipm̄ cōspirauerāt. **C**hristus autē non aderat his qui curabātur. nō enim querebat gloriā neq; se ostentare. **R**ecedebat etiā semper curans iesus ut omnis suspicio toleretur signorū. **Q**ui enim non cognoscēbat eū: qualiter ob gratiā eius se curatos cōfiterentur: vñ sequitur: **A**it: nescio **TAVG.** **I**n his verbis inuncto similis erat: nondū videnti predicat: et nescit quid predicat. **BEDA.** Unde furgam tenet cathecuminoū: qui z̄ credunt in iesus: adhuc tamen eum quasi nesciuit: quia nondū loti existunt. **P**hariseorū autē erat approbare opus vel improbare. **C**HRY. **J**udei igit̄ querētes: **U**bi

est ille: volebāt eū inuenire et eū ducerē ad eos. q; vero nō habuerūt eū dicunt cecū. vñ sequitur: **A**dducunt eū ad pba. qui ce. fuerat. vt. s. vebementi² eū interrogarent. **P**ropterea autem et euangelista subdit: **F**rat autē sabbato qm̄ lu. fe. iesus et ape. ocul. ei². **C**it. s. eoū malā metē demōstraret: et causam propter quā eum querebant: et s. occasionē contra eū inuenirent: et vt detrahērent miraculo per estimatā legis prēuaricationē: quod et manifestū est ex his q; sequuntur. **S**equitur enim: **I**terū ergo inter. eū pba. quomodo vidisser: **V**ide autē qualiter nō turbatur cecū. nam quandoquidē turbis dicebat sine periculo interrogatus: non ita magnū erat veritatem dicere. **M**irabile autē est nunc q; in ampliori periculo constitutus: neq; negat neq; contraria dicit prioribus. **S**equitur enī: **I**lle autē dixit eis: **L**utum posuit mihi super oculos meos: et laui: et video. **H**oc autē ad eos qui iam audierāt succinctus loquitur. **N**on enī dixit nomē dicentis: neq; quoniā dixit mihi: **V**ade et laua: sed cōfestim: **L**utum posuit et. et sic contrariū passi sunt eius quod volebāt. **P**uxerunt enim eū vt negaturū: sed ab eo certius dicserunt. **S**equitur: **D**icebāt ergo ex phariseis **TAVG.** **G**V. **N**on omnes sed quidā: iam enī inungebant quidē. **D**icebant ergo nec videntes nec inuncti. **N**ō est hic homo a deo qui sabbatū non custodit. **I**ple potius custodiebat qui sine peccato erat. **S**abbatū enī obseruare spiritualiter: est non habere peccatū. et hoc admonet deus quando cōmendat sabbatū. **O**mne opus seruile non facietis. **Q**uid sit opus fui le a domino audite. **O**mnis qui facit peccatū seru est peccati. sed isti sabbatū carnaliter obseruabant: spiritualiter violabant. **C**HRY. **M**alitiose autē quod factū est silentes: estimatā prēuaricationē in mediū ferebant. **N**on enī dicebānt quoniā sabbato curat: sed quoniā sabbatū nō seruat. **S**equitur: **A**lij dicebāt: **Q**uomodo potest homo peccator hec signa facere: **A** signis enī inducebātur: sed imbeciliter erāt dispositi. congnitū enī erat ostendere quāliter sabbatū non soluit: sed nondū hanc habebant mentē q; deus esset: vt possent respōdere quoniā dominus sabbati hec fecit. **N**ullus deniq; eōū au debat ea que volebat manifeste dicere: sed in ambiguitate: bi quidē propter improbabilitatē: alij vero propter amorē principatus. **S**equit: **E**t scisma erat inter eos. **D**oc scisma primo incepit in populo: deinde in principibus. **TAVG.** **D**ies enim erat christus qui inter lucem et tenebras diuidit. **C**HRY. **V**oletes autē qui dixerant: **H**omo peccator nō potest talia signa facere: os aliorū obstruere: eū qui suscepit virtutis experientiā in mediū ducit: vt videant ipi adiocatione vñ. vñ sequitur: **D**icunt ergo ceco itez **T**u quid dicas de illo q; ape, tibi oculos **THEO.** **V**ide quomodo beniūole querunt: nō enim dixerunt: **T**u quid dicas de eo qui sabbatū nō obseruat: sed miraculū cōmemorant: **Q**uomodo aperuit tibi oculos: pene ipm̄ sanatū concitātes quasi dicerent: **B**eneficet tibi: vnde debes cū pdicare. **TAVG.** **U**l' querebāt quēadmodū hominē caluniarentur: vt eū de synagoga ejacerēt. sed ille cōstanter quod sentiebat exp̄slit. vnde sequitur: **I**lle autē dixit quia propheta est. **A**dbuc quidē inunctus in corde: nondū

Johannes

dei filii cōfitebatur non mentitur tamen. Ipse enī dominus de seipso ait: Non ē propheta sine honore nisi in patria sua.

Non crediderunt ergo iudei de illo quia cecus fuisset: et uidisset donec uocauerunt parētes eius qui uidérat: et interrogauerunt eos dicentes: Hic est filius noster quem nos dicitis: quia cecus natus est? Quo modo ergo nunc uidet? Responde runt eis parentes eius: et dixerunt. Scimus quia hic est filius noster: et quia cecus natus est. Quo autem nūc uideat nescimus: aut quis eius aperuit oculos nos nescim⁹. ipsum interrogate. Et tatem habet: ipse de se loquatur. Hec dixerunt parētes eius: quoniam timebāt iudeos. Jam enim conspirauerant iudei ut si quis cum confiteretur esse christum: extra synagogā fieret. Propterea parentes eius dixerunt: quia etatem habet: ipsum interrogate.

CHRY. Quia pharisei cecū attoritū facere non valuerunt: sed videbant eū cū omni p̄pulatione benefactorē sūi predicante: per parētes putabāt christi miraculū annihilare. unde dicitur: Non credi. ergo iudei de illo quia cecus fuisset et uidisset. donec voca pa. eius qui viderat. AVG. i. cecus erat et viderat. CRY. Sed hec ē veritatē natura p̄ que putatur infidias pati: per hec fortior fit. mendaciu enī sibi p̄ quidē obuiat: et per ea per que ledere veritatem videtur: per ea clariorē eam ostendit: quod et nūc factum est. Ne enim aliquis diceret q̄ vicini nūl certū dicerūt: sed per quandam assimilationē locuti sunt. Parentes in medium ducunt: qui maxime sūi filium cognoscabant. Staruentes autē eos in medium: cum multo furore interrogant. unde se quitur: Inter eos dicit: hic est filius noster. et non dicunt: Qui quandoq̄ fuit cecus sed Quem dicitis quia natus est cecus. Inquinari quis pater eligeret talia mentiri de filio? Tolum dicit: quē vos fecistis cecum. Duobus autē his ad negationem eos inducere conantur: in hoc q̄ dicunt. Quē dicitis quia natus est cecus? et in hoc q̄ subdunt: Quomodo ergo nūc vides? THEO. q. d. Aut hoc falsum est q̄ nūc videat: aut primum q̄ cecus fuerit. h̄ cōstat hoc esse verum q̄ videt: falsū ergo fuit q̄ cecū eū dicebāt. CRY. Tū ergo interrogatō b̄ factis: si fili⁹ eū est: si cec⁹ fuit: et qualiter vidi: quas cōfitebāt. vñ sequit⁹: Responderunt ergo eis parentes eius et dixerunt: Scimus quia hic est filius noster: et q̄ cecus natus ē. Terciā autē abieciunt. vñ subdunt: Quomodo autē nūc videat nescimus: aut quis ei⁹

aperuit oculos nos nescim⁹. Et hoc etiā pro veritate factū est: vt nullus alius sed is qui curat⁹ ē et qui dign⁹ fide erat: hoc cōfiteret. vñ sequit⁹: Ipsum uerogate: etate; habet: ipse de se le quat⁹. AVG. q. d. Juste cogeremur loqui p̄ infante: quia ipse pro se loqui nō posset. Cecū a nativitate nouimus: sed loquente. CRY. Qualiter ergo grati fuerint parētes qui eoz que sciebāt: quedam tacuerūt propter timorē iudeorū. Sequitur enim: Nec dicebant parētes eius: quia timebāt iudeos. Rursus et hic opinione iudeorū et mentem euāgelista inducit. vñ seq̄ tur: Jam eum conspi. iuu. et si quis eum confi. chris. sum: extra syna. fieret. AVG. Jam nō erat malū fieri. extra synagogā illi expellebāt: chris. sum sulci piebat. Sequitur: Propterea parens eius dixerunt: q̄ etatē habet: ipsum interrogate. ALCVI. In q̄ oīcīt euāgelista illos nō p̄ ignorāti: h̄ p̄ metū tālia rādīs. THEO. Imbecilliores. n. filio erāt qui testis aderat irrepidis veritatis: illuminatos bābes oculos itellect⁹ a deo.

Vocaueūt ergo rūrsum hoīc qui fuerat cecus: et dixerunt ei: Da gloriā deo. Nos scimus: q̄ hic homo peccator est. Dixit ergo eis ille: Si peccator ē nescio: unū scio q̄ ce cū essem mō video. Dixerūt ergo illi: Quid fecit tibi? Quo apuit tibi oculos? Rūdit eis: Dixi uerbā et audistis. Quid iterūt uultis audi re? Nūqd et uos uultis discipli ci fieri? Maledixerūt ergo ei: et dire rūt: Tu discipul⁹ illi⁹ sis: nos autē moysi discipuli sum⁹. Nos scim⁹: q̄ moysi locut⁹ ē de⁹: hūc autē nescimus unde sit. Rūdit ille hō: et dixit eis: In hoc enī mirabile ē q̄ uos ne scitis unde sit: et apuit meos oculos. Scim⁹ at q̄ peccatores de⁹ non audi: sed sigs dei cultorē ē: et uolūtate; ei⁹ facit hūc exaudit⁹. A seculo non est auditū: quia quis aperuit oculos ceci nati: Risi esset hic a deo: nō poterat facere qcqz. Responderunt: et dixerunt ei: In peccatis natus es tot⁹: et tu doces nos? Et ei ecce rūt eum foras.

CRY. Parentes miserūt phariseos ad illū q̄ curat⁹ ē: rūt⁹ vocauerūt eū secūdo. vñ dī. Voca. ḡ mur suis ho. q̄ ce. fūe. Nō autē manifeste dicunt: Nega qm̄ xp̄ te curauit: s. sub p̄texu religiōis ad h̄ eū in dūc voluit. vñ seq̄: Da gloriā tō. q. d. Lōfiterē q̄b nūl

opus. **Avg.** Nega quod accepisti. hinc plane non est deo gloria dare: sed deum potius blasphemari. **ALCV.** Sic at volebat illud dare gloriam deo: ut sic et ipsi ipsum diceret peccatorem. unde sequitur: Nos scimus quia hic homo peccator est. **CHRY SOS.** Qualiter ergo non arguisti eum dicentem: Quis erit vobis arguet me de peccato? **ALCVI.** Sed ille ut neque pateret calumni: neque veritatem celaret non dixit: Scio enim ius tuum. nam sequitur: Dicit ergo illi: Si peccator est nescio. **CHRY.** Qualiter qui dixit: Nonnam propheta est. nunc dicit: Si peccator est nescio. nimirum modo timuit cecus: Absit: sed voluit ipsum a rei testimonio et non a sua voce ab incusatione eripe: et suam responsionem facere fide dignam ab accepto beneficio. unde subdit: Num scio: quod ceterum cu[m] esset: modo video. q.d. **N**ihil modo de hoc dico: utrum sit peccator: sed iterum dico quod manifeste noui. quia igit[ur] neque nequerunt euer te quod factum est: ad portas redirent firmos: rursus modum curiosum inquiretes: sicut canes quidem venationem nunc huc: nunc illuc investigates. unde sequitur: Dixerunt ergo illi: Quid fecit tibi: quod agnitus tibi oculos: hoc est. **N**unquid istigio aliquo non. n.i. dixerunt: Qualiter vidistis: sed Qualis agnitus oculos tibi: datus occasionem detrahendi contra eum opatum. Donec igit[ur] res inquisitione indigebat: ceterum remisso loquacem. quia vero iam vice rat: undacter de reliquo eis loquitur. unde sequitur: Respondebit eis: Duxi vobis si a te et audiatis: quod itez vultis audiire: q.d. **N**on attenditis ad ea que dicuntur. unde ultra non respondere vobis inaniter interrogabitur: et non voluntib[us] addiscere: sed cauillari que dicuntur. unde sequitur: Numquid et vos vultis discipuli ei fieri? **AVG.** Quid est: nunquid et vos: nisi quia iam ego sum: nunquid et vos vultis iam video: sed non in video: Nec loquacem iam stomachis aduersus duriciam iudeo: et ex ceco videt: non ferens cecos. **CHRY.** Itaque forte quid est veritas: ita imbecille medacium. nam veritas quidem et si despectus assumperit: claros eos facit vel ostendit. **M**endicans autem cum fortibus fuerit: imbecilles eos monstrat. Sequitur: **M**aledicere ergo ei et dixit. Tu disce ei? **AVG.** **M**aledictum est si cor discutias: non si verba perpedias: tale maledictum super nos et super filios urorum. Sequitur: Nos autem moysi discipuli sumus: nos scimus quia moysi locutus est deus. **Sed** tunc sciretis: quia per moysen predictus est deus: habetis. n. dñm dicentem: Si crederet moysi creditis et mihi: de me ille scripsit: ita ne sequitur seruum et dorsum ponitis contra dominem subditum: **D**icit autem nesciuntem unde **CHRY.** Ea quod per ipsum cognoscitum: auditum minorum estimatis. illa enim que nosse vobis dicitur: a progenitoribus audistis. **S**ed nonne fide dignior est: qui certificauit quod a deo venit per miracula: que non solus audistis sed vidistis. unde sequitur **R**espondit ille homo et dixit eis: In hoc n. mirabile est: quia vos nesciunt unde sit: et aperuit oculos meos. **U**bi ergo signum inducit: quia hoc damnare non poterat: sed ab eo conuincebatur: et quia dixerat: quod homo peccator non potest talia signa facere: de cetero illo amissum iudicium propter verba eius in memoria reducens. unde subdit: Scimus autem quia peccatores deus non audit. q.d. Optime hec et mea et vestra communis est. **AVG.** Adhuc tamen vobis loquitur: Nam et peccatores exaudit deus. Si non frustra publicanus diceret: Deus propterea isto mihi peccatori: et ex illa confessione meruit iustificati

onem quomodo ipse cecus illuminatus est. **THEO.** **V**el didendum est: quoniā quod dictum est deum non exaudire peccatores: hoc significat: quod facere miracula deus peccatoribus non cocedit. **L**um vero veniam implorat de misericordia: translati sunt de gradu peccati ad statu penitentiū. **CHRY.** Et vide quod cum supra dicit: Si peccator est nescio: non dubitas dixit: hic non solus a peccatis eius excusat: sed valde deo placet ostendit: nam subdit: **S**iquis dei cultor est: et voluntate eius facit: hunc ex audit. **N**on. n. sufficit deum cognoscere: sed voluntate eius facere. deinde extollit quod factum est deo. **A** sculo non est anima quae quod aperte oculi cœlestes nat. q.d. **S**i confitemini quoniam deus peccatores non audit: hic autem miraculum fecit: et tale quod nullus hominem fecit: manifestum est virtutem quod hoc fecit maiorem esse: quod que est in hominem virtus. unde subdit: **N**isi esset hic a deo: non posset facere quodcumque. **AVG.** **L**iberum constanter veraciter. **H**oc. n. quod facta sunt a domino a quo fieret nisi a deo: aut quando a discipulis talia fierent: nisi in eis dominum habitaret. **CHRY.** Quia ergo veritate locutus est: in nullo confessus est: quoniam maxime admirari eum oportebat tunc eum condemnare. **S**equitur ei **R**espondet et dixerunt ei: In peccatis natus es totus: et tu doces nos. **AVG.** Quid est totus cum oculis clausi: sed quod aperuit oculos salvavit et totum. **CHRY.** **V**el dicit: Totus: ac si dicas: **A** prima erat in peccatis es: hic igit[ur] ei cecitate exprobatur ostendentes quod propter peccata factum est ceterum: quod rationem non habebat: donec ergo expectabat eum negaturum esse: fide dignum esse putabat: sed nunc eum exiuit. vii lequitur. **E**t eiecerunt eum foras. **AVG.** **I**psi illi magistrum fecerant: ipsi ut discerent totius iterum gauerunt et ingratiti docerent proiecerunt. **BED.** **S**icut enim maiorum consuetudo a minoribus aliquid dicere dignari.

Audiuimus iesus: quia eiecerunt eum foras: et cum innenisset eum dixit ei: Tu credis in filium dei? **R**espondit ille et dixit: **Q**uis est dominus ut credas in eum? **E**t dixit ei iesus: **E**t uidisti eum: et quod loqui tecum ipse est. **A**lt ille ait: **C**redo dominum. **E**t per fidem adorauit eum. **E**t dixit ei iesus: In iudiciu[m] ego in hunc mundum ueni: ut qui non uidet uideant: et qui uidet ceci fiat. **E**t audiuit quidam ex phariseis qui cum ipso erant: et dixerunt ei: **N**onquid et nos ceci sumus? **D**ixit eis iesus: **O**si ceci essetis: non haberetis peccatum. **N**unc uero dicitis: quia uidemus peccatum uestrum manet.

CHRY. Qui propter veritatem et ipsius confessionem iniuria opprimit: hi maxime honorantur: quod in ceco factum est eiecerunt. n. eum ex templo iudei: et innenit eum dominus templo et eum suscepit sicut agonotheta athletam in luctu laborante et coronauit. vii dicitur: **A**udiuit iesus quia eiecerunt eum foras: et cum dixit ei: **Tu** crederis in filium dei? **O**steedit autem

Johānes

euangelista: qm̄ ppter hoc venit iesus vt ei loqretur
Interrogat autē nō ignorās: sed volēs seipsum notū
facere: t̄ ondēs quoniam multū app̄ciaſ ei? fidē. q.d.
Plebs cōuiiciata est mihi: sed nulla mihi est cura il-
lorū: enī cura est: vt tu credas. melior est facies vo-
lūtate dei: q̄ decies mille iniqui. HYL A. vi. de tri.
Si aut̄ sola christi qualisq̄ ſeffio fidei eſſet con-
ſummatio dictū fuifet: Tu credis in christū. Et q̄a
hereticis pene omnib̄ hoc nomē in ore eſſet futurū
vt christū cōſideret: t̄ filii tamē negarēt: id qd̄ pp̄ū
christo eſt: ad fidē poſcet et credat in dei filiū. Credi
diſſe aut̄ in dei filiū quid pſicit si credat i creaturā:
cum a nobis fides in christo nō creature dei: Et filii
dei poſtuleſ. CHRY. Nōdū aut̄ cec̄ christū noue-
rat. cec̄ enī erat ante q̄ veniret ad christū: t̄ p̄ cura
tōem a indeſ circuitrabeſaf. vnde ſequit: Reſpōdit
ille t̄ dixit: Quis eſt domine ut credā in eu: Deſide-
ratis t̄ valde ingerentis anime verbū eſt: p̄ quo tot
disputauit. Hūc ignorat: vt diſcas in eo vitat amō-
rem. nō autē dixit ei dñs: Ego ſum qui curauit te: ſi
medie adhuc loquīſ. vnde ſequitur: Et vidisti cum.
THEO. Hoc aut̄ dicit: vt reducat ei in memoriaſ
ſanitatē: t̄ quia ab ipo virtutē viuēdi accepat. At tē
de aut̄ qm̄ qui loquebat: et maria nat̄ eſt: t̄ ipē idē
eſt dei filius: nō ali? t̄ ali? fm̄ errorē neſtorij. vnde ſe-
quit: Et qui loquiſ ſecū: ipse eſt. AVG. Nōdū
lauat facie cordis eius. Deniq̄ iaz facie lata cordis
t̄ mūdata conſciētia: agnoscit illū nō filiū hominis
rīn quod ante crediderat: ſed iam filium dei fm̄ car-
nem ſuſcepat. vnde ſequit: At ille ait: Credo domie.
Parū eſt credere: viſ videre quē quale credat: Et p̄
cidens adorauit eū. BED. In quo poſſunt ſume-
re exemplū: vt nō erēta ceruice quis dominū roget
ſed ſupplex in terrā pſtrat? ei? mīſericordiā iploret.
CHRY. Per hoc igiſ ei? diuinā virtutē ondēns t̄
verbo op̄adiūgēs. dominū aut̄ illū feruētioē circa
fidē fecit: t̄ eos qui eu ſequebāſ erexit. vnde ſequit:
Et dixit eis iesus: In iudiciū ego in hūc mūdu veni.
AVG. Dies. n. erat inter lucē t̄ tenebraſ diſcurſer-
recte aut̄ ſubdit: Ut qui nō vident videant. quia de-
tenebris liberat. Et quid eſt quod ſequit: Et qui vi-
dent ceciſiant. audi quod ſequit: Comoti ſunt enī
pharisei quidā ex verbiſ iſtis. vnde ſequit: Et audie-
rūt quidā ex phariseiſ qui cum ipo erant: t̄ dixerūt
ei: Nunq̄ t̄ nos ceciſimus: hoc enim eos moue-
bat: Et qui vident ceciſiant. ſequit: Dixit ergo eis
iesus: Si ceciſiſteris: non habereris peccatū. i. ſi vos
cecoſ diceretis: t̄ ad medicū reſcurreretis: Nunc ve-
ro quia dicitis Uidemus: peccatū reſtrū manet. q̄a
enī dico Uidemus: medicū nō quereris: in ce-
ſitate reſtra remanebitis. hoc eſt ergo quod paulo
ante dixit: Ego veni: vt qui nō vident videant. i. qui
ſe nō videre conſiſtent: t̄ medicū querūt et videant:
Et qui vident ceciſiant. i. qui ſe putat videre: t̄ me-
dicum non querūt: in ſua cecitate permaneāt. ergo
iſtam diſcretōem vocauit iudiciū cum ait: In iudiciū
veni in hūc mundū. Non illud iudiciū iam
intulit mūdo: quod de viuis t̄ morruis in fine ſecu-
li iudicabit. CHRY. Vel aliter: In iudiciū dixit. i.
in maius ſuppliciu: oſtendēs quoniam qui conden-
nauerūt eum ipſi ſunt qui condenati ſunt. Nō aut̄
dicit: Ut qui nō vident videat: t̄ qui videt ceciſiat.

Idem eſt quod paulo dicit: q̄ gentes que nō quer-
bant iuſticiā: inuenierūt iuſticiā: que eſt ex ſide chris-
ti. Israel autē perſequēs legem iuſticie: in lege iuſ-
ticie nō peruenit. THEO. q.d. Ecce qui a natu-
tate non viderat: iam videt anima in corpe. qui re-
ro videre videtur. exēcati ſunt itellectu. CHRY.
Sunt enī due viſiones t̄ due cecitateſ. i. iennib⁹
t̄ intellectualis. ille autē ad ſenſibilia inbiāt ſolum
t̄ de ſenſibili ſolum vereciūdabant cecitate. vnde
oſtendit eis q̄ meli eſſet eos eſſe cecos: q̄ ſic vi-
deſtes. propter quod dicit: Si ceciſiſteris: non habereris
peccatū: quia tolerabili fuerit vobis ſuppliciu. Sed
nūc dicitis: quia videtis. THEO. Non conſidera-
tes factū in ceco miraculu: no celiſ digni venia: q̄ ſi
ex viſ miraculis ad fidem non attracti. CHRY.
Hoc igitur quod estimabāt eſſe magnā laudē: oſte-
dit q̄ eis fert ſuppliciu: t̄ ſimul conſulari eſt eū qui
a natuſtate fuerat cecus de corporali cecitate. Nō
autē ſine cauſa euāgelista dicit q̄ audierūt hoc qui
dam ex phariseiſ qui cum ipo erāt: ſed et rememo-
retur: quoniam illi erāt qui pūs reſtiterāt christo:
deinde eum lapidare voluerūt. Frāt enim quidā lu-
perſicienſ ſequētes: t̄ facile in cōtrariū tranſiuita-
bantur. THEO. Vel aliter: Si ceciſiſteris. i. inſcri-
ſcripturā: nequaq̄ taz grāde vobis peccatū incū-
beret tanq̄ ignorantia peccatibus: nūc vero quia
prudētes vol atq̄ legiſpitos aſſeritis: p̄ vobis con-
demnabiles eſtis. CAX.

Hoc amē dico uobis: qui
non intrat per oſtium in ou-
le ouium: ſed ascendit aliū
de: ille fur eſt t̄ latro. Qui autē ſi-
nat per oſtium: paſtor eſt ouium.
Ille oſtariuſ aperit: tōnes uoce
eius audiūt. Et proprias oues uo-
cat nominatim: t̄ educit eas. Et cui
proprias oues emiſcrit ante eas ua-
dit: t̄ oues illum ſequūtūr: quia ſci-
unt uocem eius. Alienum aut̄ non
ſequūtūr: ſed effugiunt ab eo: quia
non nouerūt uoceſ alienorū. Hoc
prouerbium dixit eis iesus. Illi an-
tem non cognouerunt quid loque-
retur eis.

CHRY. Quia domin⁹ de cecitate indeorū diſpu-
tauerat ne dicāt: Nō eſt ex noſtra cecitate q̄ ad te
nō accedimus: ſed a te auertimur: vt erroneū fugie-
tes: vult oſtēdere q̄ nō eſt erroneus ſed paſtor: po-
neſ ſigna latronis t̄ paſtoris. Et primo oſtēdit q̄
eſt erroneus t̄ fur dices: Amen amē dico uobis: qui
non intrat per oſtium in ouile ouium: ſed ascēdit aliū
de: ille fur eſt t̄ latro. Hoc autē t̄ eos qui ante eū
ſuerūt occulē inſinuat: t̄ eos qui poſt eū futuri ſūt
anti xp̄m t̄ pſeudo xp̄os. oſtium aut̄ ſcripturas vocauit
he. n. dei cognitōeſ ap̄iūt: he oues cuſtodiūt: t̄ lupiſ

supuenire nō p̄mitit: hereticis introlūtū sc̄cludētā
Qui ergo nō scripturis vti sed aliūde ascēdit: hoc ē
aliam sibi t̄ nō legitimā viam facit: hic sur ē. P̄icit
autē: Us̄cēd̄t t̄ nō intrat: ad similitudinē furis ma-
ceria transcedere volētis: t̄ periculose om̄ia agētis.
dices autem: Aliūde: etiā scribas occulte infinuauit
qui docebat mandata t̄ doctrinas hominū: t̄ leges
pharicabat. Si aut̄ infra seipsum ostiū dicit: non
oportet turbari. etenī pastore seipsum t̄ ouem diffe-
renter predicit. quia.n. adducit nos patri: ostiū se
dicit. quia vero procurat: pastore. AVG. Uel ali-
ter: Multū sunt qui sūm̄ quādā vite hui⁹ consuetu-
dine dicunt boni homines: qui ea que in lege māda-
ta sunt quasi obseruat: t̄ christiani non sunt: t̄ ple-
runḡ se iactāt̄ sicut pharisei. nūquid t̄ nos ceci su-
mus: quia vero om̄ia ista que faciūt: t̄ nesciunt ad
quem finē referat: inaniter faciūt: domin⁹ de grege
suo t̄ ostio quo intrat ad ouile similitudinē posuit
dicens: Amē amē. P̄icant ergo pagani vel iudei vel
heretici: Hene viuimus. si per ostiū nō intrat: quid
eis p̄dest: Ad hoc.n. debet vnicuiq; p̄desse bene v̄
uere: t̄ def illi semp̄ viuere: quia nec bene viuere di-
cendi sunt: qui finē bene viuēdi vel cecitate nesciūt
vel inflatōne cōtemnūt. Non est autem cniq; spes
vera semp̄ viuēdi: nisi cognoscat vitā quod ē christ⁹
t̄ per hāc ianuā intret in ouile. Qui cunq; ergo vult
intrare ad ouile per ostiū intret: nō solū xp̄m predi-
ceret sed t̄p̄ gloriā querat nō suam. Humilis autē ia-
ma ē t̄ps: qui intrat per hāc ianuā oportet humile
esse: t̄ sano capite possit intrare. Qui autē se nō hu-
milat sed extollit: per murū vult ascēdere: ideo exal-
tit ut cadat. Querit ergo pluriq; tales homines etiā
gladiare hominib⁹ vt bene viuat: t̄ christiani non
sunt: per aliam partē volūt ascendere: rapere t̄ occi-
dere. Tales ergo fures sunt: quia quod alienū ē suū
vicit. Latrones: quia qđ furans occidūt. CHRY.
Uidistis qualiter descripsit latronē: intuere t̄ pasto-
ris diffinitionem. Sequitur enim: Qui autē intrat per
ostium: pastore ē ouili. AVG. de ver. domi. Intrat
per ostium qui intrat per xp̄m: qui imitaf̄ passiōem
xp̄i: qui cognoscit humilitatē xp̄i: vt cum de⁹ factus
sit homo p̄ nobis cognoscat se homo nō esse deum
sed hominē. Qui.n. vult deus vider: cum sit homo:
nō imitaf̄ illi qui cum de⁹ esset: homo fact⁹ ē: Tibi
autē nō dicitur: Esto aliquid min⁹ qđ es: sed agno-
see quid es. Sequitur: Huic ostiari aperit. CHRY.
Tib⁹ phibet ostiarium vocare moy sen: ille.n. ē cui
cloquia dei credita sunt. THEO. Uel spiritussan-
ct⁹ ē ostiarium: per quē scripture referate nobis indi-
cant xp̄m. AVG. Uel aliter: Ostiariū ipsum dñm
debem⁹ accipere. multo sunt.n. magis inter se dīner-
ia in reb⁹ humanis pastore t̄ ostiū: qđ ostiari⁹ t̄ ostiū
et tamē domin⁹ t̄ pastore se dirit t̄ ostiū. Cur ergo
nō intelligam⁹ ipsum t̄ ostiariū: ip̄e.n. se aperit: qui
seipsum exponit. Si aliam personā queris ostiari⁹:
vide ostiariū forte spiritūsanctū: de quo domin⁹ di-
cit: Ip̄e vos docebit omnē veritatē. Ostium ē xp̄s
qui ē veritas. quis aperit ostiū: nisi qui docet verita-
tem. Laiendū tamē ē ne maior estimeſ ostiari⁹ esse
ostium: quia in domib⁹ hominū ostiari⁹ ostio: non
ostium preponit ostiario. CHRY. Quia vero di-
cebant eis esse deceptorē: t̄ hoc et infidelitate suis

ipsorum certificabat dicentes: **Q**uis p̄incipū credit i cū oñdit nūc q̄ ex hoc q̄ nō attēdūt ei: ex ordine ouiu excluduntur. vnde sequitur: **Q**ues vocem ei? audīt. **S**i enim pastoris est per legitimū intrare ostium per quod ip̄e intravit: ab ouiu cōgregatōe se abstrahit qui ipsum nō audīt. Sequitur: **E**t p̄prias ques vocat nominatum. **A**VG. **N**ouit enī nomia predes-
tinatōrum. vnde discipulis ait: **H**audete quoniā no-
mina vestra scripta sunt in celo. Sequitur: **E**t edu-
cit eas. **C**HRY. **Q**ues educebat quādo eas mitten-
bat: nō extra lupos: sed in medio luporum. **V**ideat aut
et de ceco occulite insinuare, etenī illum eduxit vos-
cans ex medio iudeorū: et vocē ei? audīt. **A**VG.
Sed et quis ali' ques emittit: nisi qui earum peccata
dimittit: vt eum sequi duris liberate vinculis pos-
sint. Sequitur enim: **E**t cum propas ques emiserit: an
eas vadit. **G**LO. Emittit siquidē; eas de tenebris
ignoratiōe ad lūcē: dum ante eas vadit: quasi in colū-
na nubis et ignis. **C**HRY. Numirū pastores cōtra-
riū faciūt ques sequētes: sed ip̄e oñdit se cōtrarium
acere: quoniā ques deducit ad veritatē. **A**VG. **E**t
quis ē qui ques p̄cessit: nisi qui surgēs a mortuis la-
nō moris: et patri dixit: **Q**uos dedisti mihi: volo ve-
sti ego sum: et ipsi sint meū. Sequit: **E**t ques illuz-
sequitur: quia scīt vocē eius: alienū autē nō sequi-
ur: sed fugiūt ab eo: quia nō nouerūt vocē alienoz
CHRY. Alienos dicit eos qui circa theodaz: et ius-
lam: aut eos qui post hoc alios debent decipe p̄leu-
lo apostolos. et enī nō dicas vn' illo rū esse p̄ milta
et ab eis separ. p̄mo quidē p̄ doctnā sc̄pturaz: p̄ q̄s
p̄pus ad se hoies adducebat. Illi vo ab eis hoies ab-
trahebat. Secūdo p̄ ouiu obediētiā: nam in eū qđē
sō soli venientē: sed etiā mortui homines credide-
nt: illos autē cōfessum reliquerūt. **T**HEO. Signi-
cat etiā antīp̄m: qui paululū decipiēs nō obtine-
re sequaces p̄ ei' morte. **A**VG. Sed quō soluer-
ta questio: **A**udiūt vocē rpi quādoq; nō ques. att-
uit. n. iudas: sed lup' erat: et nō audiūt ques. aliq;
. eoz qui r̄pm crucifixerūt nō audierūt: sed ques
āt. **S**ed dicit aliquis: quādo nō audiebant: ques
ō erat. vox audita eos mutant: et et lupis ques fe-
t. **D**e autē adic mouet: q; per ezechielez obiurgat
om̄in' pastores: et dicit inter cetera de ouibus: **E**n-
tē nō renocatis: dicit: et ouē appellat. **N**ō erra-
si vocē pastoris audiret. sed ideo errauit: quia vo-
ce alieni audiuit. **D**ico ergo: **N**ouit domin' q̄ sūt
is: nouit p̄scitos: nouit p̄destinatos. Ipsi sūt ques
quādo ipsi nesciūt: sed pastor nouit eas. multe. n.
es foris sunt: et multi lupi int'. **D**e p̄destinatis er-
loquit: **E**t autē aliqua vox pastoris in qua ques
audiūt alienos: sed xphz. **Q**ue ē ista vox? Qui p̄se
rauerit v̄g; in finē: hic salu' erit. **V**anc vocez nō
gligat propius: non audit alienus. Sequitur: **H**ec
aper. dicit eis iesus: Illi autē non cognoue, quid
quedatur eis. **P**ascit enim dominus manifestis:
rcet oblicuris. **L**uz autē duo audiūt verba euā
i: unus impius: alter pius. et talia forte sunt: vt
abo non intelligant. **U**nis dicit: veruz est quod
rit: et bonum est quod dixit: sed nos non intelligi-
s. **I**ste quia credit: iam pulsat: dignus est cui ape-
tur: si pulsare persistat. **I**lli' dicit: Nihil dixit: qui
voc audiat: **N**isi credideritis nō intelligetis.

Johannes

Dixit ergo eis iterū iesus: Amē amen dico uobis: quia ego suz ostiū ouū. Omnes quotquot uenerunt fures sunt t latrones: sed nō audi erunt eos oues. Ego sum ostium. Per me si quis introicerit saluabit: t igredietur t egredietur: t pascua inueniet. Fur non uenit: nisi ut fu retur: et mactet et perdat. Ego ue ni ut uitam habeant: et abundanti us habeant.

CHRY. domin⁹ attētiores volēas iudeos facere manifestat quod supra dixerat. vnde dicit: **D**ixit ergo iterū eis iesus: Amē amē dico uobis: ego suz ostiū ouū. **AVG.** Ecce quod clausum potuerat apuit: ipē ē ostiū intremus: t nos intrasse gaudem⁹. **S**e quis: Omnes quotquot uene. fures sunt t latrōes.

CHRY. Nō de pp̄hetis hoc dicit sicut heretici dicunt: sed de seditionis. vnde t laudā oues subiugit: Sed nō audierūt eos oues. Nūq; aut̄ videt lauda re eos q; nō obedierunt pp̄hetis: s; eis detrahit rebē mēter. **AVG.** Intellige ergo: Quotquot uenerūt p̄ter me: nō aut̄ p̄ter illū. Prophete uenerūt: q; cu; illo uenerūt qui cū vbo dei uenerūt: q; veraces fuerūt q; ipē vbu t veritas vētūr. p̄cones mittebat: s; eoz corda quos miserat possidebat. carnē. q; ipē accēpit ex ipē: q; ē semp. In principio enī erat verbū: ante aduētū aut̄ ei? quo humilis venit in carne p̄cesserūt iusti: sic eu credētes futurū: quō nos credim⁹ in enī q; venit. rpa variata sūt: nō fides. **Eadē.** n. fides vtroq; cōiugit: t eos q; vētūr ee: t eos q; venisse crediderūt. Quotquot ḡ p̄ter illū uenerūt: fures fuerūt t latro nes. i. ad furādū t occidēdī uenerūt. Sed nō audi erūt eos oues. illi. s. de quib⁹ dictū ē: Nō uit dñs q; sūt ei? Fos ergo nō audierūt oues: in quib⁹ nō erat vox xp̄i: errātes: vanā fingētes: miseros seducētes. q; re at se ostiū dixerit ap̄it subdens. Ego suz ostiū: p̄ me siq; intro. saluabit. **AVG.** q. d. Illos nō audiūt oues sed me audiūt: q; ego sum ostiū: t q; p̄ me nō ficit? s; ver⁹ introicerit p̄seuerādo saluabit. **THEO.** Educit aut̄ ad pascua dñs oues p̄ ostiū. vi. seq̄: Et ingre. et egre. t pas. inueniet. Que sunt aut̄ hec pascua: n̄isi delectatio futura t req̄es in quā nos dñs introducit **AVG.** S; qd ē qd dicit: Ingredie t egredie. In gredi q; pp̄ in eccliam p̄ ostiū xp̄m valde bonū ē: exire aut̄ de ecclia nō ē bonū. P̄t. ḡ dici igredi nos q; interi⁹ aliqd cogitam⁹: egredi autē q; exteri⁹ ali qd opamur: fm illud: Exiuit hō ad op⁹ suu. **THE.** Uel ingredi diciit cui ē cure horo iterio: egredi vō quib⁹ exteri⁹. i. mēbra q; sūt sup̄a terrā i xp̄o morificat: hic. n. pascua in futuro reperiet seculo.

CHRY. Uel h̄ diciit pp̄ ap̄los qui cū ocio introie rūt t exierūt: vt. toti⁹ orbis tetrap̄ facti dñi: t nullus eos ejcere valuit: t nutrimentū habuerūt. **AVG.** Sed pl̄ me delectat: q; ipē quodāmodo nos admo nūt: cū secut⁹ adiūgit: Fur nō venit nisi ut furetur. **ALCVI.** q. d. Merito oues nō audiūt vocē furis

quia nō venit fur nisi ut furef: a'ienā rē fibi usurpā do: non de p̄ceptis xp̄i suos sectatores instruēt: sed suis exēplis eos vivere suadēt. vñ subdit: At mactet. mala doctrina retrahēdo a fide: Et p̄dat. in eterna dānatōe. illi ḡ furāt t occidit. Ego uenit vitā: ha beāt: t abūdāti⁹ babeāt. **AVG.** Videf mibi dicitur Ut vitā habeāt. Igredietes: hoc ē p̄ fidē q; p̄ dilectio nē op̄at: p̄ quā fidē in ouile igrediūt ut viuāt: quia iust⁹ ex fide viuit: Et abūdātius babeāt. Igredietes q; veri fideles moriūt: t abūdāti⁹ habeant vitā: vbi nūq; deicide moriāt. Quāvis ḡ t hic in ipo ouili nō definit pascua: inueniēt tñ pascua vbi saturēt: q; lia inuenit cui dictū ē: Hodie mecū eris in paradiso.

GRE. sup̄ ezech. in bo. xiii. Ingredie ergo ad fidē egredie ad ipem: pascua vō inueniet i eāna satiētate. **CHRY.** Qd aut̄ dicit: Fur nō venit nisi ut furet t mactet t p̄dat. de seditionis dicit qd ad lrām ē faciū oib⁹ occisis t pditis q; eos sequeban̄t: t sic etiā p̄m vita eos p̄uauerūt. Ego aut̄ ueni p̄ salute ouū t vi tā babeāt: t abūdāti⁹ babeāt in regno celor̄. t hec ē terita differētia qua se discernit a p̄seido pp̄hetis.

THEO. Mysice aut̄ fur diabol⁹ ē: q; vēt tētādo ut furē p̄ cogitatōes illicitas: t mactet p̄ osensum: t deinde p̄ opa destruat.

Ego sum pastor̄ bonus. Bonus pastor̄ animā suā dat p̄ ouibus suis. Mercenari⁹ aut̄ t qui nō est pastor̄ cui nō sunt oues. p̄p̄: uidet lupum uenientē: t dimittit oues t fugit: t lupus rapit t dispergit oues. Mercenarius autem fugit: quia merce narius est: et non pertinet ad eum de ouibus.

AVG. Apuit dñs duas res q; quodāmō clausas p̄posuerat. p̄mo qdē scim⁹ q; ostiū ipē ē: nūc aut̄ oī dit q; pastor̄ ē dices: Ego suz pa. bo. Supra aut̄ dire rat pastor̄ in t̄re p̄ ostiū. s; ḡ ipē ē ostiū: quō p̄ scim⁹ in t̄: Sic ḡ ipē p̄ leipm nouit p̄t̄: nos āt p̄ illū: sic in t̄ in ouile p̄ leipm: nos āt p̄ ipm. nos q; r̄pm p̄d̄ cam⁹ p̄ ostiū stram⁹: r̄ps āt leipm p̄d̄cat. lumē. n. et alia demōstrat: t leipm. Si aut̄ p̄positi ecclie q; filii sūt: pastores sūt: quo vñ pastor̄ ē: nū q; sūt illi oēs vñi mēbra pastor̄: t qdē q; pastor̄ ē: dedit mēb̄ sūt is. nā t petr⁹ pastor̄: t ceteri apli pastores: t oēs bōi ep̄i. Ostiū vō nēo nr̄ se dīc: s; ibi ipē p̄p̄ tenuit. nō aut̄ adderet Bonus: n̄isi essent t pastores mali. ipsi sunt fures t latrones aut̄ certe ut multi mercenarij.

CHRY. in bo. Atq; ei⁹ bonitatis formaz quā nos imitemur adiūgit dices: Bon⁹ pa. ani. su. po. p̄ ou. suis. fecit qd monuit: ondit qd iussit: p̄ ouibus suis animā suā posuit: et in sacramēto n̄o corp⁹ suu: et sanguinē verteret: t oues quas redemerat carnis sue alimēto satiarer. P̄tēsa ē nobis de cōceptu mortis mū nobis ē extiora n̄ra mificordit ouib⁹ ei⁹ impēdē postremū vero si necesse sit: etiā in morte: aīaz nr̄z p̄ eisdē ouib⁹ ministrare. Qui aut̄ nō dat p̄ ouibus substatiā suā: quādo p̄ bis datur⁹ ē animā suam.

TAVG. Nō ait solus xps hoc fecit: et tamē si illi q̄ fecerūt mēbra ei⁹ sunt: idē ip̄e vn⁹ hoc fecit. ip̄e enīz potuit fac̄ sine illis: illi sine illo n̄ poterāt **T**AVG. Om̄es tamē pastores boni fuerūt: non solū q̄a lān guinē fuderūt: sed quia p̄ ouib⁹ fuderūt. nō. n. fude rūt elarōe: sed charitate. nā et apud hereticos q̄ p̄p̄e iniquitates et errores suos aliquid molestiarū ḡp̄e si fuerūt: nomē martyrii se iactāt: vt hoc pallio de albatī facilī furent quia lupi sunt. **N**ō aut omnes qui cōpa sua in passiōe etiā ignib⁹ tradūt estiman di sunt sanguinē fudisse, p̄ ouib⁹: sed poti⁹ oves, dic̄it. n. apl⁹: Si tradidero corp⁹ meū ut ardeā: charita tem aut nō habeā: nihil mibi pdest. Quomodo aut haber vel exiguā charitatē qui etiā cōiūct nō amat vnitatē: quā domin⁹ cōmendās noluit multos appellare pastores: sed pastorē vnū dicēs: Ego sum pastor bon⁹. **C**HRY. Sic igit̄ de cetero dominus de passiōe sua dilputabat ondēs q̄n, p̄ salutē fiet mun di: et nō inui⁹ in hanc venit. Deinde rursus ostēdit signa pastoris et mercenarij cū dicit: Mercenarius aut et qui nō ē pastor cui⁹ nō sunt ones: videt lupū veniente et dimittit oves et fugit. **G**RE. Sūt enīz nonnulli qui dū pl⁹ terrenā substantiā q̄b⁹ oves dili gūt: merito nomē pastoris pdūt. nō enī pastor sed mercenari⁹ vocat qui nō p̄ amore intimo oves dñi cas: sed ad ipales mercedes pascit. Mercenari⁹ q̄p̄e est qui pastoris locū tenet: sed lucrū aīaz nō q̄rit terreni cōmodis inhiat: honorex prelatōis gaudet. **T**AVG. de ver. do. Aliud ergo q̄rit in ecclia: nō de um querit. si dñi quereret: cast⁹ esset: quia legitimū mariti anima dñi habet. quisquis a deo querit p̄ter dñi aliquid: nō caste dñi querit. **G**RE. in bo. Vniū vero pastor sit vel mercenari⁹ cognosci veraci ter nō p̄est: si occasio uecessitatis deest. trāquillitas enī tpe plērūq; ad gregis custodiā: sicut verus pastor: sic etiā mercenari⁹ stat. sed lup⁹ veniēs idicat quo quisq; aio sup gregis custodiā stabat. **T**AVG. de ver. do. Lup⁹ aut̄ diabol⁹ est: et qui illum sequūt nam dictū est q̄i induit quidā pellib⁹ ouiu: inē sunt lupi rapaces. **T**AVG. sup iohā. Ecce lup⁹ ouis gut tur apprehendit: diabol⁹ fideli adulteriū p̄suasit: ex cōmunicād⁹ est. Sed ex cōmunicat inimic⁹ erit: insi dinbitur: nocebit cū potuerit. vnde taces: nō īc̄pas. lupū veniētē vidisti et fugisti: corpe stetisti: aio fugisti. affectōes enī nostre mot⁹ animoꝝ sunt. letis cia animi diffusio et: tristitia animi cōtractio. cupi ditas animi p̄gressio: timor animi fuga est. **G**RE. in home. Lup⁹ etiā sup oves venit cū quilibet inius stus et raptor: fideles quosq; atq; humiles opp̄mit. Sed is qui pastor esse videbat et nō erat: reliquit oves et fugit. quia dū sibi ab eo piculū metuit: resistere ei⁹ iniusticie nō p̄sumit. fugit aut̄ nō mutādo locū: sed subtrahēdo lolacū. Sed cōtra hoc mercenari⁹ nul lo selo accēdis: quia dū soluz exteriora cōmoda requirit: interiora gregis dāna negligēter patit. vnde subdis: Mercenari⁹ aut̄ fugit: quia merce est: et nō p̄tinet ad eū de ouibus. Sola ergo causa est et mer cenari⁹ fugiat: q̄r mercenari⁹ ē. Ac si d̄cat: Stare in piculo ouiu nō p̄t: qui in eo q̄r ouib⁹ p̄est: nō oves diliget: sed lucrū terrenū q̄rit. et iō opponē se contra periculū trepidat: ne b̄ qđd oligit amittat. **T**AVG. Si aut̄ apli pastores fuerūt non mercenarij: q̄r fu

giebāt q̄n p̄secutoē patiebāt: et hoc dñō dicente: Si vos p̄secuti fuerit fugire. pulsem⁹: aderit q̄ apiet **T**AVG. ad honorat. Fugiāt ḡ oīo de ciuitate i ci uitatē sui r̄pi: mīstri ēbi et sacramēti ei⁹ q̄n eoz q̄lq̄s spāl̄a p̄secutorib⁹ q̄rif: vt ab alijs q̄ n̄ ita reqrūt nō deserat ecclia. Lū aut oīi. i. ep̄or et cl̄icop̄ et laicop̄ ē cōe piculū bi q̄ alij indigēt: nō desiderat ab his q̄ b̄ indigēt. aut iḡe ad loca munita oēs trāfeāt: aut q̄b̄t remanēdi necessitatē: nō relinquāt ab eis per quos eoz eccliaſtīca ē iplēda necessitas. Lū ergo de locis in q̄b⁹ sum⁹ pmēte p̄secutoē fugiendū ē r̄pi mīst̄ris: q̄i ibi aut plebs r̄pi n̄ fuerit cui mīst̄r̄: aut p̄t ipler: p̄ alios necessariū mīst̄riū: q̄b⁹ eadē nō ē cā fugiēdi. Lū aut plebs manet: et mīst̄ri fugiunt: mīst̄riūq; subtrahēt: qđd erit nisi mercenarij illa fuga dānabilis: q̄b⁹ n̄ ē cura de ouib⁹. **T**AVG. sup iohā. In bonis ḡ noīans ostiū ostiari⁹ pastor: et oves in mal fures et latrones: mercenarij: lup⁹. **T**AVG. de ver. do. Diligēd⁹ ē pastor: cauēd⁹ latro: tolerād⁹ mercenari⁹. Lādiū enī est uīlis mercenari⁹: q̄dū nō videt lupū furē vel latronē: cū aut viderit fugit. **T**AVG. sup iohā. Nec enī mercenari⁹ dicere: nisi acciper a cōducēte mercedē: filij eternā hereditatez patris patiēter expectāt: mercenari⁹ temporalē mercedez cōducti festināter exoptat: et tamē per liguas vitriūq; diuina christi gloria diffamat. Inde ergo ledit: vnde mala facit: nō vnde bona dicit: botrum carpe: spinā caue: q̄r bott⁹ aliq̄s de radice v̄tis exortus: p̄det in spinis. multi quippe in ecclia ɔmoda terrena sectātes r̄pm p̄dicāt: et p̄ eos vor r̄pi audiēt: et sequūt oves non mercenariū: sed vocem pastoris per mercenariū.

Ego suz pastor bonus et cognoscō oves meas: et cognoscūt me mee. **S**icut nouit me pater: et ego agno scō patrez et animā meam pono pro ouibus meis. **E**t alias oves habeo q̄ non sūt ex hoc ouisli: et illas opoz tet me adducere: et uocē meā audiēt et fiet unū ouile et unus pastor. **P**ro pte ea me pater diligit: q̄a ego po no animā meā: ut iterū sumā eam. **N**emo tolit eā a me: sed ego pono eam a meip̄o. **P**otestatē habeo po nendi eam: et potestatē habeo iterū sumēdi eam. **H**oc mandatū accepi a patre meo. **D**issentio iterū facta ē inter iudeos ppter sermones hos. **D**icebant aut̄ multi ex ip̄is: **D**emo nūm habet et insanit. **Q**uid euīz au distis? Alij dicebāt: **H**ec uerba nō sunt demoniū habētis: **M**ungd de moniū potest cecorū oculos apire?

Johannes

CHRY. Duos sapientius malos premissis dñis: vñ qui furat et mactat et rapit: alter qd nō p̄hibet: p̄ illū sed ciosos insinuās: p̄ huc iudeoz magistros sc̄iūdes: et nō pecurātes creditas oues. Sed ab ytrisq; seipsum xp̄s distixit. ab illis quidē qui ad ledēdū venerūt: in hoc qd dixit: Veni vt vitā habeāt. ab his qui st̄ēnū lupoz rapinas: et eo qd p̄ ouib; aliam ponit: et iō qd̄ cōcludēs subdit: Ego sū pastor boni. Sed qd̄ supi? dixerat: qd̄ oues pastoris vocē audiūt: et sequūs eum ne qd̄ dicat: Quid ergo dicas de his qd̄ tibi nō creditūt. qd̄ nō subdit: Et cognos. oues me. et cognos. me mee. Qd̄ et paul? ostendit dicēs: Nō repellit dñs plebē suā quā p̄sciuīt. **GRE.** in bo. Ac si apte dicat: Diligo oues meas: et ip̄e me diligētes obsequiūt. qd̄ nō vitarez nō diligit: adhuc mūme cognouit. **THEO.** Dinc aut̄ differētiā mercenarii et pastoris elieies. nā mercenarii ignorat oues: qd̄ raro visitat eas. pastor vero cogiscit oues pp̄as: tāq; erga eas sollicit. **CHRY.** Deinde vt nō estimes parē mēsurā cognitiōis christi et ouii: qd̄ nō subdit: Sic no. me pa. et ego cog. p̄m qd̄. Ita certissime ip̄m sc̄io: sicut ip̄e me: hec ergo ē par cognitio. nā sequit. Et ani. me. po. p̄ oui. meis. **GRE.** in bo. Ac si apte dicat: In hoc ōstat: qd̄ cognolco p̄m: et cognoscor a patre: qd̄ aiam meā ponō p̄ ouib; meis. ea charitate qua p̄ ouib; meis morior: qd̄ p̄tū p̄m diligā ōndo. **CHRY.** Hoc etiā dīc ōndens qd̄ nō est errone: qd̄ et ap̄s qd̄ seipm voluit ostēdere vez esse mḡm: cōtra pseudo apl̄os idurit rōem a piculis et mortib;. **THEO.** Seductores. n. nō exposuerūt aiam suā p̄ ouib;: sed sicut mercenarii deserūt illos qui eos sequebāt. dñs aut̄ vt nō caperēt dixit: Finite hos abire. **GRE.** Quia vero nō solū iudeam: sed etiā gētilitatē redimere venerat ad iūgit. Et alias oues habeo: que nō sunt et hoc ouili. **AVG.** de ver. do. Loquebas. n. primo de ouili de genere carnis isrl. erat aut̄ alij de genere fidei ipsius isrl extra erat: adbuc in gētib; erat p̄destinati: non dū cōgregati. Nō ergo sunt de hoc ouili: quia non sunt de genere carnis isrl: sed erūt de hoc ouili. nā sequit. Et illos ōs me adducere. **CHRY.** Stendit vtrōq; displos et pastores nō h̄stes. Sequit. Et cocez meā audiēt. Ac si dicat: Quid miramini si b̄ me sunt secuturi et vocē meā audituri: quādo altos v̄ debitis me sequētes: et vocē meā audiētes: deinde et futurā eoz p̄nūciat vniōne. vnde subdit: Et fieri vñ ouile et vñ pasto. **GRE.** in home. Quasi ex duobus gregib; vñ ouile efficit: quia iudaicū et gētilez populū in sua fide cōiungit. **THEO.** Idē nāq; omnib; est baptismi signaculū vñ pasto verbum dei. Attēdat ergo manicei: qd̄ vñ ouile et vñ pasto est noui et veteris testamēti. **AVG.** Quid ergo est. Nō sum missus nisi ad oues que pierūt dom? isrl: nisi quia p̄stia suā corporalē nō exhibuit nisi populo isrl: ad gētes aut̄ nō p̄erit ip̄e sed misit. **CHRY.** Hoc aut̄ verbū oportet quod hic possum̄ est: non necessitatē est demonstratiū: sed ei quod oīo fieri. qd̄ aut̄ alienū dicebat eum a patre subiūgit: Propterea me pa. dili. quia ego po. ani. me. vt iterū sumā eam. **AVG.** i. qd̄ monor: vt resurgā. cū magno. n. pondē dictū est: Ego p̄ono. Nō gloriēs iudei leuire potuerūt si ego volviero ponere aiam meā: qd̄ seuēdo facturi sunt. **THEO.** Dilexit aut̄ p̄ filiū: nō tanq;

stipēdia mortis p̄ nobis sustinēde: dilectōem suam ei tribuēs: sed quasi sue quidditatis p̄petatē ingēito intues dū ex eadē charitate p̄ nobis voluit morte subire. **CHRY.** Uel vtris bic cōdescensiōe. qd̄. d. Et si nihil aliud eet hoc suafit mihi amare vos qd̄ vos ita amamini a patre vt ego etiā pp̄ b̄ diligar ab eo: qd̄ p̄ vobis morio: nō aut̄ a patre antea nō amabaf. et nos sum̄ facti amoris ei? causa. Similr aut̄ et b̄ oñdere vult: qd̄ nō inuit̄ ad passiōem venit. vnde seq̄tur: Nemo tollit eā a me: sed ego p̄ono eā a meipso **AVG.** iii. de trini. In quo demōstrauit qd̄ nulla cauia peccati v̄sc̄ ad mortē carnis accesserit: sed qd̄ voluit quādo voluit: et quomodo voluit. vnde seq̄ **P̄tātē ba. po. ani. mea.** **CHRY.** Quia. n. ml̄tories cōfiliabant̄ eum interficere dicit: qd̄ nō nolēre eo inutilis erat hic labor. Ita. n. habeo p̄testatē aiaz meā ponere: vt null̄ possit me inuit̄ facere: quod in ho minib; nō est. nos. n. nō habem̄ p̄testatē alīe p̄one nisi interficiēdo nosmetipos: ip̄e aut̄ sol̄ domin̄ est p̄nēdi eam. Hoc aut̄ existēte vero et illud ōstat: qd̄ quādociq; voluerit eam suscipe possit. vnde seq̄tur **Et ptātē ba. ite. sumē. eam.** In quo et resurrectiōem demōstrauit indubitabilē. Ut aut̄ nō esumēt cū eū interfecerit derelictū a patre subiūgit. Hoc manda tu: accepi a patre meo. i. ponēdi aiam et sumēdi. Et quo nō est intelligēdū: qd̄ p̄us expectauerit audire: et op̄e fūerit discere: sed voluntariū mōstrauit p̄cei sum: et cōtrarietatis ad p̄m suscipiōrem destruxit. **THEO.** Nihil. n. aliud mādatū bic dicit: qd̄ ea qd̄ ad p̄m cōcōdia. **ALCVI.** Uerbū. n. nō vbo accepit mandatū: sed in verbo vñigenito p̄us est oīe mandatū. Cum aut̄ dicis fili? accige quod substātialiter haber: nō potestas minuit̄: sed generatio ei? ostendit. pater enī filio quē p̄fectū genuit: omnia gi gnedō dedit. **THEO.** Postq; aut̄ de se sublima ostēderat: mortis et vite le p̄ncipē expīnes: rursum inducit humilia: sic mira dispositio vtraq; mētēs vt nec minor: aut̄ subdit p̄pari reputef: nec dei ad uersari: sed ei p̄tātē et cōsilij. **AVG.** Per b̄ aut̄ qd̄ dixit de anima sua: instruimur contra appollina ristas qui dicunt christū non habuisse animā humānam. i. rationalē. Queram̄ aut̄ quomodo dominus aiam suā ponit: Christ̄ enī est verbū et homo. i. ver bū et anima et caro. Christ̄ ergo ex eo qd̄ verbū est ponit aiam et itez sumit eā: an ex eo qd̄ aia humana ē: ipa se ponit: et itez ipa se sumit: an itez ex eo qd̄ caro est: caro animā ponit et itez sumit: Si aut̄ dixerim̄ quia verbū dei posuit animā suā: et itez sup̄sit eam: ergo aliquādo anima illa separata est a dei verbo. **ALCVI.** Enī corp̄ ab anima separauit: a verbo aut̄ animā separata nō dico. Si aut̄ dixerim̄: quia ipa se anima posuit: absurdissim̄ sensus est. si enī a vbo separata nō erat: a seip̄a poterat separari. Caro ergo ponit animā suā: et iterū sumit eā: nō tamē potesta te sua: sed potestate inhabitantis carnem. i. verbi. **ALCVI.** Et quia lux in tenebris lucebat: et tenebre eam no comp̄bēderūt subiūgit: Disensio itaq; facta est inter iudeos. ppter sermones hos. dicebat aut̄ multi ex ip̄is: Demonium habet et infans. **CHRY.** Quia enim maiora erat qd̄ fm̄ hominem ea qd̄ dicebat: demoniū eū habere dicebat. sed qd̄ demoniū nō babebat ostēdūt alij ab his qd̄ fēc. vñ fēc:

Alij autem dicebat: Hec verba non sunt demonium habiti. nūquid demonium potest cecorū oculos agire: q.d. Nec ipsa verba demonium habebit videtur. Si vero non suadentia verbis: ab opibus moueamini. quia ergo dominus eam que per res est tribuerat demostriatorem: filebat de reliquo. Neque enim responsio erat digna: sed et nos eruditus māstuetudine et loganimitate omnē ipsi erā seipso compescerat: quando ab iniuicē diuisi alteraretur.

Facta sunt autem encenia in hierosolymis: et hyems erat. Et ambulabat Iesus in templo in porticu salomonis. Circumdederunt ergo eum iudei: et dicebat ei: Quousque animaz nostrā tollis? Si tu es christus dic nobis palam? Respondebat eis Iesus: Loquor vobis: et non creditis. Optera que ego facio in nomine patris mei: hec testimonium perhibet de me. Sed nos non creditis: quia non estis ex quib' meis. Ques mee uocē meā audiuit et ego cognosco eas: et sequuntur me. Et ego uitam eternā do eis: et non peribunt in eternū: et non rapiet eas quisque de manu mea. Pater meus quod dedit mihi mai' omnib' est: et nemo potest rapere de manu patris mei. Ego et pater unū sum?

ALCVI. Audiuimus patientiam dei et inter obprobria predicationem salutis: sed ipsi obdurati magis eius tentare quod ipsi obedire volebant. unde dicit: Fa. sunt autem encenia in hierosolymis. **AVG.** Encenia festivas erat dedicatio templi. Grece, n. cenō dicit nouū: officiū nouū quid fuerit dedicatiū encenia vocatur. **CHRY.** Dicit, n. diem scōm quā templū dedicatū est redēutib' eis a captiuitate babylonis. **THEO.** Splendide ergo psequebāt solēnitatem veluti p̄pūz de cōrē recuperante ciuitate post tā lōgā captiuitatem **ALCVI.** Uel hec dedicatio in memoria illi' erat dedicatio quā iudas machabeus fecit. Prima, n. dedicatio a salomone facta est tpe autūni. Secunda a zorobabel et iefi sacerdote tpe veris: hec aut tpe hyemali. vñ seq̄. Et hyems erat. **BED.** Sub iuda enim machabeo statutū legi ut eade dedicatio p̄ oēs annos in memoria solēnitib' renouaret officia. **THE.** Tep' autem hyemis euāgelista exprimit: ad ostendēti q; p̄ timū eēt tēp' passiōis. nā in vere sequenti passus est oīs: et iōbierosolymis cōuersabat. **GRE.** ii. mo. Uel iēcirco hyemis curauit tps exp̄mēre: et inesse indeop̄ cordib' malicie frigus indicaret. **CHRY.** In hac autē solēnitate tps cū multo studio aderat: de reliquo, n. iudeā frequētabat: q; passio erat in iāma. vii seq̄. Et ambu. ie. in tē. in porti salomonis. **ALCVI.** porticus salomonis dī: ubi rex ille ad

orādū stare cōsueuerat: et iō ex ei' noīe cognoscabat. Solēt autē portic' qb' tēplū cingebat ex noīe templi vocari. Si autē fili' dei in tēplo in quo caro brutop̄ aialiū offerebat ambulare voluit: cōtōmagis nrām orōis domū in qua caro et sanguis ei' secrat' visita re gaudebit. **THEO.** Satagas tu quoq; dū hyems imminet. i. vita p̄is turbinib' initatis cōfusa spūa les encenias tui tēpli celebrare: semp renouādo te ipm: et ascētōes in corde tuo disponēs: tūc ief' erit p̄sto tibi in porticu salomonis pacificū statum tibi tribuēs sub tegmine p̄po. in seculo autē futuro nēo renouatōis solēnia celebrare poterit. **AVG.** Quia ergo indei friguerat a diligēti charitate et ardebat nocēdi cupiditate: nō accedebat psequēdo: sed p̄me bāt psequēdo. unde sequit: Circu. er. eu iū. et dire. ei: Quousque ani. no. tollis? Si tu es chri. die no. palaz. nō veritatē desiderabat: sed calūniam preparabat. **CHRY.** Opa. n. ei' in nullo incusare valentes: captiōem quadā ex verbis cupiebat inuenire: et intuere pueritatem illos. nā cū p̄ sermonē erudit dicit ei: Quod signū ostēdis? Tu autē per opa demostriat dīcūt ei: Si tu es chri. dīc vobis palā. quasi semper ad cōtrariū stātes. sed et plenū odio erat qđ dicunt. Dic nobis palā. Et nimītū ipē palā omīa dicebat in festiuitatib' semp assistēs: et nihil occulte loq̄batur. sed et adulatōis verba p̄mittūt dicentes: Quousque aiām nostrā tollis? vt. s. eu. puocātes aliquā captiōne inueniat. **ALCV.** Lausanē enī q; aīos eoī in certos et suspētōs dimūtendo toleret: q; venerat vt aīas saluaret. **AVG.** Querebat autē audire a dīo: Ego sum xps. et fortasse de xpo fīm hoīem sapiebat: sed diuinitatē xpi in p̄phetis nō intelligebant. et sic si dicit: Ego sum xps. fīm q; illi sapiebat de semine dauid: calūniaref q; sibi arrogaret reglā potestatē. **ALCV.** Et sic cogitabat eū tradere p̄tāti presidis ad puniēdū: quasi cōtra augustinū imp̄inū usurparēt: quare dīs ita tempanit rīsiōem vt etiā calūniatorū ora cōcluderet: et quia xps est fidelib' p̄aderet: et de homīe querētib' diuinitatis mysteria narrat. vñ se quis: R̄ndit eis ie. L. vo. et nō credi. ope. n̄ ego fa. in no. pa. mei: hec testi. phi. de me. **CHRY.** Quia enī simulabat a solo verbo se suaderi qui a tot opibus nō sunt suaſi: arguit maliciā eoz. q.d. Si opib' non creditis: qualiter verbis creditis: et quare nō credat ostēdit subdēs: Sed vos nō creditis: quia nō es! ex quib' mei! **AVG.** hoc autē dixit: quia videbat eos ad sempiternum interitū p̄destinatos: nō ad vitā eternam sui sanguis p̄cio cōpatoſ: oues. n. sunt credēdo pastore sequēdo. **THEO.** postē vo dixerat: Nō es! ex quib' mei! **CHRY.** Oueſ mee vo. me. audiret. **ALCV.** .i. p̄ceptis meis er aīo obediūt. Et ego cognosco eas. i. eligo. Et sequit̄ me. h̄ māstuetudine et immōcētie viā icēdēdo: et post ad gaudiā eterne vite icēdō. vñ sequit̄. Ego viram eternā do eis. **AVG.** Ista sunt pascua de quib' sup̄a dixerat: Et pascua inueniet. bona pascua vita eterna dicit. ibi nulla herba arescit: totū viret. Clos autē calūniā prop̄terea queritis: q; de vita p̄nti cogitatis. Sequit̄. Et nō pi. in eternū. Subaudi tanq; eis dixerit. Clos pibitis i eternū. q; nō es! ex quib' mei! **THE.** Sed quō vidēm' nīdā perisse: q; nō p̄misit vīq; ad finē. Christus autē ve

Johānes

pseuerātibꝫ hoc dixit. **N**ā siqꝫ separat ab ouiuꝫ grege; defunēs sequi pastore: confessim incurrit periculus.

TAVG. Quare aut nō peant subdit: **E**t nō rapiet eas quicqꝫ de manu mea. De illis enim ouibꝫ de qui bus dicit: **N**ouit domin⁹ qui sunt eius: nec lyp⁹ ra pit: nec fur tollit: nec latro interficit. Secur⁹ est de numero illorū qui pro eis nouit quid dedit. **H**YLA. viij. de trinita. Conscie potestatis hec vor etat vero vī in uatura licet dei: tamen ex deo intelligēda sit eius natuitas subiecit: **P**ater meus quod dedit mibi: maius omnibꝫ est. Non occultat ex patre esse se natum: quod enī a patre accepit: accepit nascen do: nō postea **T**AVG. Non enī crescēdo: sed nascēdo equalis est: qui semp natus est de patre silius: de deo deus. Hoc ē ergo quod dedit mibi pater: quod mai⁹ oībus est: vt. s. sim verbū ei⁹: et sim vnigenitus fili⁹ eius: vt sim splēdor lucis eius. Ideo ergo nemo rapit oues meas de manu mea: quia nec de manu patris mei. Vnde sequit: **E**t nemo potest rapere de manu patris mei. Si manū intelligam⁹ potestatem vna est patris et filii potestas: quia vna diuinitas. Si autem manū intelligam⁹ filiū: manus patris est ipse filius: quod nō ita dictū est tanquā deus pater habeat corporis mēbra: sed q̄ per ipsum sacra sunt omnia. Nam solent et homines dicere manus suas esse alios homines per quos faciūt quod volūt. Aliquādo et ipsum opus hominis manus dicitur: quod fit per manus: sicut dicit quisqꝫ agnoscere manus suā cum id quod scriptū sit agnoscit. Hoc autē loco manum patris et filii intelligam⁹ potestatē: ne forte cū bic māu patris ipsum filiū dictū acceperimus: incipiat carnalis cogitatio etiam filii querere filium.

THYLA. viij. de trinita. Ut enī per corporalē significationem: virtutē possis eiusdem nosse nature: com memorata est filiū manus: manus patris: quia natura et virtus patris esset in filio. **C**HRY. Deinde et nō estimes quia ipse quidē imbecillus est: propter patris autem virtutē in tuto sunt oues subdit: **E**go et pater vnu sumus. **T**AVG. Utrūqꝫ audi: et vnum: et sum⁹: et a charybdi et a scylla liberaberis. **D**ō dixit vnu liberat te ab arrio: q̄ dixit sumus: liberat te a sa bellio. Si vnu: nō ergo diuersum. si sumus: ergo pater filius. **T**AVG. vi. de trinita. **V**nū enī sumus. dictū est: **Q**uod ille: voc et ego sum essentiā: non sum relatiū. **T**HYLA. viii. de trinita. Nec igit̄ quia heretici negare no possunt: impietatis sue mendacio negāda corrumput. tētant enim id ad vnaminitatis referre cōsensum: ut voluntatis in his vntas sit: non natura. i. nō per id quod sunt: sed per id quod idem volunt vnu sunt: sed per naturę natuitatē dñi nihil deus in eo ex se gignēdo eum degenerat vnu sunt. Hinc de manu eius nō rapiunt: nō rapiunt de manu patris: dum in operat se operat pater: dum ipse in patre: et in eo pater est. hoc non prestat creatura: sed natuitas: nō efficit voluntas: sed potestas. nō loquitur vnaminitas: sed natura. Non negam⁹ igit̄ vnaminitatem inter patrem et filium: nam hoc solēt hereticū clementiri: et cū solam cōcordiā ad unitatē nō respi cimur: discordes eōt a nobis vnaminitas nō negetur. **V**nū sunt pater et fili⁹ natura: honore et virtute: nec natura eadē: pōt velle diuersa.

Gustulerunt ergo lapides iudei ut lapidarent euī. **A**ndit eis iesus: **M**ulta bona opera oīdi uobis ex patre meo. Propter qđ eoz opus me lapidatis? **A**nditerūt ergo iudei: **D**e bono opere non lapidamus te: sed de blasphemia. et quia tu hō cuī sis: facis teipsuī deū. **R**espōdit eis iesus: **N**onne scriptū est in lege uestra: quia ego dixi dīj estis? **S**i illos dixit deos ad quos sermo dei fact⁹ est et nō potest solui scripture: quez pater sanctificauit: et misit in mūdū uos dicitis quia blasphemas: quia dixi fili⁹ dei sum. **S**i nō facio opera patris mei: nolite credere mihi. Si autem facio: etsi mihi non uultis credere: operibus credite: ut cognoscatis et credatis: quia pater in me est: et ego in patre.

TAVG. Audierūt iudei: **E**go et pater vnu sumus. et nō prulerūt et more suo duri ad lapides encurre rūt. Vnde dicit: **G**ustule. lapi. iu. et lapi. euī. **T**HYLA. viij. de tri. **V**nc hereticū furo: iam dño in celis se dēte: pari infidelitate dictis nō obediētes: odii in pietatis exercēt: verboꝫ lapides iniiciūt: et possent de throno eum suo in cruce detraberēt. **T**HEO. **D**omin⁹ aut oīdēs q̄ nullā iustā babelbat occasio nem furēdi aduersus eū: cōmemorat signa q̄ fecerat nam sequit: **R**espō. eis ie. **M**ul. bo. opera oī. ro. et pa. meo. **T**ALCVI. i. in sanitatibꝫ infirmo: in eti bitōne doctrine et miraculoꝫ que ex patre osidi. q̄a ei⁹ gliam p omnia quefui: ppter quod eoz op⁹ me la pidastis: quāuis iniuiti confitētur multa beneficia sibi impēta a christo: sed quod de sua patrisqꝫ cōfūnitate dixerat: pro blasphemia deputabāt. **vii** sequitur **R**ū. ei iu. **D**e bo. ope. nō lapi. te: sed de blasphem. et q̄a bo. cū sis. fa. teipm deū. **T**AVG. Ad hoc renderūt qđ dixerat: **E**go et pater vnu sumus. Ecce iudei intellexerūt: quod arriani nō intelligunt. ideo enī irati sunt: q̄n senserūt nō posse dici: **E**go et pater vnu sumus. nisi vbi equalitas est patri et filiū. **T**HYLA. viij. de tri. **J**ude⁹ dicit: **C**um hi homo. arriani: **L**ūz hi crea tura. etriqꝫ aut dicit: **F**acis te deū. Subiicit enī arrianus: **S**ubstātie noue et alienē deū. et aut alter⁹ generis de⁹ fit: aut omnino nec deus. Dicit enī: **N**ō est fili⁹ ex natuitate: nō est de⁹ ex veritate: creatura est p̄stāto: cūctis. **C**HRY. **D**omin⁹ aut nō destruxit opinionē iudeorū etiūtariū q̄ se deo parē dicit sed magis cōtrariū facit. nam sequit: **R**si. eis ie. **N**ō ne sc̄p. est in lege vestra. **T**AVG. i. vobis data. Qūa ergo dixi dīj estis. **D**e hoc dicit p̄ prophetaz i psalmo hōb⁹. Et legē appellauit dñs generalē om̄es illas

Ca.XI.

Et legē appellavit dñs generaliter oēs illas scripturas: q̄nq; alicubi specialiter oīcat legē: a p̄phetis eā distinguēs sicuti ē. In his duobus p̄ceptis tota lex p̄det & p̄petre. Aliquādo aut̄ in tria distribuit eas de scripturas: vbi ait ḥp̄portebat ip̄leri oīa que scrip̄ta sūr i lege & p̄phetis & psalmis de me: Nūc vero etiā psalmos legis nomē nūcupauit: ex q̄bus sic ar̄gumētāt: Si illos dixit deos: ad quos ser. dei fa. est & nō po. sol. scri. quē pa. sancti. & mi. i mundū: & vos dicitis blasphemas: q̄ dixi fili⁹ dei sum. HYLA. v̄ de tri. Dēmōstratur⁹ quidē q̄ ip̄e & pater vnum esent: in eo p̄mo iep̄ta ridiculi obprobrii cōfūtāt: q̄ i reāti vocaret: q̄ se cū hō eēt: deū faceret. Lū. n. Ier. būlū nomis appellationē sanctis homib⁹ de cerneret: & fmo dei idissolubilis cōfirmaret hāc im partiti nomis p̄fessionē. Ja ergo nō ē crīmis: q̄ se deū cū hō sit faciat: cū eos q̄ homies sūt: deos lex dīxerit. Et si a ceteris homib⁹ nō irreligiosa būi⁹ no minis usurpatio ē: ab eo homie quē sacrificauit p̄ternō impudēter usurpari videſ: q̄ dei fili⁹ se direxit: cū p̄cellat ceteros p̄ id qđ sanctificat⁹ i fili⁹ est: beato paulo dicēte: q̄ p̄destiat⁹ ē fili⁹ dei in virtute s̄m spiritū sanctificatiōis. oīs enī hec de homie r̄f̄io ē p̄ dei fili⁹: etiā homis fili⁹ ē. AVG. Uel alic̄ Sanctificauit. i. vt sanct⁹ eēt gignēdo ei dedit: quia sanct⁹ eū genuit. Si aut̄ fmo dei fact⁹ ē ad homies et viceſen̄t̄ oīi: ip̄m verbū dei quo nō ē de⁹: Si per ſimoni dei homies p̄cipādo fuit oīi: verbū vnde p̄cipat nō ē de⁹: THEO. Uel sanctificauit eū: hoc ē sanit sacrificari p̄ mudo. In quo oīndit se nō ē deū ſicur ceteri. nā ſaluu facere mundū diuīnum op̄ ē: nā aut̄ homis deificati p̄ grāz. CHRY. Uel interī qđē v̄ ſuſcip̄t fmo humili⁹ locut⁹ ē. poſte aūt ad mai⁹ eos reduxit dices: Si non facio op̄a patris mei: nolite credere mibi. p̄ hō ſi dēns q̄ i nullo minor ē patre: q̄ enī ſubſtatia eius i p̄ſſible erat eis videre: ab operū pilitate & idētitate demonſtrationē ei⁹ q̄ ſin virtute idifſimilitudis ē tribuit. HYLA. vii. de tri. Quid hec adoptio: qđ indulgētia nomis loci iuenit: ne ex natura dei fili⁹ fit: cu dei fili⁹ ex nature paternē opib⁹ credēdus fit: nō exeq̄tū ſamīlis ē deo creatura. Neq̄ enī nature alie ne p̄tā compatur: gerere aut̄ ſe nō ſua: ſed q̄ patris ſit testaf: ne p̄ magnificētā gestorū nature natuītas auferat. Et q̄ ſub ſacramētu na ti homis icelligētā diuīne natuītatis ip̄ediat: cu diuīna natuītatis oē op̄ ſiū ſub mysterio afflūpti ho minis exequif. Faciēs igif op̄a patris demōſtrare debuit. qđ eēt opib⁹ credēdū. Nā ſeq̄: Cū cognō. & cre. q̄ pa. i me ē & ego i pa. Hoc ē illud: Dei filius ſum. hoc ē illud. Ego & pater vnu ſum. AVG. Nō enī fili⁹ ſic dicit: In me ē pater: & ego i illo: quō p̄ſſit dice boies: Si ei bñ cogitem⁹: & bñ viuamus i deo ſum⁹: & de⁹ i nobis ē: quāſi p̄cipātes ei⁹ graſtā & illuminati ab ipo. Unigenit⁹ aut̄ dei filius i pa tre ē: & pater i illo tāq̄ equalis.

Querebāt ergo eū apprehēdere & exiuit de manib⁹ eorū. Et abiuit

iterū trans iordanē in eū locum ubi erat iohānes baptizans primum: & mansit illuc. Et multi uenerunt ad eū: & dicebāt: quia iohānes quidē ſignū fecit nullū. Omia aut̄ q̄cunq; dixit iohānes de hoc: uera erant: & multi crediderūt in eū.

BEDA: Adiuc iudeos incep̄ta dementia p̄ſſere euangelista oīdit dices: Querebāt ergo eū apprehēdere. AVG. Nō credēdo & intelligēdo: h̄ ſcīndo & occidēdo. Tu apprehēdas vt habeas. illi apprehēdere volebāt: vt nō haberēt. vñ ſeq̄: Et exiuit de ma ni. eo. Nō eū apprehēderūt: q̄ man⁹ fidei nō habue rūt. Sed nō erat magnū verbo ejicere carnē ſuā de manib⁹ carnis. CHRY. Lū aut̄ chriſ⁹ aliqd mas gnū locut⁹ fuerit: recedit velociter: & ſedet coū ſu ror p̄ absentia ei⁹: quod vtq; & nūc fecit. vñ ſeq̄tū: Et abiuit iterū trās iordanē in eū locū vbi erat iohā nea bapti. p̄mū & mā. illuc. H̄ hic locū euāgelista cōmemorat. vt dicas qm̄ p̄pe abiuit. vt recordes eorū q̄ illuc facta sūt. & dicta a iehanne & testimonij il lius. BEDA: Dicit aut̄ Ubi erat p̄mū. i. a p̄meua etate. Dēmōrātē aut̄ eo ibi narrat: q̄ multi uenerūt ad eū. vñ ſeq̄: Et multi uenerūt ad eū & dicebāt: q̄a iohānes quidē ſecit ſignū nullū. AVG. i. nullū mi raculū oīdit. Nō demonia fugabat: nō cecos illu mīauit: nō moruīos ſuſcītāuit. CHRY. Uide aut̄ qualiter ſyllogiſmos cōponūt idubitables. Johānes quidē dicit nullū ſignū fecit: hic aut̄ facit: qua re hui⁹ p̄eminēta oīdit. Deide ne puteſ iohānes q̄ nullū ſignū fecit idign⁹ testimonio ſubdit: Dia au. quecūq; di. io. de hoc vera erāt. Quasi dicāt: Et fi nullū ſignū fecerit: tñ de hoc oīa veraciter dixit. ego dicūt. Si iohāni credere oīp̄tebat: multomagl bñic: cū illi⁹ testimonio etiā demōſtrationē ſignor̄ habēti. vñ ſeq̄: Et multi cre. i eū. AVG. Ecce q̄ ap̄prehēderūt p̄manētē: n̄ q̄o indei volebāt apprehēdere diſcedētē. Et nos ergo p̄ lucernā veniamus ad diē: q̄ iohānes lucerna erat & diei testimoniuſ phibebat. THEO. Notandū aut̄ q̄ crebro dñs edūc̄t populos ad ſolitaria loca: de p̄fidouſ ſocietate eripiēs: vt magis fructificēt: ſicut legē veterē datu ſrus edūrit populuſ in deſeritū. Mysifice aut̄ recedēs a hiersolymis dñs hoc eſt a plebe iudaica: ad loca fontes habētia ſe trāſſert. i. ad ecclesiā ex gentib⁹ q̄ habet fontē baptiſmi p̄ quē multi ad chriſtūm acce dūt: quāſi tranſeunteſ iordanē. CA. XI.

Erat autē quidā languēs la zarus a bethania: de castel lo marie & marthe ſororū ei⁹. Maria autē erat que unxit do minū unguēto & extersit pedes eius capillis ſuis cui⁹ frater lazar⁹ infir mabaſ. Miserūt ergo ſorores eius ad eū dicētes: Dñe ecce quē amas

EE